Serie nouă
ianuarie 2016
1
(CLXXIV)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

- Festivalul Internațional "George Enescu", ediția 2017
- *Oedipe* de G. Enescu la ONB
- Ansamblul ARCHAEUS - 30 de ani
- Festivalul „Crizantema de Aur" – Târgovişte 2015 – ediția XLVIII
- Convorbirile AM - Adrian Ordean
- Aniversare Stela Popescu

În imagine:
Ansamblul ARCHAEUS
foto: Marius Vâjoaica

Despre minimalism numai de bine

Îmi amintesc de minimalismul sculpturilor dreptunghiulare ale lui Donald Jadd din anii ’60, care încerca să răspundă la una dintre întrebările abrupte lansate de avangardă: cum să creezi ordine şi soliditate prin recursul la simplitate şi ambiguitate? În definitiv, arta maximei simplităţi îşi are originea, în primul rând, în arta non-obiectuală, care a conferit formă deopotrivă designului modern şi minimalismului american, gen La Monte Young, într-o evoluţie nu lipsită de ironie. În al doilea rând, în curajul lui Rauschenberg care, refuzând deliberat jugul expresionismului abstract, a jucat rolul de precursor al minimalismului, dându-i în acelaşi timp compozitorului şi marelui său prieten, John Cage, imboldul de a concepe celebra piesă non/anti-muzicală 4’33’’, o pledoarie pentru extrema minimalitate, dar şi exhibarea expresiei unei experienţe sonore pe care Cage, histrionic, spunea că o preferă tuturor celorlalte: tăcerea. Will Gompertz apreciază minimalismul drept cântecul de lebădă al modernismului (deşi moştenirea lui spirituală continuă în varii detente şi astăzi). Un cântec implacabil, rece, auster. Un fel de mister. Muzicile minimale, cu excepţia faptului că sunt lapidare, au mai mult menirea de a fi obiecte de contemplaţie profundă, îndeplinind mai puţin funcţia de a stârni emoţii. Au, de asemenea, un oarecare prozaism care este oarecum în antiteză cu toată vânzoleala stârnită în lume prin prezenţa lor. Minimalismul este produsul multor influenţe, de la estetica glacială a Şcolii Bauhaus, până la constructivismul rus. Iar cu toată pasivitatea lor aparentă, muzicile minimale sunt de fapt înrudite cu arta de tip performance, tu, ascultătorul, fiind distribuit în rolul principal, pentru că în mintea celor ce produc atare lucrări, nimic nu este adevărat ori viu, cât timp publicul nu se implică activ şi substanţial în opera de artă. În principiu, compozitorii minimalişti, la fel ca şi reprezentanţii pop-art-ului din pictura americană, ar fi trebuit să elimine orice urmă de paternitate sau de impresie a expresiei personale, de subiectivitate ori amprentă a autorului. Obiectivul lor era să-l constrângă pe ascultător să se raporteze la produsul sonor propriu-zis, nu să se lase distras de personalitatea creatorului. Că nu a fost chiar aşa o demonstrează însuşi avântul lor auctorial, împănarea lor cu ambiţia de a-şi savura numele pe afişele reuniunilor muzicale. Şi totuşi, pentru minimalişti, simplitatea pare fermecătoare. Muzica trebuie să fie necomplicată, chiar rudimentară, francă şi sinceră, din perspectivă estetică şi materială. Nu e necesar să o „interpretezi”, să scormoneşti înţelesuri ascunse. Abia atunci simţi o uşurare, o despovărare. E ca o reacţie la mitul romantic conform căruia gestul componistic ar putea cumva să comunice un adevăr interior pe cât de mistic, pe atât de tainic. Minimaliştii sunt mult mai raţionali decât i-am putea crede. Însăşi utilizarea repetiţiei se justifică prin subminarea ideii că fiecare demers compoziţional este semnificativ şi demn de atenţie. Asta face ca muzicile minimaliste să mustească de concizie frustă, simetrie premeditată, precum şi să fie carente la tuşele flamboaiante. Compoziţia devine astfel cât se poate de impersonală, neasigurând ascultătorului niciun fel de indicaţie referitoare la personalitatea autorului şi nici ocazia de a „citi” muzica. Calmul exterior al unor muzici minimale trădează însă o nevoie atavică de ordine şi control. De aici efuziunile constructiviste ale unor opusuri care se constituie în obiecte arhetipale. Şi, nu în ultimul rând în prospectări savante ale universului numerologic, neînduplecat metodic şi imanent neutru. Pornind de la unele exegeze ale minimalismului muzical – David Cope: *Techniques of the Contemporary Composers*, William Duckworth: *Talking Music: Conversations with John Cage, Philip Glass, Laurie Anderson and Five Generations of American Experimental Composers*, Paul Hillier: *Arvo Part*, Tom Johnson: *The Voice of New Music*, Wim Mertens: *American Minimal Music*, Michael Nyman: *Experimental Music – Cage and beyond*, Keith Potter: *Four Musical Minimalists*, Alex Ross: *The Rest is Noice*, Edward Strickland: *Minimalism; Origins* – îmi permit să atrag atenţia asupra unui suport doctrinar con-secvent, şi anume cel de „postminimalism”, capabil să decupeze acele tehnici componistice sub cupola cărora se încearcă depăşirea esteticii curentului iniţial. Mai mult, postminimalismul derogă muzica minimală de la obligativitatea tehnicii repetitive, dar şi minimalismul de la caracterul lui non-evolutiv. Ne place sau nu, minimalismul va exista, într-o formă sau alta, şi de acum înainte.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Festivalul “G. Enescu”, edţia 2017..........2-5

Interviu cu Valentina Carrasco................6-7

***Oedipe*-ul enescian la ONB......................8-9**

ARCHAEUS - 30..................................10-14

Aurel Stroe... “prin binoclu”................15-16

Recitaluri la pian...............................16-18

Lauri pentru Radu Lupu..........................19

Concerte sub... lupă............................20-23

Adio, Gheorghe Firca!..........................26-27

“Crizantema de aur”...........................30-35

Stela Popescu - 80..............................38-39

Manifestări de Revelion.......................40-42

Convorbirile AM - Adrian Ordean.........43-45

Lansare carte Corina Chiriac...................48

Preambul la Festivalul Internațional "George Enescu" - ediția 2017

Pe 30 noiembrie a avut loc la Ateneul Român o conferință de presă cu dirijorul Vladimir Jurowski, viitorul director artistic al Festivalului "George Enescu". După cum s-a anunțat, Preşedintele de Onoare a fost ales Maestrul Zubin Mehta, oaspete de seamă al Festivalului Enescu, încă din anul 1964.

La această conferință a fost de față actualul Ministru al Culturii, Vlad Alexandrescu, în calitate de gazdă. Domnia sa l-a prezentat, la început, pe oaspete evenimentului, relevându-i contribuțiile speciale pe plan mondial la dezvoltarea muzicii contemporane. După cum se ştie, Vladimir Jurowski este în prezent dirijor principal şi artistic advisor al London Philharmonic Orchestra şi director artistic al State Academic Orchestra of Russia "Evgeny Svetlanov". De asemeni, este Principal Artist at Orchestra of the Age of Enlightement şi din 2017 va deveni director artistic şi dirijor principal la Berlin Radio Symphony Orchestra (Rundfunk Sinfonie-Orchester Berlin). El a fost multă vreme director muzical al Festivalului de la Glyndebourne.

În 2005, când a venit pentru prima dată la pupitrul renumitei London Philharmonic Orchestra, s-a dovedit un fervent susținător al muzicii marelui compozitor român, pentru ca în 2013 să ne prezinte o variantă cu totul specială a *Simfoniei a III-a* de Enescu, alături de London Philharmonic Orchestra. Impresionant este faptul că anul acesta, în luna februarie a oferit la Royal Festivall Hall publicului londonez opusul enescian.

Este, în acelaşi timp şi un cunoscut dirijor de operă, încă din 1995, debutând cu lucrarea lui Rimski-Korsakov "Noapte de mai". A condus spectacole de operă încă din 1999, la Metropolitan Opera din New York, la Festivalul de la Glyndebourne şi pe alte scene mari din Europa,

Vladimir Jurowski

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECȚIILOR DE CREAȚIE ŞI ACHIZIȚIONATE DE CĂTRE UCMR

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ŞI MULTIMEDIA

Subsecția vocal – instrumentală (mixtă)

Anghel Irinel - *Irinel FM* – muzică electronică; **Apostol Elena** - *Frumoasele Ikebana* pentru pian solo; **Balint George** - *Istorie* pentru orchestră de cameră; **Beldean Laurențiu** - *Plato's MI (dreamlike) ST* pentru voci, percuție şi bandă; **Beleaev Vladimir** - *Cvartet de coarde nr. 2*; **Bence-Muk Cristian** - *9 Minute şi jumătate de stress* pentru vioară, clarinet şi pian; **Brînduş Nicolae** - *Sursum Corda* for cello solo; **Cârneci Carmen** - *… qui reve* pentru flaut solo; **Cibişescu Iulia** - *Între pământ şi cer* pentru 4 percuționişti; **Ciobanu Ghenadie** - *Păsările şi apa* – tablouri simfonice; **Colțea Victor Alexandru** - *Soul... Sing!... O, Soul* pentru soprană, oboi, violoncel şi orgă; **Dănceanu Liviu** - *Quasisuita op.158* for chamber ensemble (septet); **Dediu Dan** - *Vitrine&vitralii – Dublu Concert* pentru vioară, violoncel şi orchestră; **Dobrinescu Ioan** - *Lonely bird* pentru clarinet sau flaut solo; **Feraru Tudor** - Opera "*Profesorul de pian*"; **Ioachimescu Călin** - *Tetra – Chords* pentru flaut, violin, violoncel şi pian; **Iorgulescu Adrian** - *Cvartet de coarde nr. 1 – 8 Rame pentru autoportretul pierdut*; **Manolache Laura** - *Gândind Edenul – trio* pentru flaut, percuție şi pian; **Mălăncioiu Gabriel** - *Bhava* pentru flaut, clarinet, vioară, violoncel, pian şi percuție; **Măniceanu Mihai** - *Reductio ad absurdum – Concertino* pentru pian şi orchestră de cameră; **Mânzat Laura** - *Concert Tango*; **Murariu Mihai** - *Brain Freeze* pentru 11 instrumentişti; **Rotaru Doina** - *"Bocet"* pentru mezzosoprană, flaut, clarinet, percuție, harpă, violă şi violoncel; **Sibianu Adina** - *Invention on a piece of memory* pentru flaut, clarinet, vioară şi violoncel; **Tănăsescu Andrei** - *Das Dreiblatt (Trifoiul)* pentru pian la 6 mâini; **Țăranu Cornel** - *Cantus gemellus* pentru orchestră; **Tăutu Cornelia** - *Trio - Sursum Corda*; **Teodorescu Ciocănea Livia** - *Archaeopterix - trio* pentru flaut, percuție şi pian; **Vlad Roman** - *Voci în infinit II – Cvartet de coarde*; **Vlad Ulpiu** - *Sonorități şi anemone –* Concert pentru violoncel şi orchestră de coarde; **Zbarcea Vlad Lucian** - *Game Laser Saya* pentru 4 percuționişti.

Subsecția de fanfara

Biriş Alexandru - *Fantezia luminii*; **Eugen Nicolae** - *Doină şi Joc*; **Luncan Octavian** - *Divertisment pentru suflători*; **Stoian Valentin** - *Suita Moldavă*; **Țugui Gheorghe** - *Dans românesc*; **Zorilă Marius** - *Suită Românească.*

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Androne Sebastian - *Fearful Darkness* pentru 12 voci mixte; **Arvinte Constantin** - Trei miniaturi corale – prelucrări: 1. *Ce te legeni codrule*, 2. *Pe munte... ,* 3. *Mărioară de la munte...*; **Buciu Dan** - *Sonete pentru EA* – microciclu de lieduri pentru voce şi pian; **Costea Marcel** - *Missa Dominicalis: IV. Agnus Dei* pentru soprană şi orgă; **Dumitriu Leonard** - 4 lieduri pentru soprană şi pian pe vers. de Vasile Burlui: 1. *A fost odată* 2. *Rugăciune*, 3. *Cântec de strană*, 4. *Parfumul amintirilor*; **Pelearcă Ion** - 2 lucrări corale: 1. *Pe poteca lucioasă* şi 2. *Vine Crăciunul pe seară*; **Petrescu Christian Alexandru** - *Să fii*

precum Opera National de Paris, La Scala Milan, Semperoper din Dresden, Bavarian State Opera Munich.

Este prezent la pupitrul unor mari orchestre, precum Royal Concertgebouw, Chicago Symphony, Dresden StaatsKapelle, Gewandhausorchester din Leipzig, New York Philharmonic, Boston Symphony, Accademia Santa Cecilia din Roma.

În cuvântul său, Vladimir Jurowski şi-a exprimat întreaga sa adeziune pentru promovarea muzicii marelui compozitor român, dar şi faptul că se simte onorat profund de alegerea sa, ca director artistic al viitoarei ediţii a Festivalului. A precizat că va fi preocupat să includă în repertoriul manifestării nu numai importante opusuri enesciene ci şi ale unor compozitori contemporani ai secolului XX, pentru a le face cunoscute publicului românesc.

S-a arătat foarte interesat de susţinerea capodoperei lui Enescu, opera *Oedipe*, pe care o va şi dirija în concertul de deschidere al Festivalului cu London Philharmonic Orchestra, cu o echipă de mari interpreţi ai momentului, din care face parte bas-baritonul John Relyea, în rolul titular. De altfel, vom mai avea prilejul să ascultăm în variante concertante şi alte lucrări: opera lui Hindemith "Mathis der Mahler" şi "Così fan tutte" de Mozart, aceasta din urmă fiind dirijată de Marc Minkowski cu ansamblul Les Musiciens du Louvre.

Impresia generală pe care a creat-o Jurowski a fost aceea a unui muzician de aleasă cultură şi rafinament, puternic implicat în promovarea muzicii enesciene, care îşi doreşte sincer si angajat ca Festivalul "George Enescu" să devină în viitorii ani o competiţie internaţională prestigioasă, fiind prezente orchestre renumite ale lumii, dar şi artişti instrumentişti şi vocali de prestigiu, unii dintre ei care n-au mai fost niciodată în România, dar pe care publicul îi iubeşte şi doreşte să-i vadă, precum: tenorul Jonas Kaufmann, baritonii Dmitri Hvorostovsky şi Thomas Hampson, dar şi renumitul contratenor Philippe Jaroussky.

De asemeni, el a precizat că Sala Palatului, cum toţi marii muzicieni au mai spus-o, nu este o sală corespunzătoare unui asemenea festival printr-o acustică deficitară, susţinând cu fervoare construirea într-un viitor cât mai apropiat a uneia corespunzătoare. Ministrul Culturii l-a asigurat că Guvernul României a alocat fonduri pentru ridicarea în centrul Capitalei a unui asemenea edificiu, ceea ce este o promisiune, sperăm, onorantă, fiind de dorit să devină, în sfârşit, o certitudine.

Vladimir Jurowski a fost receptiv la întrebările puse de diferiţi oameni de presă, punctând, de fiecare dată, coordonatele gândirii sale muzicale, dar mai ales pe acelea ce relevă iniţiativele şi preocupările pe care le are în promovarea unui repertoriu care să fie variat, incluzând, pe lângă titluri de muzică clasică şi pe acelea ale unor lucrări contemporane, mai puţin cunoscute de public.

Programul care ni s-a oferit este promiţător şi bogat în importante evenimente de înaltă clasă. Vor sosi la Bucureşti mari orchestre ale lumii, precum: London Philharmonic Orchestra, Russian National Orchestra, Münchener Philharmonic, Pittsburg Symphony Orchestra, Royal Philharmonic London, Philgarmonia London, Scala

vesel şi *Atât ai! Clipa!* pentru cor mixt pe vers. de Omar Khayyam; **Pepelea Roxana** - Două schiţe corale: 1. *Toamna* şi 2. *Primăvara* pe vers. de Octavian Goga; **Pop Adrian** - *Şi-acum dormi* pentru voce şi pian pe vers. de Ion Minulescu; **Teodoreanu Nicolae** - *Privighetoarea* pentru soprană şi pian pe text de Ignatie Grecu; **Vodă-Nuţeanu Diana** - *Patima* pentru mezzosoporană şi pian pe vers. de Nina Cassian

Subsectia didactică

Hencz Jozsef - "Suita Piccola" pentru flaut şi pian; **Rogojină Paul** - "Suita pentru pian cu piese de jazz" (*Menuet nostalgic*, *Choral sacru*, *Dans ritual*); **Lupu Dumitru** - *"Vrăjitorul din OZ"* muzical pentru copii, text: Carmen Aldea Vlad; **Ştefănescu Petre** - *"Suita 3"*pentru ghitara solo (*Temerar*, *Dans*, *Perpetuum*);

SECŢIA DE MUZICA JAZZ/POP

Drăgan Mircea - *Născută pentru dans*, vers. Gina Teodorescu; **Drăgan Mircea** - *Şi mereu voi cânta, vers.* Eugen Rotaru; **Kerestely Jolt** - *Puterea ta*, vers. Marian Stere; **Kerestely Jolt** - *Între „Da" sau „Nu"*, vers. Marian Stere; **Lupu Dumitru** - *Să fiu ca marea*, vers. Marian Stere; **Lupu Dumitru** - *Azi îţi spun adio*, vers. Carmen Aldea Vlad; **Moculescu Horia** - *Te voi aştepta,*text de Aurel Storin; **Popescu Virgil** - *Vreau să mint şi eu*,vers. George Popovici; **Popescu Virgil** - *Vreau şi eu un Făt-Frumos,* vers. George Popovici; **Simion Nicolas** - *Children's Song*; **Spînu Dan** - *Ostinato* jazz-fusion; **Tiberian Anca** - *If you go*, text de Anca Tiberian; **Tiberian Anca** - *The Right words*, text de Anca Tiberian; **Tudor Andrei** - *Azi, de ziua ta,* text de Andreea Andrei; **Tudor Andrei** - *Copil drag,* text de Andreea Andrei; **Tudor Ionel** - *October Song (Mood)* pentru pian; **Ţeicu Marius** - *Pentru voi,* text de Corina Despot; **Ţeicu Marius** - *Mâine va fi iar soare,* text de Corina Despot; **Vanica Mihai** - *Povestea mea,* text de Romeo Vanica.

SECŢIA DE MUZICOLOGIE

Angi Ştefan - *Die Rhetorik der Melogramme in der rumänischen Musik der Gegenwart Vorbemerkungen*; **Bădulescu Alexandru** - *George Enescu – Symbol of the Socio-Humanitarian Activity in Romania*; **Brânduş Nicolae** - *Phenomenology of the Musical Composition Process*; **Coman Lavinia** - *George Enescu and Dinu Lipatti. The Piano Works from Luiza Borac's Perspective: History, Context, Particularities*; **Constantinescu Grigore** - *Cosmogonie enesciene*; **Cosma Viorel** - *George Enescu. Promoter of the Creation of Romanian Classics (XIXth Century). Novel Documents*; **Lupu Olguţa** - *Some Possible Explanations for Enescu's Fabulos Musical Memory*; **Maistorovici Hîrlav Sanda** - *Georges Enesco dans la conscience artistique roumaine (III) Le musicien vu par des écrivains*; **Popa Florinela** - *„Exoticism," „Gypsy Character", „Genius". Enescu's Sonata No. 3 For Piano And Violin In The North-American And Australian Press Of 1935-1936*; **Spinei Marcel** - *„Le mythe de la Grèce dans la biographie et l'image artistique d'Enesco". Georges Enesco et la Grèce – III*; **Stan Tufan Constantin** - *George Enescu and the "Mioritic Space of Banat"*; **Szilagyi Ana** - *Un parallélisme entre Œdipe de Georges Enesco et Orestie d'Aurèle Stroë*; **Ţăranu Cornel** - *George Enesco - Les années d'apprentissage*; **Vasile Vasile** - *Enescu's Suite „Săteasca" and its Constellation.*

di Milano, Orchestra National de France, Israel Philharmonic Orchestra, Orchestra şi Corul Academiei Nationale "Santa Cecilia", Concertgebouw Orchestra. Vor fi prezenţi la pupitru importanţi dirijori precum Vladimir Jurowski, Mikhail Pletnev, Manfred Honeck, Marc Minkowski, Valery Gergiev, Charles Dutoit, Lawrance Foster, Vladimir Ashkenazy, Zubin Mehta, Riccardo Chailly, Christoph Eschenbach, Antonio Pappano, Danielle Gati şi alţii.

Vor fi prezente şi importante ansambluri camerale, precum: Europa Galante cu Fabio Biondi la pupitru, Academia of Saint Martin in the Fields cu dirijor şi solist Joshua Bell, Les Musicien du Louvre, L'Arpeggiata Ensemble, Camerata Salzburg, Orchestra de Cameră din Lausanne, Ansamblul des Sieclés, Russian Chamber Philharmonic Sankt Petersburg, Mahler Chamber Orchestra, Jordi Savall şi Hesperion XXI.

Zubin Mehta

Vor evolua pe podium mari interpreţi instrumentişti precum: violoniştii Anne Sophie Mutter, Joshua Bell, Vadim Repin, Pinchas Zuckerman, Frank Peter Zimmermann, Leonidas Kavakos, Michael Barenboim, Julian Rachlin, Renaud Capuçon, David Grimal, Patricia Kopatchinskaja, pianiştii Lang Lang, Martha Argerich, Daniil Trifonov, Nicolai Luganski, Jathia Buniatishvilli, Boris Berezovski, Alexei Volodin, Beatrice Rand, violonceliţtii: Misha Maisky, Truls Mørk, Gauthier Capuçon.

Se vor cânta şi lucrări vocal-simfonice mai puţin prezentate în ultimii ani: "La Damnation du Faust" de Berlioz cu Filarmonica "George Enescu" dar şi opusuri monumentale, precum Simfonia nr. 2 "Resurection" de Mahler, cu Academia Santa Cecilia.

Ediţia 2017 a Festivalului "George Enescu" se anunţă ca o manifestare de înaltă clasă internaţională, aspirând spre a se impune ca unul dintre cele mai prestigioase evenimente cultural-artistice din lume, ceea ce onorează profund România, integrând-o printre ţările care îşi afirmă valorile muzicale. La un asemenea palmares repertorial şi cu o excelentă participare a unor importante organisme muzicale internaţionale, ne dorim să fim şi noi la înălţimea unei organizări de prestigiu.

Prin tandemul artistic nou creat, maestrul Zubin Mehta, ca Preşedinte de Onoare al Festivalului şi directorul acestuia Vladimir Jurowski, avem o reală certitudine că viitoarea ediţie din 2017 va fi la mare înălţime.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Enescu 2017 – O privire asupra programului artistic

La recenta conferinţă de presă a noului director artistic onorific al Festivalului Enescu a fost anunţat şi programul ediţiei 2017, cel puţin atât cât este planificat până acum. În mod curios, dar nu surprinzător, presa nu s-a grăbit să-l publice. E drept, programul era tipărit pe hârtie, deci nu se putea face *copy & paste*. Prin urmare, cea mai mare parte a publicului nu a putut reţine până acum decât informaţiile oficiale din *chapeau*-ul comunicatului de presă, unele chiar ridicole, cum ar fi *Oedipe-cu-tenorul-Budoiu*.

Programul îl puteţi găsi aici: **Program Enescu 2017** (https://despreopera.files.wordpress.com/2015/11/program-enescu-2017.pdf). El merită o discuţie, înainte de a face recomandări.

Prima observaţie este că nimeni nu îşi asumă acest program în mod serios, deşi, până la ediţia din 2015, dl Ioan Holender îşi justifica funcţia de director artistic aproape exclusiv prin această agendă de concert, dar nu a menţionat niciodată nimic despre implicarea sa în ediţia din 2017. La conferinţa de presă, dl Vladimir Jurowski a declarat textual că: „la vremea când am fost solicitat să-mi asum acest rol (de director artistic,*n.n.*), cea mai mare parte a programului era deja întocmit". Dl Mihai Constantinescu nu se ocupă de aşa ceva (altfel ar face inutilă numirea unui director artistic). E greu de presupus, prin excludere, că dna Oana Marinescu, directorul de comunicare, l-ar fi făcut, chiar dacă, în aceeaşi conferinţă de presă, domnia sa a început prin a spune că: „o să adaug acum câteva dintre cele mai importante momente pe care le-am pregătit pentru ediţia din 2017 a Festivalului Enescu". Mai ales că OMA Vision pretinde un statut semi-onorific şi patriotic, mândrindu-se că nu încasează nici un ban din bugetul bienalei (ceea ce induce în acelaşi timp ideea că, din moment ce comunicarea ar fi gratuită pentru statul român, nu e nevoie de nici un *pitch* pentru selectarea firmei de PR), la fel cum şi funcţia de director artistic a devenit onorifică, „adică neplătită", după cum a precizat ministrul culturii, dl Vlad Alexandrescu. În aceste condiţii, singurul om plătit e dl Mihai Constantinescu, el fiind şi singurul responsabil, singurul factor de decizie executivă, unicul impresar, dar care nu-şi asumă programul artistic. Sună amuzant, dar dacă luăm partea bună a lucrurilor, atunci sunt mulţumit de un lucru: oricât aş critica acest program, nu se va supăra nimeni, pentru că nimeni nu şi-l asumă.

Ratări

De exemplu, prezenţa permanentă a dirijorilor Cristian Mandeal şi Horia Andreescu, de multe ediţii încoace, deşi audienţa concertelor lor este scăzută, chiar şi în condiţiile în care „sub bagheta" lor cântă orchestre renumite din străinătate. Şi doar dl Mihai Constantinescu a şi spus într-un interviu, încă din primăvară: „au planificate atâtea concerte, încât lumea spune «pe ăsta nu mă duc să-l văd, fiindcă mai am ocazia peste două luni» [...] Le spunem: «Staţi acasă ediţia asta şi veniţi data viitoare cu ceva nou.»". E adevărat, se referea la invitaţii străini, dar de ce nu s-ar aplica şi în cazul unor artişti români? Mai ales că, fără să judec cum au dirijat cei doi muzicieni, pentru că nu am fost la concertele lor din

Festival, totuşi ei n-au fost apoi invitaţi să dirijeze în străinătate aceleaşi orchestre, ceea ce denotă că n-au produs nici un miracol împreună la Bucureşti. Dacă Festivalul îşi face un scop din a-i promova pe Cristian Mandeal şi pe Horia Andreescu, de ce nu încearcă Artexim să le găsească nişte contracte în Occident? Costurile ar fi mult mai mici decât invitarea unor mari orchestre la noi ca să cauţioneze cariera celor doi. Drept urmare, eu unul m-am decis deja să nu merg la concertele Orchestrei Naţionale a Rusiei (cu Vadim Repin) şi nici la cel al Philharmonia Orchestra (cu Boris Berezovski), pentru că sunt dirijate de Horia Andreescu şi respectiv de Cristian Mandeal. Căci, „pe ăştia nu mă duc să-i văd, fiindcă mai am ocazia peste două luni". Pe de altă parte, salut avansarea lui Tiberiu Soare din Piaţa Festivalului la Ateneul Român, dirijând Camerata Salzburg, sau prezenţa lui Cristian Măcelaru în fruntea Mahler Chamber Orchestra, tot la Ateneu. Şi deplâng, fireşte, absenţa lui Ion Marin (chiar dacă nu mi-a plăcut în 2015, dar alţi comentatori l-au declarat zeu) şi mai ales a lui Christian Badea, invitat o singură dată până acum la bienala Enescu, deşi are, de departe, cea mai importantă carieră internaţională dintre toţi dirijorii români în viaţă.

Joshua Bell

Următorul capitol care provoacă tristeţe mai multă decât bucurie este secţiunea de operă din cadrul Festivalului. Dacă în 2015 au fost şase opere, în 2017 vor fi numai trei. E drept că două dintre operele de anul acesta au fost prezentate de ONB şi de Opera Comică pentru Copii, dar chiar şi aşa, reducerea este dureroasă faţă de perioada lui Ioan Holender. Dar şi mai rău este că două dintre cele trei opere ar fi putut cu uşurinţă să aibă o soartă mai bună decât austeritatea concertului: *Œdipe* şi *Così fan tutte*. Dacă opera lui Enescu a avut parte acum câteva zile de o nouă şi foarte bună producţie la ONB, semnată de Valentina Carrasco (regizorul care o va pune în scenă apoi la Royal Opera House, împreună cu Alex Ollé), în schimb capodopera lui Mozart urmează să fie pusă în scenă tot la ONB, în coproducţie cu Garsington Opera. Nu ar fi nici o tragedie dacă în producţiile ONB ar cânta orchestre de top cum sunt London Philharmonic Orchestra sau Les Musiciens du Louvre şi solişti de talia unei Sarah Connolly sau Felicity Palmer. Să amintim doar că, la Paris, *Indiile galante* în regia lui Andrei Şerban s-au cântat de atâtea ori la Palais Garnier cu orchestra *Les Arts Florissants*… Un alt motiv de amărăciune este şi faptul că opera *Così fan tutte* este programată la ora 22:30, la Ateneu. Deşi Mozart se cântă prea puţin în România, totuşi nu merita o oră atât de târzie.

De altfel, toată seria *Concertelor de la miezul nopţii* este o decepţie din punct de vedere al prezenţei publicului, pentru simplul motiv al orei târzii la care e programată. Soluţii se pot găsi, am mai scris despre ele. Mai mult, această participare neuniformă a publicului la concertele din 2013 n-a făcut deloc subiectul vreunui sondaj de opinie. Cel cu care se mândreşte Festivalul măsoară mai degrabă gradul de consolidare a puterii managementului. Rezultatele lui nu pot fi folosite pentru a corecta sau îmbunătăţi ceva în desfăşurarea festivalului.

Dar la ce afluenţă de public ne putem aştepta la *Œdipe* în concert, la *Così fan tutte* insomniac şi la *Mathis der Maler* de Hindemith cu Orchestra Radio? Avem toate şansele să vedem imagini dezolante cu Sala Palatului aproape goală. Sigur, fiind concertul de deschidere, *Œdipe* va putea beneficia de o campanie de promovare uriaşă, dublată şi de aşteptarea de doi ani a publicului, dar opera lui Enescu are cel puţin o pauză, în care mulţi dintre posesorii de invitaţii vor pleca masiv din Sala Palatului…

Nu putem decât să sperăm că, fiind o agendă provizorie, toate aceste ratări îşi vor găsi o soluţie, deşi experienţa de până acum nu este încurajatoare. În primul rând pentru că organizarea bienalei nu are la bază nici un fel de criteriu. Nu există criterii pe baza cărora sunt invitaţi dirijorii români. Nu există criterii pe baza cărora se alege un director artistic. De ce Jurowski şi nu Barenboim sau Muti? Am mai spus-o şi altădată: din comunicările entuziaste ale Festivalului, se pare că *Simfonia a III a* de George Enescu este lozul câştigător. Cine o dirijează ajunge director artistic. În 2017 va fi Jurowski, deci în 2019 ar putea fi Vasili Petrenko (mai ales dacă o va relua şi la Liverpool), iar în 2021 ar trebui să fie Antonio Pappano. Cine dirijează *Œdipe* – nu, deşi Enescu era convins că este cea mai importantă compoziţie a sa.

Anne-Sophie Mutter

Alexandru PĂTRAŞCU
(text preluat de pe blogul https://despreopera.wordpress.com/, http://wp.me/p1BdPx-2Zz)

De vorbă cu **Valentina Carrasco,** regizoarea noului spectacol *Oedip* de George Enescu

Apropierea unei noi premiere cu opera **Oedip** de George Enescu ne trezeşte interesul pentru personalitatea Valentinei Carrasco, regizoarea spectacolului actual de la O.N.B. Din notele asupra parcursului său biografic aflăm că artista s-a născut în anul 1972 la Buenos Aires şi a urmat studii muzicale, coregrafice, literare, perfecționându-se ulterior în arta filmului şi în regia de operă. Începând din anul 2000 a colaborat cu grupul *La Fura dels Baus* din Barcelona. Reține atenția o multitudine de spectacole foarte bine primite de publicul avizat, îndeosebi cu opere moderne, montate în cele mai prestigioase teatre lirice din Franța, Belgia, Olanda, Spania, Marea Britanie, Germania, Austria, Italia, Grecia, China, Japonia, Argentina, Australia. Între aceste reuşite notabile se disting montările operei **Oedip** de George Enescu create împreună cu catalanul Alex Ollé la Theatre de la Monnaie din Bruxelles şi la Teatro Colón din Buenos Aires, ambele în anul 2011. Din schița biografică am dedus că regizoarea are o pregătire specializată în mai multe domenii, ceea ce-i permite accesul la o abordare îndrăzneață, înnoitoare a lucrărilor ample moderne de mare dificultate.

foto: Juan Pablo Barrientos

Înarmați cu aceste date preliminare am ajuns, într-o după amiază frumoasă de toamnă târzie, în studioul de repetiții de la etajul al treilea al Operei bucureştene. În ambianța schiței de decor, unde se repetă Oedip,cu privirile atrase de variante scenografice afişate pe perete, am întâlnit-o pe Valentina Carrasco, creatoarea spectacolului, pentru a-i solicita opinii, idei, atitudini față de procesul de conturare a noului produs artistic. Stăm de vorbă cu o tânără persoană zveltă, agilă, dinamică, poliglotă, policalificată, de o spontaneitate dezarmantă în comportare şi gesturi. După o introducere „de acordaj" în limba catalană, conversația se leagă în engleză şi continuă într-un ritm foarte rapid, pe care îl impune viteza de gândire a protagonistei.

Lavinia Coman: *Stimată Doamnă, aş vrea să vă întreb cum a apărut opțiunea Dumneavoastră pentru grupul Fura dels Baus?*

Valentina Carrasco: De fapt, nici eu şi nici ei nu ne-am propus inițial să colaborăm. Întâlnirea s-a produs ocazional. I-am cunoscut în Argentina, unde au avut turnee repetate pe parcursul anilor 80 şi 90. Am comunicat cu ei la conferințele de presă şi la întâlniri informale, ne-am împrietenit, după care am plecat în concediu. Eu m-am fixat ulterior în Germania, cu scopul de a studia literatura germană, timp de un an. În cadrul acelui seminar, am studiat tragedia *Faust* de Goethe. Apoi am văzut spectacolul lor cu această capodoperă. Le-am urmărit performanțele într-un nou turneu în Argentina, la Buenos Aires. M-au întrebat ce proiecte am şi mi-au propus să fac un spectacol greu de realizat. Era vorba de un teatru fără cuvinte, fără scenă, cu tehnici postindustriale, altfel spus, o piesă de teatru în stil netradițional. Le-am adus materiale video, am discutat îndelung după amiezile, pe parcursul acelui turneu de trei săptămâni. La final, m-au invitat la Barcelona, să montez ceva, dar la modul general, fără vreun proiect stabilit concret. Eu nu aveam de gând să părăsesc Argentina, dar am rămas în legătură cu ei. Îmi trimiteau materiale video, eu le comunicam impresiile etc. La un moment dat, mi-au sugerat să abordez o piesă spaniolă, o operă modernă pe subiectul *Quijotte.* Cum literatura spaniolă era specialitatea mea, am acceptat, iar apoi am plecat la Paris şi m-am apucat de cinema. Am avut o bursă pentru această specializare şi am pus la cale un proiect video cu opera modernă *DQ Quijotte.* Am lucrat foarte mult la conturarea spectacolului, făcând numeroase variante, ajustări, adaptări necesare, corecții acolo unde materialul înregistrat nu era de cea mai bună calitate. După asta, barcelonezii mi-au propus să fac la ei un spectacol cu această operă. Cunoscând muzica ei în profunzime, am mers la Barcelona ca să lucrez la proiect. Între timp, în Argentina a izbucnit criza. Familia mea nu era direct afectată, însă starea generală nu era favorabilă. Situația economică a devenit foarte proastă acolo, ceea ce a adus mari prejudicii culturii. Toți prietenii mei m-au sfătuit să rămân la Barcelona, ca să-mi pot face meseria, iar barcelonezii m-au încurajat să rămân cu ei. Un alt proiect a apărut în continuare, atunci când directorul Teatrului La Monnaie din Bruxelles mi-a propus să montez *Le Grand Macabre* de G. Lighetti. Şi astfel am rămas în Europa.

L.C.: *Cum ați ajuns să montați opera* **Oedip** *de George Enescu?*

V.C.: Simplu. Teatrul La Monnaie avea nevoie de un spectacol nou şi mi-a propus să-l realizez. Directorul operei bruxelleze mi-a propus câteva titluri. Dintre toate, m-am oprit la **Oedip.** Şi acolo am rămas.

L.C.: *Cum v-ați apropiat de muzica lui* **Oedip***?*

V. C.: Am luat contact cu muzica aceasta prin înregistrarea cu Van Damme. M-am îndrăgostit la prima vedere (auzire!). Pe măsură ce o ascultam, mă atrăgea tot mai mult. În acelaşi timp mă apropiam de mitul lui Oedip, deci de o poveste minunată şi de o muzică fantastică. Aceste două calități se întâlnesc foarte rar în aceeaşi operă. Uneori găsim o poveste grozavă şi o muzică distractivă (şi doar atât). Alte ori avem o muzică nemaipomenită şi o poveste slabă, de multe ori amândouă sunt sărace. Dar aici ele s-au unit într-un tot care e perfect.

L.C.: *Ştim că Enescu însuşi a fost obsedat de proiectul operei timp de 25 de ani. Putem spune că era, într-un fel, tema vieţii lui.*

V. C.: Da, a fost proiectul vieţii lui. Prin asta se aseamănă cu *Inelul Nibelungului*, care a ocupat o parte importantă din viaţa de creator a lui Wagner.

L.C.: *Ce fel de imagini vă sugera muzica operei enesciene? Ce viziune scenică aţi creat, inspirată de această muzică?*

V.C.: Vorbim despre personajul central, care e multiplu, e foarte bogat. E adunată aici toată viaţa şi toată creaţia compozitorului. E un spectru foarte larg de situaţii. Avem, de exemplu, episodul Meropa - Oedip, apoi marele cor din primul act, monologul caracteristic tragediei greceşti. Trebuia să găsesc procedee speciale de exprimare. Toate acestea cer o mărime variabilă a scenei, de la episoade intime la episoade grandioase, trecând prin mereu alte şi alte situaţii. La teatrul bruxellez am avut la dispoziţie o scenă foarte amplă, pe care o puteam modifica după caz. Este un mare avantaj să dispui de un spaţiu variabil, care e atât de încărcat cu semnificaţii!. Apoi, pentru atmosfera scenică generală am mers pe efectul de monocromie şi am folosit mult lutul, ideea de noroi care înveleşte toate formele ce evoluează în spaţiul respectiv. Am mai sugerat efectul de statuie antică pentru unele personaje, alteori am evocat imagini picturale, cum sunt retablurile medievale gotice.

L.C.: *Cum a fost versiunea de la Buenos Aires faţă de cea de la Bruxelles?*

V.C.: Spectacolul de la Colón a fost mai dinamic. Configuraţia scenei m-a ajutat să fac o montare mai mişcată, mai colorată, care să se potrivească spiritului latin al spectatorilor argentinieni. Am folosit sugestii freudiene pentru relaţia Meropa – Oedip. La Bruxelles, în schimb, am gândit episodul Sfinxului ca pe o situaţie din cel de al doilea război mondial. La un moment dat apare un avion Stukas zburând prin peisaj! Publicul belgian a fost foarte impresionat, date fiind amintirile cumplite rămase din timpul ocupaţiei germane. În ambele versiuni, am actualizat scena de la răscruce, cu un drum modern străbătut de maşini din zilele noastre.

L.C.: *Care e orientarea estetică a noului spectacol de la Bucureşti?*

V.C.: Aici am utilizat ca materie primă nisipul, ca o metaforă a timpului care trece, a deşertăciunii, a clepsidrei care simbolizează viaţa cu urcuşurile şi coborâşurile ei. Nisipul sugerează deopotrivă frumuseţea naturii prezentă pe litoral şi în peisajul cu dune, dar, în acelaşi timp evocă nimicirea, faptul că, până la urmă, nisipul le acoperă pe toate. E aici şi o trimitere estetică la curentul *arte povera*, cu materialele lui sărace, primordiale, dure. E o viziune modernă şi totodată străveche în recursul la pământ, lemn, fier, pentru a construi decorurile.

L.C.: *Toate acestea le-aţi transpus în scenografie, în conceperea costumelor şi chiar asupra personajelor?*

V.C.: Da, am folosit la început albul şi negrul, nuanţele nisipoase de gri şi galben sau culoarea oţelului. Apoi am venit cu un contrast la aceste culori prin nuanţarea costumelor în tonurile obişnuite din zilele noastre.

L.C.: *Cum vă raportaţi la concepţia muzicală asupra unui text atât de complex?*

V.C.: Sunt conştientă de această complexitate colosală. Am avantajul că astăzi, cu două montări anterioare în spate, port această muzică în toate celulele fiinţei mele, o cunosc într-atât de bine, încât face parte din mine şi e prezentă cu mine în permanenţă. **Am o concepţie integratoare, astfel încât toate aspectele operei se dezvoltă din muzică şi împreună cu ea.**

L.C.: *Cum cooperaţi cu diferitele compartimente ale Operei? Aveţi o mare armată de colaboratori!*

V.C:: Deleg munca responsabililor fiecărui compartiment, care sunt persoane de toată încrederea. Împreună cu compartimentele de interpreţi, designerii şi tehnicienii de la scenă, cu toţii avem un ţel comun. I-am convins de acest adevăr şi facem o echipă adevărată. Sunt oameni tineri, cu o viziune proaspătă, deschisă, maleabili şi inteligenţi.

L.C.: *Şi cum merge sectorul cel mai important, lucrul cu cântăreţii?*

V.C.: Slavă Domnului, nu avem „vedete". Lucrez cu cântăreţi minunaţi, care se pliază pe cerinţele spectacolului. Acţionăm cu tact şi cu mare atenţie, cunoscând psihologia lor specifică. Trebuie să-l înţelegem bine pe cântăreţ, are o profesiune foarte delicată şi plină de probleme. Îi menajăm cât putem pe solişti şi căutăm să ne înţelegem reciproc. Aceasta e o operă extrem de dificilă, o pot compara cu *Tristan şi Isolda* de Wagner ca nivel de dificultate. De aceea ne-am impus un grad ridicat de cooperare.

(În acest moment discuţia s-a întrerupt pentru a face loc unei consultări urgente cu asistenta de regie. Este impresionantă implicarea profundă a directoarei spectacolului şi competenţa ei în cele mai intime detalii, cum ar fi comoditatea materialelor şi a croielii costumelor sau supleţea pantofilor în mersul cântăreţilor pe scenă. Consultarea se termină în hohote de râs, faţă de problemele neaşteptate ridicate de prezenţa pe scenă a unei perechi de câini, de resursele bugetare pentru achiziţionarea şi întreţinerea lor.)

Masteranda Adina Popescu, de la secţia de muzicologie a U.N.M.B., care participă la interviu în cadrul practicii de specialitate, a dorit să-i adreseze regizoarei o întrebare specială.

Adina Popescu: *Cum vă descurcaţi ca regizor-femeie? Aveţi probleme cu prejudecata privind regia ca ocupaţie masculină prin definiţie?*

V. C.: M-am obişnuit cu situaţia încă din adolescenţă, când am cântat într-o trupă rock, fiind singura fată din formaţie. N-am avut probleme sub acest aspect. E adevărat că există puţine femei regizor de operă, dar pe mine nu mă impresionează acest lucru.

L. C.: *Ce înseamnă proiectul operei **Oedip** de la Bucureşti pentru cariera Dumneavoastră?*

V. C.: La început am fost foarte emoţionată de semnificaţia acestei lucrări pentru români. E opera voastră cea mai importantă. Montarea spectacolului presupune o răspundere extraordinară. Sunt uimită de faptul că aici fiecare îşi ştie rolul la perfecţie, dar, în acelaşi timp, ştie pe dinafară şi rolurile celorlalţi. Aşa că toată lumea cunoaşte partitura şi rolul tuturor! E ca şi cum ai pune în scenă o operă de Verdi în Italia sau una de Wagner în Germania! *Lumea de aici va vedea în curând Oedip, spectacolul meu. Aceasta îmi creează o răspundere enormă.*

Interviu de Lavinia COMAN

Oedipe-ul enescian, între controverse, bucurii şi decepţii

Există, în opinia mea, în spectacolul de operă şi nu numai, câteva căi cunoscute privind crearea evenimentului muzical-dramatic. Se poate vorbi despre imaginarea unui spectacol total; atunci când există şansa ca regizorul să colaboreze direct cu creatorul muzicii, cu coregraful, cu light-designerul, cu creatorul decorurilor, al costumelor.

In sfârşit, prima parte a actualei stagiuni a Operei bucureştene a găzduit montarea cea nouă, mult aşteptată, a capodoperei lirice enesciene. Este un spectacol multimedia cu proiecţii şi supraimprimări video, cu stelaje multifuncţionale înalte, drapate pe registre, cu mulţi copii care încing hore vesele, spre finalul acţiunii; … cu scene de picnic; …pe parcursul cărora se mai şi moare…; cu scene tragice de dezastru asemănătoare celor de la Club Colectiv; cu declamaţii intonate în desfăşurarea cărora cu greu te dumireşti în ce limba se cântă; …cu un cor magistral strunit de venerabilul, de inegalabilul maestru Stelian Olariu; …un spectacol cu de toate; …un spectacol în care, în răstimpuri, mai ghiceşti şi câte ceva din intenţiile lui Enescu sau Edmond Fleg. Dar asta în caz că eşti la curent cu anume montări anterioare datorate unor mari personalităţi ale regiei actuale de operă.

Ce pot înţelege tinerii melomani din acest spectacol?

Asta comportă o altă discuţie.

Faptul că Oedipe-ul enescian stârneşte imaginaţia unui număr sporit de regizori constituie un fapt, în sine, îmbucurător. Este vorba despre una dintre capodoperele teatrului liric din prima jumătate a secolului trecut; una dintre cele cinci care au fost scrise în acea perioadă; mă refer atât la mesajul umanist cât şi la valoarea muzicală a acestei capodopere, la originalitatea gândirii muzicale.

Există autori de producţii regizorale care interpretează creator relaţia libret-muzică pornind de la intenţia autorilor, fără a o contrazice.

Există regizori care se plasează înaintea autorilor muzicii şi textului, creând o altă realitate; care poate fi, eventual, captivantă. Nu este cazul celei de faţă.

Dacă precedenta producţie – cea prezentată în cadrul recentei ediţii a Festivalului Enescu – era săracă în idei, cea actuală dimpotrivă, abundă în idei care parazitează de o manieră agresivă dramaturgia tragediei lirice enesciene.

Ideea de bază a actualei producţii nu are nimic de-a face cu gândirea autorilor partiturii, o atitudine profund umanistă potrivit căreia omul este entitatea care conferă valoare supremă Universului. *L' Homme e plus forte que le Destin! Omul este mai puternic decât Destinul*; …proclamă eroul tragediei lirice.

O seamă întreagă de înscrisuri lăturalnice plasate pe cortină tind a ne induce ideea ca lumea se naşte dintr-un haos şi sfârşeşte în nimicnicie, că între aceste două puncte se petrece aventura existenţei noastre, inclusiv tragedia lui Oedipe; …aidoma grăuntelui de nisip, devenit aici un simbol obsesiv al deşertăciunii; …aşa cum propune Valentina Carrasco, autoarea acestei producţii. Este un crez total opus gândirii lui Enescu şi Fleg. Ne aflăm în faţa unei grave deturnări de sens.

Sentimentul copleşitor al tragicului, catharsis-ul purificator, sunt potenţate de Enescu în baza unei gândiri, a unei acţiuni simfonice de uimitoare consistenţă ce culminează cu marea scenă a orbirii, a automutilării din actul al III-lea; *„Ouvre la porte! / Deschideţi poarta!”* clamează Oedipe. Este climax-ul întregii evoluţii muzical-dramatice.

Davide Damiani

În actuala montare este momentul efectiv ratat din punct de vedere regizoral. Personajul titular este plasat undeva în fundalul scenei loc din care solicitarea sa abia se distinge, îşi pierde din forţă, din grandoare.

În viziunea lui Enescu şi Fleg, scena finală a operei dispune de o simbolistică apropiată celei creştine. Oedipe se ridică în lumină, se dematerializează, act ce stabileşte dimensiunea spirituală a luptei sale cu destinul.

În versiunea scenică actuală eroul luptei este literalmente înmormântat sub stratul de nisip – iarăşi nisip! - adus cu voioşie de grupul inocent al celor mici. Este un moment ce evocă situaţia petrecută în urmă cu mai bine de cincizeci de ani când, în septembrie 1961, în urma unei hotărâri adoptate de conducerea superioară de partid şi de stat, de Comitetul de Stat

pentru Cultură şi Artă, scena finală, textul acesteia, au fost modificate; …Oedipe fiind plasat pe un catafalc în centrul scenei; …pentru ca noi, cei de faţă, publicul spectator, să fim pe deplin lămuriţi că eroul a decedat, că este înmormântat, că nu s-a ridicat la cer!

Nu ştiu dacă regizoarea actualei producţii este o pertinentă cunoscătoare a limbii franceze. Dicţiunea, pronunţia, sunt aspecte asupra cărora domnia sa nu a insistat absolut deloc în lucrul cu artiştii români; deşi ţine de profesionalismul fiecărui artist liric în parte; dar şi a întregului colectiv. Inclusiv realizatorul rolului titular, baritonul italian Davide Damiani are anume probleme privind pronunţia. Chiar şi în cazul situaţiilor dramatice intense, timbrul predominant liric al vocii sale valorifică bine partitura extrem de dificilă a acestui rol.

Davide Damiani, Sorana Negrea

O reuşită certă a întregului spectacol, a regiei, o reprezintă scena Sfinxului; în panteonul francez al culturii acesta este un personaj feminin. Atât regia cât şi mezzo-soprana Sorana Negrea au conlucrat excelent în definirea unui personaj realmente senzual care se luptă cu Oedipe folosind arma cumplită a seducţiei. Sfinxul devine un personaj mai puţin statuar; dobândeşte o feminitate ce se doreşte a fi acaparatoare şi peste care Oedipe trece în calitate de erou învingător.

Atât în plan caracterologic cât şi vocal, în plan scenic-dramatic, celelalte roluri au fost atent lucrate, au fost bine susţinute definind evoluţii dramatice convingătoare. Mă refer la mezzo-soprana Sidonia Nica în rolul Iocastei, basul Horia Sandu în rolul Tiresias, basul Mihnea Lamatic în rolul paznicului, la întregul grup al cântăreţilor actori, la Ala Cheptini, Antoaneta Bucur, Zoica Şohterus, Dan Indricău, Liviu Indricău, Marius Boloş, Florin Simionica, Vicenţiu Ţăranu, Lucian Corchiş…

Regia a încercat şi în parte a reuşit să motiveze din punct de vedere dramatic prezenţa controversară a celor trei dansuri din primul act; a făcut-o suprapunând scene de pantomimă ce aveau să prevestească resorturile ulterioare ale tragediei.

Pe de altă parte, dirijorul Adrian Morar a făcut faţă unor responsabilităţi uriaşe privind susţinerea discursului simfonic; iar aceasta într-un repertoriu care nu este deloc apropiat solicitărilor curente ale colectivului orchestral. În seara premierei, Preludiul simfonic al operei s-a adunat greu, cu rateuri impardonabile ale suflătorilor. Inclusiv finalul operei a dispus de brutalităţi ce excedau indicaţiilor partiturii; probabil din considerente ce ţin, pe moment, de justa ordonare a planurilor sonore.

Puţini au rămas cei care în anul 1958 au asistat la premiera românească a capodoperei enesciene; pe atunci, sub bagheta lui Constantin Silvestri. Nu te poţi opri din a evoca momentul. Au rămas imprimările. Au rămas amintirile unei montări regizorale magistrale datorate maestrului Jean Rânzescu; o montare pe cât de modernă, pe cât de logic structurată, pe atât de apropiată sensului muzical-poetic şi filosofic al partiturii. Baritonul David Ohanessian în rolul titular, mezzo-sopranele Zenaida Pally şi Elena Cernei… rămân modele de referinţă. Greu de atins.

Davide Damiani, Sidonia Nica

Actuala montare va rămâne în repertoriu pentru minimum doi ani. Timp în care publicul, în mod special publicul tânăr, se va alege cu o imagine distorsionată prin abordări cu totul subiectiviste, privind una dintre cele mai importante realizări ale teatrului liric din toate timpurile.

Dumitru AVAKIAN

Bucuria comuniunii prin muzică

*"**ARCHAEUS** = o călătorie de treizeci de ani printr-o lume întreagă, plină de muzici, experimente, aventuri (muzicale şi nu numai), trăiri intense, întâlniri excepţionale şi momente memorabile, alături de un grup de "nebuni frumoşi", care au devenit o a doua familie."*
Anca Vartolomei

La trei decenii de la înfiinţare, sărbătorite spre finalul anului trecut, ansamblul Archaeus şi-a propus să călătorească în timp prin cele patru concertele aniversare ale sale, amintindu-şi de studenţie (primul concert s-a derulat la Conservator), de perioada de "tinereţe" matură a muzicii culte (al doilea concert, de la Centrul Naţional de Artă "Tinerimea Română"), de ascensiunea majoră a fiecăruia din membrii săi către vârfuri interpretative (în următoarea manifestare, cea de la Ateneul Român) şi, nu în cele din urmă, de apartenenţa lor naţională (căci ultimul eveniment "marca" Archaeus s-a desfăşurat în studioul "Horia Bernea" al Muzeului Ţăranului Român). Cei care au asistat la toate cele patru performanţe artistice au putut, deopotrivă, audia şi aprecia tot atâtea programe diferit alcătuite, rod al dorinţei lui Liviu Dănceanu, Rodica Dănceanu, Anca Vartolomei, Marius Lăcraru, Dorin Gliga, Ion Nedelciu, Şerban Novac şi Sorin Rotaru de a dărui publicului o selecţie din cele mai apreciate

Anca Vartolomei

momente ale carierei lor, ca formaţie-atelier de muzică contemporană.

Ascultându-i, am simţit o dublă bucurie: aceea de a fi martorii unei premiere interpretative de o calitate remarcabilă datorată cvadruplei lor evoluţii scenice pe deplin reuşite şi, totodată, de a ne apropia, pe rând, de fiecare dintre cei şapte "archei", iniţiind un dialog cu conducătorul ansamblului, Liviu Dănceanu, dar şi cu membrii săi, expresie a interrelaţiei extrem de benefice care-i caracterizează.

L. Baltazar: *Traiectoria artistică a compozitorului şi profesorului Liviu Dănceanu se regăseşte, în mare măsură, în destinul ansamblului Archaeus. Maestre, aţi împlinit de curând trei decenii de când, alături de câţiva muzicieni devotaţi artei contemporane, aţi înfiinţat acest "Atelier de muzică contemporană"...*

L. Dănceanu: Archaeus sărbătoreşte trei decenii de existenţă neîntreruptă. Se spune că sărbătorile sunt hanuri pe drumul vieţii. Dar orice sărbătoare există doar pentru

Liviu Dănceanu
Foto: Ilina Schileru

cine este capabil să o simtă ca atare, să beneficieze de ea. Din păcate, mulţi dintre noi nu mai ştiu să savureze o sărbătoare; poate pentru că suntem tot mai blazaţi, mai uzaţi şi mai timoraţi de pândele cotidiene.

L.Baltazar: *Atelier, ansamblu, comuniune de artişti-profesori care au ales să se dedice neîntrerupt lucrului în echipă, promovând muzica de calitate, cultivând valoarea. Aş putea spune că atmosfera de lucru din acest Atelier este una familială, fiecare membru din cei şapte ai săi demonstrându-şi apartenenţa la acest nucleu prin modul în care serveşte coeziunii ansamblului...*

L. Dănceanu: ANCA VARTOLOMEI se pliază perfect sensului pe care l-a dat George Enescu tinereţii: "o stare a spiritului, un efect al voinţei, o calitate a imaginaţiei, o intensitate emotivă, o victorie a curajului asupra timidităţii, a gustului aventurii asupra dorinţei de confort". Anca este membru fondator al Archaeus-ului. Ceea ce înseamnă că de trei decenii devotamentul ei aduce cu jertfa de sine faţă de proiectul asumat. Se vede la ea de la o poştă acutul respect al datoriei. Aşa se face că acceptă să-i înalţe pe ceilalţi pe umerii săi, şi nu să se înalţe ea pe umerii celorlalţi. E o nobilă revanşă: nu a unei acceptări necesare, ci a unei necesităţi acceptate. Uneori, zgomotul motoarelor e tot atât de prezent ca şi muzica sferelor. Anca, a dovedit-o statornic, nu acceptă decât muzica sferelor.

Orice serviciu le-am face oamenilor, nu le producem niciodată atât bine cât cred ei că merită. RODICA DĂNCEANU a făcut destul bine muzicii româneşti, fără să aştepte nu ştiu ce lauri sau gratificaţii. A considerat că privilegiul de face bine în jurul tău e o chestiune de perimetru: cu cât e mai întins, cu atât e mai folositor ţie însuţi. În fond, binefacerea e foarte admirată la cei ce o practică, dar pe care o practică foarte anemic cei ce o admiră. Rodica este disciplinată fără să-şi propună aceasta. În schimb îşi propune să fie discretă, fiind la discreţia unei claviaturi pe cât de extinsă, pe atât de

imprevizibilă. Discret e cel ce ştie mai mult decât spune, cel ce nu cercetează cugetul altora ori doreşte să afle mai mult decât vor ei să-ți împărtăşească. Dimpotrivă, în interpretarea muzicală e bine, câteodată, să spui chiar mai mult decât pare că ştii. E un fel de a exersa gramatica exprimării alese, pe care o întăreşte bunul obicei.

În MARIUS LĂCRARU întotdeauna am văzut un meşter ce ridică o schelărie în fața fiecărei construcții şi pe care o demontează atunci când edificiul e gata. O schelărie indispensabilă oricărui lucrător, dar pe care Marius nu o confundă niciodată cu însăşi construcția. Asta pentru că nu încurcă nicicum punctele de vedere. E un testimoniu de inteligență. O descentralizare a gândirii. Dar şi un lustru care acoperă sentimentele fără a le transforma.

Marius Lăcraru

Marius deține, astfel, la purtător, o monedă de schimb ce poate fi folosită în aproape orice ocazie. Având darul de a dezvolta structuri, structurând realul sonor, ori facultatea de a prelucra anumite experiențe empirice în concepte, de a se ridica la abstracțiune şi, în cele din urmă, la idee, Marius pare a înțelege că, în definitiv, nimic nu e de neînțeles.

Despre DORIN GLIGA aş menționa în primul rând, că este un mare altruist. Dărnicia lui nu constă atât în ceea ce oferă, cât în sentimentul cu care oferă. Poate de aceea întreprinderile sale nu sunt simple servicii perfect făcute, ci datorii imperfect achitate. Ori, pur şi simplu, o plăcere, căci a da e mai durabil decât a primi; din cei doi, cel ce dă este acela care-şi va aminti mai mult timp. În al doilea rând, Dorin este un mare prieten. Pentru el, prietenia este cea mai scumpă comoară, puțini fiind cei ce se pot lăuda că o dețin. Iar el e, cu siguranță, printre ei, cultivând consecvent acest sentiment slab, dar trainic, spre deosebire de dragoste care e un sentiment puternic, dar puțin rezistent. În calitate de prieten, Dorin, când faci rău, te previne, când faci bine, te îndeamnă să perseverezi, când eşti în primejdie, te asistă şi te despovărează. Mai mult, pare că ghiceşte de câte ori ai nevoie de el.

L. Baltazar: *Ați adus în discuție Violoncelul, Pianul, Vioara şi Oboiul, patru din cele şapte "caractere" longevive care compun, deloc incidental, ansamblul instrumental Archaeus. Sunt completate, firesc, de celelalte trei: Fagotul, Clarinetul şi Percuția...*

L. Dănceanu: Poate părea ciudat, dar ŞERBAN NOVAC e un poet care, cel puțin aşa ştiu eu, nu a scris nici o poezie. Şi totuşi e un poet autentic, pentru că se depărtează de la formele cotidiene ale adevărului spre a crea o formă superioară de adevăr. Din această perspectivă, e o figură eroică, situându-se deasupra realității prin relevarea unui lux ce nu e la-ndemâna celor slabi ori a celor fără de principii. Dar şi o figură plină de erotism, căci rar mi-a fost dat să cunosc pe cineva care să-şi iubească mai pătimaş instrumentul. Şerban adoră fagotul. E o uimire transcendentă care nu mai are nici o margine, ceea ce mă face să cred că şi fagotul îl divinizează pe Şerban. Între ei există o aleasă dorință reciprocă: când e acceptată înseamnă poruncă, iar când nu e acceptată înseamnă cerere. Doar precaritatea anciilor mai iscă, uneori, o boare de zâzanie.

ION NEDELCIU a ajuns mai târziu în Archaeus, ceea ce nu arată că e un "întârziat". Dimpotrivă, sângele lui de vână campestră, dar şi cazonă, îi prilejuieşte o aşezare temeinică, mereu în avans. Pentru Jean, prezentul este singurul fel de proprietate pe care îl concede voluptuos coechipierilor. De aici toleranța cu care îşi vertebrează spiritul critic în numele modestiei şi carității. Cunosc destule persoane care predică toleranța, dar o practică mai puțin. Jean, din contră, o practică fără să o predice cu tot dinadinsul. Nu ştiu cum, dar de multe ori ne înfruptăm din fructe înainte de a se coace. De la Jean am învățat că răbdarea este cea mai călduroasă haină de drum, cu care se călătoreşte prin lume. Cu clarinetul lui a ajuns, iată, într-un port în care a debarcat patimile şi a descărcat pasiunile inutile.

Iar SORIN ROTARU este ultimul venit în Archaeus. Dar nu cel din urmă. A prezervat involuntar, desigur, înclinarea balanței de partea ardelenilor din formație, impunând prin tenacitate, adică prin forța constituită pe unitatea dintre voință şi rațiune. Având atu-ul tinereții, Sorin e suficient de matur ca să ştie că acesta reprezintă singurul "defect" de care se va corija fără voia lui. Mai ştie că tinerețea e un sport pe care se cade să-l practici toată viața. Şi zilnic. Cine încetează antrenamentul îşi pierde forma. Relația lui cu actul restitutiv seamănă cu un torent care aleargă, sare, se lansează, se loveşte de pietre, ceartă florile şi se linişteşte odată ce a devenit fluviu. Ce poate fi mai strălucitor decât tinerețea la care ai ajuns prin maturitate? Talentul lui se îndreaptă către lume, iar lumea e musai să-l primească. Cu talentul nu trebuie să te porți aşa cum îți vine, ci aşa cum se cuvine.

L. Baltazar: *Şi acum, la ceas aniversar, alături de toți cei care vă apreciază efortul de a susține arta contemporană, vă urăm ca anul care tocmai a început să fie unul din cele mai rodnice ale întregii dumneavoastră cariere, şi, în acelaşi timp, o suită de succese pentru formația căreia îi sunteți, la rândul dumneavoastră, devotat.*

Slalom între generații

"ARCHAEUS – o familie de interpreți în fața muzicii care tocmai se naște…"
Marius Lăcraru

Circuitul aniversar al "archeilor" începea în 19 noiembrie, în sala "George Enescu" a Universității Naționale de Muzică. Nu era o seară obișnuită de concert, ci una din cele șapte, special dedicate muzicii contemporane în cadrul celei de-a unsprezecea ediții a festivalului internațional „MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC". Programul lor reunea, atunci, piese aparținând unor autori din generații diferite, într-un puzzle de stiluri edificator pentru o posibilă schiță de portret a ultimei jumătăți de veac de muzică nouă.

Traseul interpretativ al Archaeus-ului a străbătut cu lejeritate zone componistice caracteristice fiecărui creator în parte, fie că a fost vorba de Pieralberto Cattaneo, Elena Apostol, Călin Ioachimescu, Martin Q. Larsson, Bogdan Vodă, Horia Șurianu, Laura Ana Mânzat ori Liviu Dănceanu. De la disparitatea macrostructurală din lucrarea lui Pieralberto Cattaneo (*Thin Shadows Rags*) la amprenta ludică a ritmicității "à propos-urilor" microstructurale din *Quasisuita* lui Liviu Dănceanu, cei șapte "archei" (aceiași Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Marius Lăcraru, Dorin Gliga, Ion Nedelciu, Șerban Novac și Sorin Rotaru) au practicat și jocul "cu mâța" – așa cum a făcut-o, într-o evoluție gestuală extrem de sugestivă, fagotul lui Șerban Novac (în *Play with cat* de Elena Apostol), dar și juxtapunerea și suprapunerea morfologică nuanțat polistilistică a *Tetrachords*-urilor pentru clarinet, vioară, violoncel aparținând lui Călin Ioachimescu, repetitivitatea "în buclă" agrementată cu explicații verbale ale demersului conceptual (din *Gyration Point 3.1* de Martin Q. Larsson), aluziile cu aspect evolutiv dramatizant, de factură – din nou – polistilistică, conturate de *Dualismele* lui Bogdan Vodă, pendularea diacronic-sincronică ritmizată, cu irizări neoclasice, caracteristică *Antonimelor sonore* semnate de Horia Șurianu și poetica liniilor melodice cochetând subtil cu atracția tonală din *Bergamo*-ul Laurei Ana Mânzat.

Respectându-și promisiunea de a promova compozițiile contemporane, precum în oricare din festivalurile internaționale pe care le-a onorat cu prezența, și în această ultimă ediție a "Zilelor SNR-SIMC" nu mai puțin de jumătate din programul concertului "archeilor" s-a constituit din prime audiții absolute și prime audiții românești, mergând pe ideea de a reuni, printr-o relevantă performanță interpretativă, creații proaspete, minuțios elaborate, cu valori reprezentative ale componisticii românești și europene.

Șerban Novac

"De la Bach la Cantemir"

„ARCHAEUS este tărâmul din mine care m-a dus spre cele mai profunde și nobile trăiri, e locul unde, de mai bine de 20 de ani, mă simt împlinit, e formația care mi-a dăruit bucuria de-a cânta și de-a explora zone estetice noi."
Șerban Novac

În cadrul ediției a patra a Galei "Tinerimea Română", itinerariul ansamblului Archaeus (ce funcționează, de un deceniu și jumătate, sub egida Centrului Național de Artă "Tinerimea Română", sub conducerea compozitorului Liviu Dănceanu) și-a modificat coordonatele, pentru a iniția alt tip de relaționare cu publicul, prin re-contextualizarea contemporană a unor "moșteniri" paradigmatice aparent incongruente.

"De la Bach la Cantemir" – tema propusă auditoriului spre reflecție, în 24 noiembrie – a alăturat, într-o interpretare ce evidenția caracteristicile fiecărui tipar stilistic în parte, pagini bachiene de referință pentru diverse instrumente precum Fuga nr.2 din primul caiet al Clavecinului bine temperat (special orchestrată pentru ansamblu instrumental), Sarabanda din Suita nr. 5 pentru violoncel solo, Menuet din Suita nr. 1 pentru violoncel solo (într-o variantă pentru fagot), o parte din Concertul pentru oboi, vioară și ansamblu (din care au făcut parte pianul și violoncelul) și Contrapunctul nr.1 din Arta fugii, intercalate cu câteva compoziții ale lui Dimitrie Cantemir – un Bește (transpus pentru oboi solo), Aria dervișilor (pentru pian și vibrafon), o Monodie în stil bizantin (pentru violoncel, pian și percuție) – Cantemir scriind foarte puține melodii de nuanță bizantină, și nu sub influența filonului grecesc ci a celui egiptean, asiro-babilonian și persan, un Peșrev (în varianta pentru clarinet solo) și un Șemai (rearanjat pentru vibrafon solo).

Încheierea evoluției "archeilor" s-a materializat într-un Cantebachmir pentru ansamblu, o partitură sugestiv concepută de Liviu Dănceanu în stil fusion (un cap tematic aparținând lui Bach și un altul lui Dimitrie Cantemir, ambele așezate, cu un anume farmec, într-o ramă formală aparținând barocului – "corsetul" stilistic al formei de fugă).

Alăturarea celor două personalități artistice extrem de complexe, adevărați enciclopediști ai veacurilor pe care ambii le-au traversat (din ultimele decenii ale secolului al XVII-lea, către jumătatea secolului următor) s-a dovedit a fi relevantă în evidențierea amprentei mediului social asupra sferelor de interes ale amândurora, contextele geografice în care s-au afirmat ca creatori fiind total diferite. În ciuda acestei diferențe și a unor cordonate stilistice particularizate ale creației fiecăruia, s-a putut cu

uşurinţă trage concluzia că unul din numitoarele comune ale abordării genurilor muzicale a fost interesul acordat, atât de către Cantemir cât şi de către Bach, structurilor dansante (fie ele clasice vest-europene – ca sarabanda şi menuetul, sau tradiţional-orientale – precum beşte-ul, peşrev-ul şi şemai-ul). Diferenţierea dintre cei doi creatori apare însă concludentă atunci când se vorbeşte despre reperul concertului instrumental, ca şi despre apogeul formei de fugă – ambele la Johann Sebastian Bach, versus tiparul monodic de sorginte bizantină, personalizat de către Dimitrie Cantemir în compoziţiile sale.

Ornamentica la nivel microstructural, alături de particularizarea stilistică ce marchează definitoriu realizările componistice ale ambilor autori menţionaţi, au reprezentat, pentru "archei" (violoncelista Anca Vartolomei, pianista Rodica Dănceanu, violonistul Marius Lăcraru, oboistul Dorin Gliga, clarinetistul Ion Nedelciu, fagotistul Şerban Novac şi, de această dată, percuţionistul Alexandru Stroe), virtuţi valorificate din plin în migălosul proces interpretativ.

Dorin Gliga

Sfârşitul concertului, cu trimiteri preponderente la caracterul dansant oriental, a adus – din perspectiva partiturii lui Liviu Dănceanu ce corobora cele două stiluri amintite – nota de amuzament specifică unei comunicări familiare, ca amprentă originală a autorului (şi comentatorului întregii seri), prin teatralitatea unui punct final care reduce, ironic dar fără echivoc, la tăcere: "Sşşşşşt....."

ARCHAEUS "en détail"...

"ARCHAEUS – pasiune, explorare, satisfacţii"
Dorin Gliga

"Orice sărbătoare este un rod al amintirilor, sărbătoarea nu este un dat, ceva predeterminat, ci ea vine ca un cumul, ca o însumare a reiterării unei memorii, care porneşte dintr-un eveniment. Aş vrea ca în această seară să fiţi, pentru un ceas, din nou copii, şi să vă bucuraţi de darurile pe care vi le oferă membrii ansamblului Archaeus! "Archeii" vă vor dărui ceea ce au ei mai de preţ: muzica lor, pe care o poartă cu ei şi iată de treizeci de ani cântă în familie şi cântă şi pentru dumneavoastră ", afirma Liviu Dănceanu, în deschiderea celei de-a treia seri cu nuanţă aniversară a ansamblului din 30 noiembrie, programată să se deruleze pe scena Ateneului Român, în cadrul ediţiei a XVII-a a festivalului ce poartă acelaşi nume – "Archaeus". ARCHAEUS "en détail" s-a tradus, în fapt, printr-o serie de portrete instrumentale individuale, care au pus în lumină specificul personalităţii fiecăruia din cei şapte protagonişti.

Pentru început, performanţa lui Ion Nedelciu din *Satya 4* pentru clarinet solo a Violetei Dinescu a evocat, în esenţă, ţara pe care compozitoarea o poartă în suflet, odată cu muzica ei; *Satya* se încadrează în estetica non-finitului şi a direcţiei arhetipale, una din sursele sale de inspiraţie reprezentând-o rezonanţele speciale ale bocetului din folclorul românesc.

Prin intermediul *Sonatei pentru violoncel solo* a Doinei Rotaru (lucrare ce face parte de aproximativ două decenii, ca şi precedenta, din repertoriul Archaeus-ului), Anca Vartolomei s-a apropiat de acel ethos dramatic ce reliefează – prin intermediul vocabularului propriu autoarei – un cumul de trăiri interioare, valorificându-i experienţa interpretativă de formaţie clasică.

În primă audiţie absolută, *La umbra îndoielii* pentru fagot solo de Tudor Misdolea i-a prilejuit lui Şerban Novac întâlnirea cu o monodie de factură liric-discursivă aptă de a introduce auditoriul în universul modal sinuos, de o poetică aparte, al autorului său.

Creat în 1977 de Ştefan Niculescu, *Echos 1* pentru vioară solo conţine o substanţă muzicală de profundă emoţie, a cărei esenţă spectrală este extrasă din microstructuri de sorginte folclorică; densitatea materialului sonor, necesitând o tratare specială de factură virtuozistică, l-a provocat pe Marius Lăcraru la arhitecturarea unui demers interpretativ care i-a etalat, deopotrivă, virtuţile tehnice dar şi potenţialul afectiv.

Invitat de către "archei" să împărtăşească un gând despre clipele petrecute împreună, fostul lor coleg, percuţionistul Alexandru Matei, le-a răspuns public printr-un cadou aniversar insolit, aducând pe scenă o nouă versiune a ansamblului "Game" alcătuită din cei mai proaspeţi studenţi ai săi care-şi utilizează propriul corp ca instrument de percuţie, o apariţie revigorantă, excepţional de bine coordonată gestual şi expresiv de către acelaşi Alexandru Matei.

I-a urmat, cu delicateţea dar şi enegia interioară specifică, pianista Rodica Dănceanu care, în *Aria 3*, a creionat admirabil sugestiva rugăciune în veşmânt muzical a lui Liviu Dănceanu, apelând simultan la efecte sonore particulare precum cel de toacă, clustere-clopot, structuri cu trimiteri isonice, alăturări repetitive, contururi melismatice, toate contopite într-o expunere dramaturgică de intensitate deosebită.

Optând pentru *Fără cuvinte* pentru oboi solo de Viorel Munteanu, Dorin Gliga şi-a propus să schiţeze o melopee cu alură poetică, meditativă, îmbinând inspirat tipologia bocetului cu cea a cântecului doinit, în timp ce, pentru final, Sorin Rotaru a preferat amplul exerciţiu de virtuozitate de tip metastilistic conceput de Keiko Abe al *Marimbei d'amore*, un excurs contemporan rafinat asupra

vechii romanțe "*Plaisir d'amour*", care a rezonat sensibil în fiecare din cei aflați în sală în acea seară, a sfârşitului de toamnă.

....şi ARCHAEUS "en gros"

"Ansamblul Archaeus reprezintă o filozofie de viață, bazată pe empatia unui grup de prieteni inventivi, iubitori de nou şi căutători de frumos, într-un domeniu extrem de dinamic - muzica contemporană. La zi aniversară, doresc membrilor ansamblului şi celui care coagulează energiile lor, Liviu Dănceanu, să se bucure de ceea ce au realizat şi să privească în viitor cu speranță şi optimism."
Ion Nedelciu

Ultima seară aniversară a Archaeus-ului, pusă din nou sub semnul festivalului care le poartă numele, s-a derulat în 8 decembrie, în incinta ofertantă a Muzeului Țăranului Român şi, evident, a avut în program exclusiv lucrări ale compozitorilor de naționalitate română, foarte dragi "archeilor". Au fost lucrări pe care, în majoritatea lor, Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Marius Lăcraru, Dorin Gliga, Ion Nedelciu, Şerban Novac şi Liviu Dănceanu le socotesc "de cursă lungă" şi le cântă, de ani buni, cu plăcere şi interes, spre bucuria auditoriului lor.

Ion Nedelciu

Am putut asculta atunci, în contextul celui de-al 500-lea concert al ansamblului (!), *Sincronie 1* de Ştefan Niculescu, *"Legenda viselor"* de Ulpiu Vlad, *Orient Fuga Express* de Liviu Dănceanu, *Muzică pentru Archaeus* de George Balint şi *Diffractions brisées* de Horia Şurianu, toate aceste piese vizând, de fapt, concepte componistice centrate pe antinomiile unu-multiplu, individualitate-colectivitate, diacronie - sincronie, juxtapunere - suprapunere.

Compusă în anii '70 ai secolului trecut, *Sincronie 1* îşi certifică valoarea în fața oricărui auditoriu, atât din punctul de vedere al tehnicii componistice cât şi din cel al valenței artistice, demersul său heterofonic reprezentând un exemplu de scriitură pentru acei ani în care Ştefan Niculescu s-a afirmat ca un veritabil creator de şcoală. Trei dintre creatorii prezenți pe afişul ultimului concert al formației Archaeus (Liviu Dănceanu, George Balint şi Horia Şurianu) l-au cunoscut ca profesor, maestrul Ştefan Niculescu fiind, totodată, într-un anume fel, şi liantul spiritual al întregului concert.

Explorând o zonă a stărilor contrastante ce-şi trage seva din frământările cotidiene, *"Legenda viselor"* lui Ulpiu Vlad (dedicată chiar ansamblului Archaeus) a adus în prim plan preocuparea asupra reacțiilor subconştientului ca depozitar nemijlocit al sentimentelor, perceptiilor, senzațiilor, amintirilor, al creuzetului atemporal de mesaje subliminale care influențează în mod direct comportamentul uman.

Dimensiunii meditative, cu o poetică aparte, a acestei *"Legende"* i-a urmat, în contrapartidă, tributul concis adus clasicității normelor tipologice ale formei de fugă de către Liviu Dănceanu în a sa recentă *Orient Fuga*

Rodica Dănceanu

Express, şi, apoi, replicile lui George Balint (din *Muzica pentru Archaeus*) şi Horia Şurianu (din *Diffractions brisées*), jalonate, fiecare, de contraste la nivel macro şi microstructural dar şi de rapeluri arhetipale; reproporționând raporturile dintre parametrul ritmic şi cel melodic, dintre disonanță şi consonanță, partiturile lui George Balint şi Horia Şurianu s-au completat reciproc în căutarea unui echilibru între disparitate şi continuitate, între libertatea rubato-ului individual şi obsesivitatea repetiției asimilate univoc de întregul ansamblu (amintind de comportamentul ritualic), între laborioasele căutări intelectuale şi firescul necesităților afective.

Sfidând trecerea timpului în favoarea slujirii culturii contemporane, Atelierul "archeilor" rămâne, în continuare, deschis… Nu doar pentru inițiați sau pentru cunoscători, ci şi pentru cei care vor să afle mai multe despre artă la timpul prezent, împărtăşind, de fiecare dată, bucuria celor care o practică şi ne-o dăruiesc spre ascultare în concertele lor.

„Archaeus e o poveste frumoasă din viața mea... şi vor cânta şi vor încânta (publicul) până la adânci bătrâneți..."
Rodica Dănceanu

Pagini de Loredana BALTAZAR
(Foto: Marius Vâjoaica)

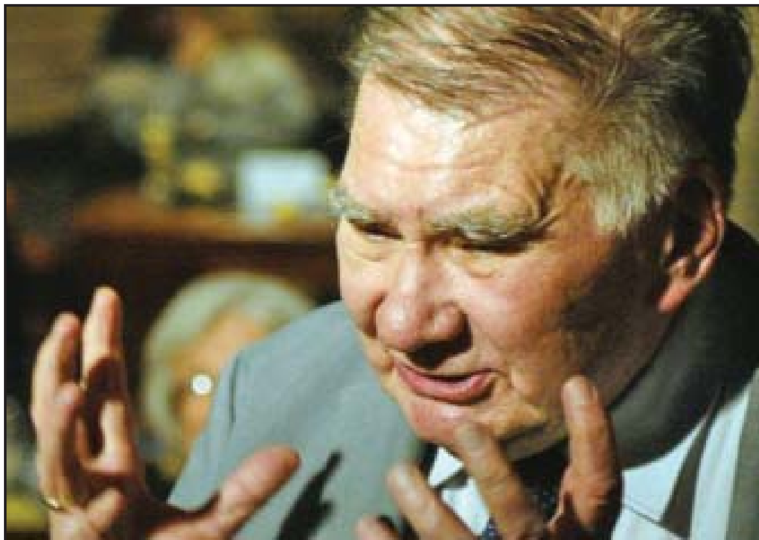
Aurel Stroe… “prin binoclu”

Asemeni concertelor dedicate lui Aurel Stroe din anii precedenți (şi tot în octombrie), recitalul “Aurel Stroe… prin binoclu” din 12 octombrie (organizat în Aula Palatului Cantacuzino de către Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România în parteneriat cu Muzeul Național George Enescu) a propus un program cameral conținând şi un segment inedit din creația compozitorului emblematic şi adeseori, prin muzica sa, enigmatic. Un segment dintr-un cerc ce pare a nu se revela în întregime, o anume penumbră protejându-i părți încă neştiute. Pentru scoaterea la lumină şi lărgirea acestui segment intră periodic în rol de devotați hierofanți pianistul Sorin Petrescu şi percuționistul Doru Roman.

Mărturisesc că citind subtitlul recitalului - “din caietul de notițe ale compozitorului” mă aşteptam la citirea unor texte, aşa cum mai ascultasem în anii anteriori (texte preînregistrate, transmise din *off*). De la început clarificator, Sorin Petrescu ne-a prezentat cu parcimonie lucrările; aşa am aflat şi că “…prin binoclu” era parte din titlul unei schițe/compoziții, sintagma cu potențial metaforic fiind preluată ca titlu al recitalului tocmai pentru ineditul său.

Doru Roman, Sorin Petrescu

În deschidere, o piesă extrasă din caietul de notițe: **„Un copil priveşte prin binoclu“** este un fel de cântec simplu, formulat în două linii melodice, quasi paralele, ca două vârste parcurse simultan, diferite şi prin strălucirea timbrală a instrumentelor metalofone vibrafon şi glockenspiel. Am recunoscut preocuparea compozitorului pentru polifoniile de structuri puțin compatibile, împinse uneori spre situații-limită. Aşa cum explicita şi Sorin Petrescu din postura de alcătuitor al programului, Aurel Stroe nu vrea să impresioneze, ci să semnifice. Întradevăr, el nu pare interesat de nuanțarea exprimării, ci preferă un discurs esențializat şi restrictiv, care mai degrabă amuțeşte, decât încântă, arătând lucrurile privite prin ochii lui *dublați de lentilele binoclului*: mai aproape ce este departe, excesiv de aproape (deformant, simplificator) ce este în proximitate. Tot Sorin Petrescu sublinia de altfel, în prezentarea acestei piese, “simplitatea temerară”, chiar curajul de a

compune extrem de simplu, atribut asumat de compozitor aici, dar şi în alte piese.

Sonata nr. 2 ***Thermodynamic*** pentru pian (1983) aduce în conceperea programului un contrast puternic, dinamica şi complexitatea discursului avându-şi sorgintea în observațiile pe care compozitorul le-a făcut studiind domeniul termodinamicii. Ca principiu de construcție Aurel Stroe alege succesiunea non-evoluție/evoluție/transfigurare, precum şi alternanța previzibil-imprevizibil, traiectoriile fluxului sonor - repetitive sau (aparent) haotice – conducând la o magnetizantă construcție care tematizează binomul energie-temporalitate. În prezentarea Sonatei nr. 2, Sorin Petrescu a impresionat prin adecvarea nivelului de implicare: a subliniat prin diferențieri de tehnică pianistică, dar şi atitudinale, atât zonele statice, de quasi-mecanicitate a parcursului, cât şi pe cele ardente, veloce, zigzagul sigur între discursul ‘subțire’ şi cel fluctuant, marcat cu accente aspre, relevând în interpret un constructor de stări fizice (…*termodinamice*), asemenea compozitorului.

Din nou în formula de duo: **Două epitafuri după Ezra Pound** (în traducerea lui Ion Caraion) îl angrenau pe Aurel Stroe la momentul compunerii, 1966, într-un prim val al compozitorilor interesați de teatrul instrumental: pianistul recită peste sunetele cântate pe clape – puține, marcând astfel şi o tendință minimalistă, *giocosa* –, în timp ce percuționistul bate în corpul pianului – tobe de lemn, apoi pe corzi, cu măturele – un cymbalon, ambii interpreți mizând pe rezonanța (-pedală) care îmbracă aceste ‘ziceri’ înrudite cu inscripționările de pe crucile Cimitirului de la Săpânța (v. S.Petrescu).

O a doua piesă extrasă din caietul de notiţe – **"Choral varié"** – a re-actualizat dilema: darea în vileag a schiţelor *versus* transcripţie, realizată de acelaşi Sorin Petrescu, transcripţie pentru care ne-a fost reafirmată dezlegarea primită de la compozitor. Astfel, **Choralul** (în schiţe, fără indicaţie de instrument) a îmbrăcat varianta pentru sintetizator şi percuţie (notată), în care timbrul de orgă mare, întărind sugestia din titlu, se întâlneşte cu formulări ale câtorva instrumente cu membrane (tobe) în construcţii bizare, cumva descriptive 'la rece', reamintind avertismentul care însoţea prezentarea acestor 'notiţe': "ele nu exprimă, ci doar arată". Creativitatea lui Sorin Petrescu pare a se activa la întâlnirea cu anumite lucrări (şi din creaţia altor compozitori…), pentru a le pune pe calapodul destul de elastic, de altfel, al Trio-ului CONTRASTE, sau pentru a le da o vibraţie suplimentară prin re-interpretare (re-timbralizare etc.). Astfel, el selectează şi transcrie pentru duo pian-percuţie (mereu cu acordul lui Aurel Stroe…) **"Trei piese pastorale"** din ciclul de "Zece piese pastorale pentru clavecin şi orgă" (1979). Regăsim în aceste piese haloul sideral din "Choral Varié", dar şi plasticizări timbrale interesante obţinute prin completarea pianului cu gong şi sintetizator. Percuţionistul Doru Roman, îndelung antrenat în acest tandem, 'interpretează' apogiaturi prelungi pe corzile pianului, reia bătăile în tobă (ca în "Epitafuri"), extinzându-le la toba mare, toată folosirea acestui arsenal instrumental aducând şi elemente de teatru instrumental. Rezultanta: un spectacol sobru, reticent, dar generator de obsesie, întru o aparte Înţelegere a Lumii.

Carmen CARNECI-CAVASSI

Recital Josu de Solaun

La începutul actualei stagiuni, Filarmonica bucureşteană a oferit publicului ocazia de a se reîntâlni cu tânărul pianist Josu de Solaun, la treisprezece luni de când a devenit câştigătorul premiului I al Concursului Internaţional *George Enescu*. Artistul şi-a început recitalul de la Ateneul Român cu *Arabesca op. 18* de Schumann, ca o fulgurantă cortină sonoră pentru discursul muzical proiectat. Miniatura schumanniană a creat o atmosferă de intimitate poetică, menţinută pe întregul parcurs al serii. *Valsurile poetice* de Granados s-au conturat ca patru piese agreabile de salon, cu valoare muzicală modestă, dar în care interpretul şi-a desfăşurat cu plăcere evidentă arta minimalistă a efectelor de expresie, fantezia armonică, ritmică şi timbrală. Cele *Şase piese op. 118* de Johannes Brahms au beneficiat de o interpretare empatică, evocatoare a performanţei cu acest opus din concursul de anul trecut. Solistul a trecut cu mobilitate expresivă demnă de remarcat de la dramatism la intimitatea dialogului poetic, de la implicarea pasionată la extazul liric, la comunicarea stării de însingurare, culminând cu izbucnirea de disperare a eroului îndrăgostit spre finalul ciclului.

După pauză, din capodopera *Goyescas* a compozitorului catalan Enrique Granados, pianistul a ales să ne prezinte prima piesă, *Los Requiebros*, în care a etalat componenta strălucitoare, de anvergură a măiestriei sale. *Requiebros* a sunat ca o lucrare de angajament concertistic şi totodată a fost un teren favorabil pentru fantezia liberă în interpretarea textului. Piesa a patra a ciclului, *Quejas, o la Maja y el Ruiseñor,* a fost un ecou plin de nostalgie din lumea folclorului iberic. Programul a continuat cu *Fantasia Baetica* de Manuel de Falla, piesă reprezentativă pentru specificul artei pianistice spaniole. Ascultându-l pe acest artist neconvenţional, am avut sentimentul tot mai puternic, poate mai puternic decât la audierea lucrării în concurs, în toamna trecută, al prezenţei unui act muzical de o intensă trăire subiectivă. De fapt, solistul ne-a indus permanent ideea că îşi cântă sieşi, fiind cucerit integral de fericirea creaţiei muzicale instantanee. Programul s-a încheiat, în nota neconvenţională în care a şi început, cu preludiile *Ondine* şi *Feux d'artifices* de Claude Debussy, impresionând audienţa prin farmecul nuanţelor şi culorilor infinitezimale, cu spiritul ludic ingenuu şi totodată atent elaborat. Pianistul a răspuns aplauzelor prin reluarea piesei *Requiebros* de Granados şi prin interpretarea plină de umor a preludiului debussyan *General Lavine-eccentric*.

La capătul unui recital alcătuit preponderent din fragmente şi miniaturi, susţinut cu o încărcătură neobişnuită de fantezie, libertăţi stilistice, poeticitate indicibilă, am reflectat îndelung asupra potenţialului cu totul special de evoluţie, asupra făgăduinţelor pe care prestaţia din acest recital le lansează. Adăugam la „fotografia de moment" a performanţei lui Josu de Solaun faptul că în nota de prezentare se anunţă demararea proiectului cu integrala în 12 recitaluri a creaţiei complete pentru pian a lui Robert Schumann şi lansarea în anul 2016 a unui album CD cu operele complete pentru pian ale lui George Enescu. Cele două proiecte ne impun respectul şi ne provoacă interesul acut faţă de parcursul în perspectivă al tânărului artist. Iată argumente convingătoare pentru a-i urmări cariera solistică, în paralel cu a competitorului său de pe locul al doilea la cea de a XIII-a ediţie a Concursului Internaţional *George Enescu,* Ilya Rashkovsky, un remarcabil concertist de anvergură. Prin urmare, duelul continuă!

Lavinia COMAN

Raluca Ştirbăţ – înflăcărată promotoare a muzicii enesciene

În 3 decembrie 2015, Aula Palatului Cantacuzino a fost gazda unei manifestări de adâncă semnificaţie, comemorând cei 60 de ani de la dispariţia lui George Enescu, o dublă lansare de disc şi carte. Aceste două importante apariţii editoriale au fost realizate în cea mai mare măsură prin grija şi devotamentul entuziastei şi talentatei muziciene Raluca Ştirbăţ.

Ea este astăzi o pianistă recunoscută în ţară şi peste hotare, susţinând numeroase recitaluri şi concerte, realizând înregistrări pe discuri, sau la diverse radiodifuziuni, în plus, cu o activitate intensă de popularizare a muzicii româneşti. Dacă adăugăm la acestea faptul că a înfiinţat şi conduce la Viena "Societatea Internaţională "George Enescu" şi că este iniţiatoarea proiectului de consolidare a Casei memoriale "Enescu" de la Mihăileni şi realizare acolo a unui centru cultural, putem considera că Raluca Ştirbăţ se situează astăzi printre personalităţile cu rol important în viaţa noastră culturală.

Paralel cu activitatea concertistică, s-a implicat intens şi în cercetarea muzicologică şi istoriografică, atenţia sa fiind concentrată mai ales asupra vieţii lui George Enescu, asupra genezei şi analizei lucrărilor sale. De altfel teza ei de doctorat la Universitatea din Viena a avut drept temă chiar analiza lucrărilor pentru pian solo de Enescu. Aceasta a fost urmată de imprimarea în integralitate a acestor lucrări, într-un album de 3 CD-uri la prestigioasa casă de discuri germană "Hänssler Classic". Faţă de alte versiuni discografice ale operei pianistice enesciene, de asemenea valoroase, datorate pianistelor Aurora Ienei şi Luiza Borac, dar şi pianistului Christian Petrescu (ultimii doi stabiliţi în Germania), cea a Ralucăi Ştirbăţ este într-adevăr o "integrală" aducând pentru prima oară şi înregistrările unor piese finite, de tinereţe, semnate de compozitor, aflate în manuscrise şi până acum necântate. Cu o migală, cu o grijă deosebită, studiind cu atenţie fiecare partitură, pianista Raluca Ştirbăţ a interpretat şi ne-a prezentat totodată (în bookletul albumului redactat de ea însăşi) piese care, în ciuda stilului încă romantic, mai puţin personal, demonstrează o uimitoare măiestrie componistică: Preludiu în fa diez minor (1896), Barcarola în Si bemol major şi piesa "La Fileuse" în Re major (1897), Impromptu în La bemol major şi piesa "Regrets" în Do bemol major (1898), Impromptu în Do major (1900). Cele mai interesante noutăţi sunt Nocturna în Re bemol major compusă în 1907 şi Sonatensatz – parte de sonată în fa diez minor din 1912 (manuscris descoperit de Clemansa Firca) ce reprezintă o primă variantă a viitoarei Sonate op. 24 nr. 1. Evidenţiind diferenţele, dar mai ales clarele înrudiri între cele două lucrări, Raluca Ştirbăţ ne-a introdus în laboratorul enescian de creaţie şi ne-a dezvăluit etape de evoluţie ale stilului său. CD-urile conţin desigur apoi lucrările cunoscute şi mai des interpretate, Suitele op. 3 şi op. 10, Piesele Impromptu op. 18, cele două Sonate op. 24 nr. 1 şi nr. 3, Preludiu şi Fugă în Do major, Piesa pe numele Fauré. Nu numai acurateţea redării textului muzical ne impresionează, ci şi limpezimea planurilor, a armoniei, polifoniei şi mai ales implicarea emoţională, expresivitatea şi cantabilitatea demersului său pianistic.

Raluca Ştirbăţ a avut un rol important şi în acţiunea de reeditare a preţiosului volum de analize ale lucrărilor maestrului român, "Capodopere enesciene", datorat compozitorului Pascal Bentoiu. De această dată este vorba despre o versiune în limba germană, apărută la Berlin, la Editura Frank & Timme, cu o traducere de Larisa Schippel şi Julia Richter. La rândul său, Raluca Ştirbăţ a asigurat acurateţea terminologiei strict muzicale în carte, întreprindere dificilă şi de mare competenţă. Noua ediţie ce va lărgi posibilităţile de cunoaştere a operei lui Enescu în spaţiul european a fost realizată şi cu sprijinul Institutului Cultural Român.

Seara de la Palatul Cantacuzino în care au fost lansate la Bucureşti cele două apariţii editoriale a fost prezentată de jurnalistul Cătălin Sava, cu un cuvânt şi din partea directorului ICR, Radu Boroianu. Publicul aflat în Aulă s-a bucurat apoi de un recital cu lucrări de George Enescu, susţinut de Raluca Ştirbăţ, în mare parte format din lucrările inedite, aflate şi pe disc, prefaţate de explicaţiile foarte interesante oferite chiar de pianistă.

Ea ne-a convins încă o dată că fără muncă intensă, competenţă şi dăruire, valorile enesciene, şi în general cele ale culturii noastre, nu se vor face cunoscute, nu vor deveni accesibile aşa cum ne dorim şi aşa cum merită.

Olga GRIGORESCU

Pianista Daria Tudor într-un recital memorabil

Scriu despre pianista Daria Tudor pentru a evoca natura sa artistică, muzicală şi temperamentală. Daria Tudor se numără printre acei foarte rari interpreţi care impresionează concertistic şi în recital cu prea-plinul unei diversităţi spectaculare în constantele unei superbii imperioase.

Daria Tudor s-a născut în 1997 şi încă din copilărie a fost marcată de fascinaţia pianului, fascinaţie care (şi) astăzi atinge în viaţa de concert izbucnirea în triumf.

Acomodarea cu pianul a început pentru Daria Tudor încă de la 4 ani, la Ploieşti, oraşul său natal, cu profesoara Anca Borcea. Din 2006 studiază la Liceul Naţional de Artă Dinu Lipatti cu profesoara Adriana Bocăneanu şi, în paralel, încă din 2002, datează colaborarea cu profesorul universitar Şerban Dimitrie Soreanu, de la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, maestru cu care se va forma şi se va instrui până 2014. Daria Tudor şi-a încheiat studiile liceale în iulie 2015, cu distincţia "In Honoris", iar din februarie 2015 accede la Universitatea de Arte de la Berlin, la clasa renumitului profesorului Pascal Devoyon. Cum am spus, cu natura sa muzicală fabuloasă şi impresionantă şi cu strălucirile sale de context mental şi imaginativ, Daria Tudor până la 18 ani a fost laureată a numeroase concursuri naţionale şi internaţionale de interpretare şi a apărut pe afişele de concert şi recital în compania unor personalităţi artistice de valoare şi de prestigiu internaţional.

Ascultând-o pe Daria Tudor joi 17 decembrie 2015 la Sala Arcub, din Capitală, mi-au revenit instantaneu în memorie câteva rânduri scrise de La Bruyere, în celebrele sale **Caractere**, şi care, în înţelesul lor, sunt sentenţiale: "Odraslele zeilor, ca să spun aşa, ies din canoanele firii, alcătuind o excepţie a ei. Ei nu aşteaptă nimic de la timp sau de la ani. Meritul lor o ia înaintea vârstei. Se nasc învăţaţi şi ajung oameni desăvârşiţi mai înainte ca vlăstarele de rând să fi trecut de vârsta copilăriei." Şi arăt că ei nu au nevoie de îndrumători, decât să le inspire bunătatea, cinstea şi spiritul de discernământ.

Pianista Daria Tudor se află astăzi pe calea aşezată în lumină de a fi devenit depozitara unor virtuţi şi performanţe incantatorii şi excepţionale deopotrivă. Daria Tudor aduce în sensibil frumuseţile şi minunăţiile capodoperelor muzicale.

Cu **Preludiu şi Fugă in Re major din Caietul I al Clavecinului binetemperat** de Johann Sebastian Bach, Daria Tudor a răspândit jerbe strălucitoare de sonorităţi şi irizări splendide, în imageria compatibilităţii cu ceea ce spunea Leibnitz cam în acelaşi timp cu anii vieţii cantorului de la Biserica Sf. Toma din Leipzig, anume că "Muzica este o matematică a spiritului."

Apoi am ascultat **Sonata nr. 23 în fa minor "Appasionatta"** de Ludwig van Beethoven, pe care Daria Tudor a realizat-o cu întregul tumult, cu amploarea dramaturgiei implicite, cu volute şi turnuri realmente uluitoare, cu limpezimi şi exaltări la asimptotele autosacramentului laic. Mental, pianistic şi comportamental Daria Tudor a prevalat aici cu freamătul aspiraţiilor, cu starea de inteligenţă şi cu o dezinvoltură care, într-un moment sau altul i-a dus pe cei din public până la pierderea de respiraţie.

Ecouri III de Ulpiu Vlad este o compoziţie structurată pe trei linii sonore propuse interpretării în cocreaţie evenimenţială sincronă cu solistul pianist, pentru realizarea verticalităţilor. Efectul este maxim, în ce priveşte forma, contextul ideatic şi mijloacele deschiderilor expresive care sunt de certă noutate. Aici, Daria Tudor a acţionat lucid şi atent şi a instrumentat distinct şi distins această tapiserie sonoră.

Din repertoriu romantic Daria Tudor a excelat cu tonuri de o puritate miraculoasă interpretând **Waldszenen op. 82** de Robert Schumann şi **Scherzo nr.2, op. 31 în si bemol minor** de Frederic Chopin. Aceste pagini muzicale au fost realizate cu un firesc debordant de fantezie, bun gust, de vigoare pianistică de toată tinereţea şi de înflăcărate spaţii de devoţiune.

În încheiere am ascultat două miniaturi de A. G. Weinberger, **Cervantes unwritten** şi **Kaddish for all**, prima cu spaniolisme evidente şi de bună calitate, a doua o melopee compatibilă cu sunetele de fond de la Zidul Plângerilor.

Constantin Sava, Daria Tudor, Ulpiu Vlad, Iancu Zuckerman

Sunt lucrări de o originalitate autentică şi au suportul unei înţelepte voinţe de creaţie artistică.

Acest recital al pianistei Daria Tudor rămâne memorabil din toate punctele de vedere. Publicul a fost format din invitaţi şi persoane cunoscătoare şi atmosfera dominantă în asistenţă a fost aceea de confrerie.

Despre Daria Tudor adaug că arta sa pianistică, suflul şi elansarea acesteia sunt celebrări şi omagieri de forţă în sens şi reuşită aduse unor autentice personalităţi componistice.

Iată pentru ce aduc mulţumiri şi îi aplaud pe organizatori şi pe susţinători pentru binele făcut în succesul deplin în plan logistic al acestui recital. Ei sunt ARCUB şi organizaţiile transnaţionale Bang & Olufsen şi BlueSylvania, care şi-au manifestat premoniţional preocuparea pentru realizarea unui program sub sigla **Ars Juventus**, de promovare la public, şi nu numai, a tinerilor interpreţi şi compozitori de mare talent şi cu merite deosebite în plan muzical şi numai.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Recunoaştere internaţională

Pianistul Radu Lupu, unul dintre cei mai apreciaţi muzicieni români la nivel internaţional, a fost distins de **regina Elizabeth a II-a a Marii Britanii cu titlul de Comandor al Imperiului Britanic (CBE), pentru "serviciile sale aduse muzicii",** anunţă Mediafax.

Pianistul român Radu Lupu a fost distins, recent, cu acest titlu onorific din partea reginei Elizabeth a II-a, numărându-se printre personalităţile din toate domeniile care au fost înnobilate în preajma Anului Nou de regina Marii Britanii şi cărora le vor fi înmânate aceste decoraţii în 2016.

Jurnaliştii britanici au preluat imediat ştirea, comentariile fiind bogate în fraze elogioase la adresa marelui pianist roman, care nu demult a împlinit 70 de ani: "Există un număr impresionant de foarte buni pianişti de care ne putem bucura în prezent, dar pe cei cu adevărat mari îi poţi număra pe degetele de la o mână. Radu Lupu, este, fără îndoială, unul dintre aceştia."

Printre celebrităţile decorate, alături de Radu Lupu, de către regina Marii Britanii se numără actriţele Imelda Staunton şi Siân Phillips. Lista personalităţilor din muzică deţinătoare ale unor înalte decoraţii britanice este destul de bogată, printre acestea numărându-se pianistul Malcolm Martineau, dirijorul Steuart Bedford, violinista Alina Ibragimova. De asemenea, artişti din sfera muzicii de divertisment precum: John Lennon (MBE 1965), Paul McCartney (MBE 1965, KBE 1997), George Harrison (MBE 1965) şi Ringo Starr (MBE 1965) - The Beatles, Tom Jones (OBE 1999, KBE 2006), Cliff Richard (OBE 1980, KBE 1995), Elton John (CBE 1996), Petula Clark (CBE 1998), Rod Stewart (CBE 2007) The Faces, Python Lee Jackson, Olivia Newton-John (OBE 1979). Brian May (CBE 2005) Queen, David Gilmour (CBE 2005) Pink Floyd, Barry Gibb (CBE 2004), Maurice Gibb (CBE 2004) şi Robin Gibb (CBE 2004) - Bee Gees, Joe Cocker (OBE 2007), Ian Anderson (MBE 2008) Jethro Tull, Bono (Paul David Hewson) (honorary KBE 2007) U2, Eric Clapton (OBE 1994, CBE 2004) Cream, Kylie Minogue (OBE 2008), Annie Lennox (OBE 2011) Tourists, Eurythmics.

Titlurile onorifice britanice, înfiinţate de George V în 1917, sunt înmânate de regina Marii Britanii, dar persoanele care primesc aceste titluri sunt alese de comisii, pe baza nominalizărilor făcute de guvern şi de publicul larg.

În ordine descendentă, principalele titluri onorifice sunt: Knight Grand Cross of the Order of the British Empire (GBE) or Dame Grand Cross of the Order of the British Empire (GBE); Knight Commander of the Order of the British Empire (KBE) or Dame Commander of the Order of the British Empire (DBE); Commander of the Order of the British Empire (CBE); Officer of the Order of the British Empire (OBE); Member of the Order of the British Empire (MBE).

Radu Lupu, în vârstă de 70 de ani, este în prezent unul dintre cei mai apreciaţi muzicieni români la nivel internaţional, situându-se într-un grup de elită, alături de nume precum George Enescu, Dinu Lipatti, Sergiu Celibidache, Virginia Zeani, Ileana Cotrubaş etc.

Radu Lupu a concertat la ediţia din 2013 a Festivalului "George Enescu", care a fost deschisă printr-un concert susţinut de celebrul pianist român alături de orchestra Staatskapelle Berlin, dirijată de Daniel Barenboim, bunul său prieten.

Născut la Galaţi, pe 30 noiembrie 1945, pianistul Radu Lupu este artistul despre care s-a spus că "a adus cel mai aproape muzica de vorbire", potrivit site-ului Festivalului Enescu. Şi-a început studiile la nivel de performanţă la Bucureşti, cu Florica Musicescu şi Cella Delavrancea. La 16 ani, în 1961, a primit o bursă la Conservatorul din Moscova, unde a lucrat doi ani cu Galina Eghiazarova, apoi cu Heinrich Neuhaus şi, mai târziu, cu Stanislav Neuhaus.

În 1966, în perioada studiilor din Rusia, a concertat la Moscova şi Leningrad şi a participat la Concursul de pian "Van Cliburn" de la Fort Worth (TX), unde a câştigat premiul I. Înainte de finalizarea studiilor a mai câştigat două prestigioase premii I: la Concursul Internaţional "George Enescu" (1967) şi la Concursul internaţional de pian de la Leeds, Marea Britanie (1969).

Cariera lui Radu Lupu a continuat alături de cele mai prestigioase orchestre şi cei mai mari dirijori ai lumii. A întreprins cu regularitate turnee în Europa, Statele Unite şi în Asia, şi deţine o impresionantă discografie, răsplătită cu cele mai importante premii din domeniul înregistrărilor. (**M. C.**)

Vioara lui Enescu la Sala Radio

Cea de-a patra ediție a turneului ***Vioara lui Enescu la sate*** s-a încheiat pe 3 noiembrie 2015 cu un recital extraordinar susținut de violonistul Gabriel Croitoru și pianistul Horia Mihail pe scena Sălii Radio. Evenimentul a fost dedicat memoriei victimelor tragediei din 30 octombrie de la clubul Colectiv. Dacă în liceele bucureștene și în localitățile din provincie, repertoriul a cuprins lucrări accesibile publicului, la recitalul din capitală interpreții au optat pentru sonate reprezentative dedicate duo-ului cameral de compozitorii Grieg, Brahms și Franck. Întreaga manifestare s-a desfășurat sub semnul excelenței; publicul a fost fascinat de frunusețea și noblețea cântului, precum și de performanțele de ordin instrumental ale protagoniștilor.

În deschiderea programului a fost prezentată ***Sonata a III-a opus 45 în do minor pentru vioară și pian*** de Edvard Grieg, lucrare de anvergură a repertoriului cameral, ce cuprinde laolaltă esența gândirii și particularitățile expresive ale muzicii compozitorului norvegian. Interpreții au trăit din plin evenimentele evocate sugestiv pe parcursul celor trei mișcări ale sonatei; dacă în *Allegro molto ed appassionato* aceștia au redat convingător, cu patos fără egal dramatismul și caracterul tumultuos al discursului muzical, în *Allegretto espressivo alla Romanza*, ei au captivat auditorii prin poezia și evantaiul subtil de nuanțe și stări sufletești transmise. Finalul *Allegro animato*, realizat cu multă fantezie și aplomb, a readus atmosfera plină de lumină și armonie, de încredere în valorile perene ale vieții.

În ***Sonata a II-a opus 100 în la major pentru vioară și pian*** de Johannes Brahms, artiștii au evidențiat cu multă sensibilitate și măiestrie trăsăturile caracteristice ale lucrării și, implicit ale ultimei perioade de creație; supranumită „*Sonata Melodiei*”, datorită lirismului ce înnobilează discursul muzical, capodopera brahmsiană îngemănează original seninătatea cu profunda înțelepciune a autorului. Aflați într-o perfectă colaborare artistică, interpreții au oferit o versiune de excepție a lucrării, care a avut un impact emoțional puternic asupra ascultătorilor. În prima mișcare *Allegro amabile*, am admirat modul în care au fost conturate cele trei teme (evocând pe rând emoția compozitorului în fața frumuseților naturii, eleganța valsului și caracterul eroic). În mișcarea a doua, autorul oferă un exemplu elocvent de creativitate prin înbinarea a două secțiuni diferite ca formă, conținut și tempo: *Andante tranquillo* și *Vivace*. Interpreții au evidențiat cu mult rafinament cantabilitatea vocală a secțiunii *Andante*, aflată în contrast cu caracterul dansant din *Vivace* (care evocă trăsăturile scherzo-ului din arhitectura tradițională). Publicul a fost fascinat de strălucirea și umorul caracteristice celor trei apariții ale secțiunii rapide (ce sugerează pregnanța și grația dansului popular), precum și de lejeritatea cu care artiștii au realizat efectele de *pizzicato* și *staccato*. Finalul sonatei, *Allegretto grazioso* s-a remarcat prin cantabilitate, eleganță și noblețe expresivă.

Sonata în la major de César Franck, prezentată în încheierea recitalului, a evidențiat profesionalismul și nivelul elevat al interpreților, precum și excelenta lor colaborare. Elaborată în patru mișcări contrastante din punct de vedere al conținutului, al formei și al tempo-ului, sonata valorifică grandoarea arhitecturii sonore a creațiilor compozitorului, prilejuind artiștilor ocazia de a-și valorifica plenar calitățile. Aceștia au reliefat convingător bogăția expresivă și semantică a partiturii, dar și viziunea proprie asupra acestei lucrări camerale de anvergură. Dacă în prima mișcare, *Allegretto ben moderato*, au evocat cu dăruire și subtilitate frumusețea melodică și noblețea expresivă a discursului muzical, în mișcarea a doua, *Allegro*, ei au evidențiat contrastele dintre momentele tensionate, ce sugerează o confruntare dramatică și tablourile lirice, interiorizate, pline de poezie și candoare. În mișcarea a treia, cu caracter lirico-meditativ, intitulată sugestiv *Recitativo-Fantasia. Ben moderato,* au întruchipat imagini muzicale cu o expresie originală, impregnate de emoție și noblețe sentimentală. În ultima mișcare, *Allegretto poco mosso*, realizată cu rafinament și fantezie, distinșii muzicieni au dezvăluit capacitatea excepțională de a comunica pe scenă (prin intermediul dialogului specific) și de a transmite direct, spectatorilor sentimentele și ideile pe care le conține această creație originală și complexă.

Gabriel Croitoru, Horia Mihail

La bis, interpreții au oferit ***Balada*** de Ciprian Porumbescu, lucrare plină de tristețe și profunzime; a fost o alegere inspirată, în deplină rezonanță cu evenimentul tragic ce a bulversat întreaga națiune. Cu timbrul ei inegalabil, vioara lui Enescu a reușit să îngemăneze frumusețea muzicii și suferința profundă cauzată de pierderea celor dragi. Recitalul extraordinar de la Sala Radio ne-a întărit convingerea că procesul interpretativ constituie o formă de exprimare, ce presupune pe lângă talent, cultură muzicală și performanță instrumentală și un anumit profil spiritual. Gabriel Croitoru si Horia Mihail au demonstrat că interpretul este un creator de valori, un inovator, care are libertatea de a utiliza o gamă largă de mijloace de exprimare, corespunzătoare temperamentului artistic și concepției sale estetice.

Evenimentul muzical de excepție s-a desfășurat sub semnul armoniei, al respectului față de tradiție, al echilibrului, al plenitudinii, al generozității și cultului frumuseții.

Carmen MANEA

Duelul Viorilor -
Ediția a V-a

La Sala Radio s-a desfăşurat cea de a V-a ediție a proiectului intitulat *Duelul viorilor* susținută de violoniştii Gabriel Croitoru şi Liviu Prunaru, însoțiți de pianistul Horia Mihail. Departe de semnificația uzuală a cuvântului "duel", am asistat la o minunată colaborare în care au fost readuse în actualitate sau făcute cunoscute pentru memoria publicului remarcabile lucrări ale literaturii de gen, în sonoritățile celor două minunate instrumente, Guarneri del Jesù – Catedrala, 1730 şi Stradivarius – Pachoud, 1694. Cei trei artişti au făcut un veritabil maraton prin marile oraşe ale țării şi Republicii Moldova (Cluj, Timişoara, Iaşi, Braşov,Chişinău, Bistrița, Roman, Galați, Piteşti, Deva) care s-a finalizat prin concertele din Bucureşti de la Radio şi de la sala Teatrelli. Formatul concertului a fost păstrat, astfel că interpreții au evoluat în prima parte separat, iar în cea de a doua au atacat un repertoriu care să

Liviu Prunaru

Fotot: Constantin Barbu

le permită să cânte împreună. În principiu un asemenea program a fost mai dificil de alcătuit pentru că, deja, datorită celor patru secvențe anterioare, corpusul pieselor de mare popularitate a început să se reducă, artiştii făcând o adevărată muncă de cercetare pentru a alcătui un program coerent şi cât de cât unitar, cu o temă dominantă, care de această dată a fost Dansul. În acest sens s-a făcut apel şi la celebre transcripții din literatura pianistică, aceasta din urmă fiind mai bogată pentru tema aleasă. Gabriel Croitoru a deschis seara cu nostalgica mişcare a *Valsului sentimental* de Ceaikovski urmată de alte două transcripții aparținând : Kreisler /Chopin - *Mazurca în la* op.posthum şi Sarasate/Chopin – *Nocturna op.9 nr.3* în care culoarea mai dramatică a viorii Guarneri şi ardența sunetului său au evocat cu o maximă sensibilitate atmosfera cvasi sumbră a lirismului de tip slav. Mai solar, în tonalități majore şi pe un registru de mare cantabilitate Liviu Prunaru a continuat călătoria în lumea viorii cu o lucrare foarte expresivă şi binecunoscut, scrisă de Paganini - *Cantabile*, urmată de *Calabrese op.34 nr.6* aparținând lui Bazzini, cea din urmă deschizând secțiunea de mare virtuozitate a serii. Marile "arcane"ale lucrării au fost abordate cu atâta degajare încât păreau că intră în zona firescului…Tot în registrul dramatic s-a plasat şi cuceritorul *Vals* din *Suita Masquerade* scris de Haciaturian, într-o admirabilă versiune oferită de Gabriel Croitoru, completată cu un *Tango* de Carlos Gardel, anticipând ceva din ethosul celei de-a doua părți a programului. La fel de liric şi tehnic, Liviu Prunaru a încântat cu *Cavatina op.85 nr.3* de Raff şi cu strălucitoarea *Poloneza în La* de Wieniawski. Pianistul Horia Mihail a susținut cu o mare prezență solistică discursul muzical, mai ales în mare Introducere a Polonezei de Wieniawski. Sala Radio-ului, arhiplină ca de obicei la acest tip de performanță excepțională, a ovaționat îndelung interpreții. Partea a doua a fost cumva mai "lejeră", mai de divertisment şi a cuprins opusuri inedite, mai precis câteva aranjamente ale unor melodii de mult cunoscute - care au răscolit amintirile celor vârstnici aflați în sală - puse într-o ecuație care le-a redat prospețimea într-un univers sonor mai modern. Rând pe rând, ecourile de ragtime şi de jazz, cuplate cu elemente clasice au imprimat o notă amuzantă şi de bună dispoziție unui fel de suită aparținând lui Igor A. Frolov - renumit violonist şi profesor rus. Ecourile latino au fost prezente în câteva piese, tangouri în principal, în care cei trei artişti au dezvăluit afinități deosebite legate de acest univers :Carlos Gardel – *Volver*, Angel Villoido – *El Chocio*, Augusto Berto – *La Payanca* şi în sfârşit celebra *La Cumparsita* de Gerardo Matos Rodriguez. Cele aproape două ore de muzică au constituit un regal oferit de cei doi mari violonişti potrivit pentru toate gusturile şi generațiile care au alcătuit numeroasa asistență. Un documentat program de sală, o lansare de disc, autografe şi panouri cu fotografii au completat acest capitol al inspiratului *Duel al Viorilor*.

Corina BURA

Maraton la Gewandhaus

Am primit ediția din octombrie a revistei italiene **Amadeus**, cu bucuria de a regăsi la sfârşitul acesteia un dublu CD al pianistului italian Emilio Aversano, cu al său Maraton pianistic, înregistrat în compania Orchestrei Filarmonice „Mihail Jora" din Bacău, sub bagheta maestrului Ovidiu Bălan, la Electrecord.

Aversano şi-a făcut o profesiune de credință din interpretarea într-un singur concert a patru sau cinci opusuri, remarcându-se şi prin această rezistență de a trece de la un registru şi stil muzical la altul, cu uşurință. În *Amadeus* este comentată apetența sa pentru această abordare şi sunt elogiate versiunile interpretative pe care le realizează în *Concertul pentru pian şi orchestră în La Major KV 488* de W. A. Mozart, în *Wanderer Fantasy D 760 op.15 în Do Major* de Franz Schubert, în paginile *Concertului în la minor op. 54* de Robert Schumann şi ale *Concertului nr.1 op.23 în si bemol minor* de P.I. Ceaikovski.

Înregistrarea a fost realizată în concert la Gewandhaus – Leipzig şi a beneficiat de sprijinul Institutului Cultural italian la Berlin.

Pianistul s-a născut în Salerno, a absolvit cu brio Conservatorul şi a fost cel mai tânăr câştigător al unor concursuri naționale şi internaționale precum cele de la Napoli, Gaeta şi Pavia. Întâlnirea cu maestrul Aldo Ciccolini a fost decisivă pentru perfecționarea pianistului Emilio Aversano. Profesor titular de pian principal la Conservatorul din Vibo Valentia, are o bogată activitate didactică şi colaborează cu Orchestra „F. Torrefranca". Susține concerte în prestigioasa Sală Verdi a Conservatorului din Milano, cu orchestra băcăuană dirijată de Ovidiu Bălan. Concertează în Italia, România, Moldova, Austria, Belgia, Norvegia, Bulgaria, Marea Britanie.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Debussy şi Rachmaninov

Concertul Orchestrei Naţionale Radio condusă de Valentin Doni în 4 decembrie 2015 a fost un eveniment: nu ştiu să se fi cântat *La damoiselle élue* de Claude Debussy la Bucureşti în ultimele câteva decenii. Programele de concert dirijate de Valentin Doni sunt întotdeauna interesante stilistic; cel din seara de 4 decembrie a fost construit pe doi piloni contrastanţi, Debussy şi Rachmaninov – muzica franceză şi muzica rusă, două culturi diferite, doi compozitori aparţinând unor zone stilistice distincte, având insa legături subtile: atracţia pentru simbolism, viziunea largă, melancolia trecutului.

Poate că melancolia trecutului e fermentul picturii prerafaelite şi a celei simboliste; dacă tânărul Debussy a fost atras pe la 1888 de poemul şi picturile lui Dante Gabriel Rossetti, Rachmaninov a compus în 1908-1909 poemul simfonic *Insula morţilor*, sub impresia unei reproduceri în alb-negru a unuia din tablourile lui Böcklin, cu acelaşi nume. E semnificativ faptul ca Rachmaninov preferă varianta în alb-negru a tabloului, jocul gri-urilor necolorate, neîndulcite de pigmenţii tabloului în ulei, pe când Debussy a fost în primul rând frapat de textul poemului lui Dante Gabriel Rossetti şi nu de tabloul acestuia. De altfel, bogăţia timbrală nu este pe primul loc nici în *Insula morţilor* nici în cantata lui Debussy; dacă elementul vizual e puternic în piesa lui Rachmaninov, cantata lui Debussy dezvăluie o lume mistică interiorizată, de inspiraţie wagneriană.

În schimb atracţia marilor spaţii aruncă o punte între *Marea* lui Debussy şi *Dansurile simfonice* ale lui Rachmaninov, chiar dacă *Marea* este pentru impresionismul muzical la fel de importanta că, să zicem, *Nymphéas*-urile lui Monet pentru cel plastic, pe când *Dansurile simfonice* ale lui Rachmaninov se nutresc dintr-o tradiţie postromantică, dar îi şi depăşesc cu mult graniţele. Altminteri, *Marea* lui Debussy este „muzica în stare de fericire”, pe când la Rachmaninov stihiile sunt adesea ameninţătoare.

Astfel, programul concertului s-a constituit într-un fel de triptic, partea vocal-simfonică din mijloc, *La damoiselle élue*, de inspiraţie simbolistă şi wagneriană fiind flancată de „volet-urile” de asemenea tripartite ale *Mării* şi *Dansurilor simfonice.*

Un program splendid, alcătuit pe criterii estetice şi stăpânit cu măiestrie, rafinament şi anvergură de Valentin Doni, care a navigat prin registrele stilistice cu o remarcabilă supleţe. Cultura sa, rafinamentul, tehnica dirijorală diversă şi subtilă, auzul armonic şi gândirea de compozitor, supleţea schimbărilor agogice au făcut din *Marea* un regal sonor. Orchestra a cântat colorat şi omogen, iar suflătorii merită din plin o menţiune specială, mai ales trompetiştii şi corniştii, cu ştime dificile tehnic.

În *La damoiselle élue,* densitatea orchestraţiei şi spatiile mari - cerul, pământul, abisurile din text, dar şi spaţiul fizic al sălii - au avantajat vocea caldă, consistenta a mezzosopranei Antonela Bârnat (o apariţie chiar de inspiraţie prerafaelita în acea seara, în ton cu muzica!), punând însă la încercare puterea de emisie a sopranei Mihaela Mingheraş; timbrul cristalin al sopranei a surprins agreabil la început; pe parcurs însă eforturile vocale şi implicaţia corporală au crescut vizibil, fără efect sonor.

Dansurile simfonice au dat întreaga măsura a temperamentului viu şi puternic al lui Valentin Doni, muzician autentic, niciodată tentat de efecte histrionice, căruia îi este foarte aproape şi lirismul reţinut al lui Rachmaninov. Sonorităţile quasi-raveliene din partea a doua, excelentele unisoane de la corzi, precizia instrumentelor de percuţie, gravitatea motivelor religioase şi vivacitatea diabolică a *allegro*-ului final, întreaga concepţie a interpretării au fost răsplătite de un public entuziast.

Valentin Doni

Lena VIERU CONTA

Concert simfonic la Opera Naţională din Bucureşti

În cadrul programului de evenimente speciale, Opera Naţională Bucureşti a oferit publicului în 29 noiembrie 2015 un concert simfonic desfăşurat sub genericul ***“Fantastica”,*** în care au fost prezentate două creaţii de referinţă din perioada romantismului muzical: ***Concertul pentru violoncel şi orchestră în si minor op. 104, B.191*** de Antonin Dvořák şi “***Simfonia fantastică” opus 14*** de Hector Berlioz.

Manifestarea muzicală face parte dintr-un proiect de anvergură al instituţiei, iniţiat în 2013, ce urmăreşte diversificarea ofertei artistice prin intermediul stagiunii simfonice paralele, menite să valorifice calităţile muzicienilor din ansamblul orchestral. Alături de Orchestra Operei Naţionale, pe scenă s-au aflat doi invitaţi de marcă: dirijorul **Radu Popa,** de la Filarmonica *„Banatul”* din Timişoara şi tânărul violoncelist **Ştefan Cazacu.**

Publicul numeros care a participat la concert a apreciat valoarea incontestabilă a repertoriului precum şi profesionalismul muzicienilor. Prima parte a programului l–a avut ca solist pe Ştefan Cazacu - student la UNMB, cu un stagiu de un an la Universitatea de Arte din Viena. Excelent violoncelist, în vârstă de 21 de ani, aparţinând unei distinse familii de muzicieni; interpretul a obţinut premii

importante în competiții internaționale şi este aplaudat pe scenele de concert româneşti şi europene.

Abordarea ***Concertului în si minor opus 104*** de Antonin Dvořák constituie o provocare pentru orice interpret. Prestația lui Ştefan Cazacu a demonstrat nu numai nivelul său tehnic ireproşabil, ci şi o muzicalitate aparte, o impresionantă maturitate în gândire şi în realizarea artistică a lucrării. Elaborată în perioada în care compozitorul s-a aflat pe continentul american, lucrarea evidențiază plenar fantezia şi trăsăturile stilistice ale muzicii acestuia. Solistul, dirijorul şi orchestra s-au aflat într-o excelentă colaborare artistică, desfăşurată sub semnul creativității şi al bucuriei de a oferi publicului muzică de cea mai buna calitate.

În prima parte *Allegro*, solistul a reuşit să transmită un fascinant caleidoscop de imagini muzicale şi de sentimente contrastante. Tonul generos, cu o vibrație cuceritoare, îmbinat cu pasiunea şi elanul momentelor de culminație, cu dezinvoltura, firescul şi măiestria cu care a fost redat fiecare detaliu în parte, precum şi comunicarea excelentă cu dirijorul şi orchestra, au avut ca rezultat o prestație artistică de cel mai înalt nivel. În mişcarea a doua, *Adagio ma non troppo*, am admirat maturitatea solistului, capacitatea de concentrare şi bunul gust cu care a evidențiat frumusețea discursului muzical şi noblețea sentimentelor pe care autorul le întruchipează. Mişcarea a treia, *Finale* (*Allegro moderato-Andante-Allegro vivo)* a oferit tuturor muzicienilor aflați pe scenă ocazia de a-şi etala calitățile. Am apreciat coordonarea de excepție a solistului cu dirijorul şi orchestra, precum şi capacitatea lor de a dărui

Radu Popa

foto: Mihai Cosma

publicului momente de încântare; interpretarea a impresionat prin bogăția expresivă, prin virtuozitate, vervă, grație şi fantezie. Muzicienii au reliefat cu mult rafinament caracterul improvizatoric al lucrării, melodicitatea cuceritoare, imprevizibilul ritmic, complexitatea armonică, alternanța tonalităților majore cu cele minore, gradațiile dinamice şi agogice subtile.

Împreună cu dirijorul şi orchestra, violoncelistul Ştefan Cazacu a realizat o versiune de excepție a partiturii lui Dvořák, în care a făcut dovada talentului său incontestabil, dar şi a pregătirii realizate cu maeştri renumiți ai învățământului universitar actual. La cererea publicului, acesta a prezentat *Giga* din *Suita a şasea pentru violoncel solo* de Bach; a fost o nouă confirmare a nivelului instrumental superior al interpretului, a profunzimii gândirii şi a profesionalismul său.

În partea a doua a programului a fost prezentată ***Simfonia opus 14 "Fantastica"*** de Hector Berlioz, lucrare monumentală cu caracter autobiografic (având subtitlul *Episod din viața unui artist*), ce a revoluționat istoria genului muzical. Aşa cum menționa autorul în programul de sală din 1830 „senzațiile, simțămintele şi amintirile sale prind forma unor gânduri şi imagini muzicale, însăşi femeia iubită devenind pentru el o idee fixă, idee pe care o aude şi o regăseşte pretutindeni". Pe parcursul celor cinci părți (ce pot fi abordate ca actele unei drame), compozitorul ratează original principalele teme ale romantismului: visul, iubirea, natura, fantasticul.

În versiunea realizată de Radu Popa la pupitrul Orchestrei Operei Naționale, muzica lui Berlioz a evocat desfăşurarea evenimentelor într-o manieră insolită, revigorată, înseninată de timp, fremătând de viață şi de libertate. În prima parte (cu formă de sonată), intitulată *"Reverii, pasiuni"*, muzicienii au redat cu măiestrie incertitudinea sentimentelor autorului, ce pendulează între nelinişte şi speranță, precum şi tema femeii iubite, care va fi reluată obsesiv în cadrul arhitecturii lucrării, în ipostaze diferite (menționată de autor ca "idee fixă"). În partea a doua, *"Un bal" - Alegro ma non troppo*, muzicienii au evocat cu fantezie şi spontaneitate atmosfera feerică, plină de strălucire din sala de bal. Berlioz este primul compozitor care a introdus valsul în construcția simfoniei. În partea a treia, *Scenă câmpenească,* muzicienii au conturat cu multă subtilitate dialogul dintre păstori (întruchipat de cornul englez şi oboi), tristețea călătorului nefericit, dar şi amenințarea furtunii. În *Marşul spre supliciu* (partea a patra), Berlioz desfăşoară un întreg arsenal de mijloace componistice, care sugerează o confruntare impresionantă de forțe terifiante, cu deznodământ lugubru. Finalul simfoniei, intitulat *"Visul unei nopți de Sabat"* a fost realizat cu o impresionantă forță expresivă, încununând o prestație de excepție, aplaudată minute în şir de asistență. Am admirat diversitatea sonorității orchestrale şi transfigurarea temelor muzicale pe parcursul acțiunii dramatice, de la ipostaza lirică, la cea narativă şi până la grotesc.

Maestrul Radu Popa, a condus cu autoritate şi măiestrie ansamblul entuziast, alcătuit din muzicieni de valoare - mulți dintre ei din tânăra generație, doritoare de afirmare. Aflat la prima colaborare cu Orchestra Operei Naționale, dirijorul a contribuit în mod hotărâtor la realizarea unor construcții sonore solide, complexe din punct de vedere expresiv şi semantic. Spirit analitic, fascinat de detalii, în măsura în care acestea servesc integrității creațiilor muzicale, dirijorul creează un univers sonor original, bogat în contururi şi imagini, care evocă faimoasa triadă a artei interpretative: ardere, topire, sinteză. Profesionalismul şi generozitatea sunt trăsăturile caracteristice ale evenimentului muzical care a demonstrat veridicitatea concepției lui Berlioz referitoare la arta sunetelor, considerată "sentiment şi ştiință, care cere celui care o cultivă, interpret sau compozitor, o inspirație naturală şi cunoştințe care nu se dobândesc decât prin îndelungate studii şi profunde meditații".

Carmen MANEA

Premieră de balet la Opera Națională București

La sfârșit de an Opera Națională București a oferit iubitorilor de balet un spectacol-coupé din două părți, conținând Concertul nr. 2 pentru pian în Fa major de Șostakovici numit **DSCH** și **The Dream**, pe muzica lui Felix Mendelssohn. Aducând pe scenă două titluri din maniere stilistice total diferite, s-a apelat și la doi maeștri coregrafi reputați, aparținând unor școli de balet aparte.

Prima piesă ne-a prilejuit întâlnirea, pentru prima dată, cu un cunoscut coregraf rus, contemporan de la Sankt Petersburg, Alexei Ratmansky, care a creat diverse producții la Baletul Teatrului Mariinsky, la Baletul Național Olandez, Baletul Regal Danez, Baletul Regal Suedez, New York City Ballet, Baletul din San Francisco. Partitura prezentată la noi a fost realizată în 2008 pentru New York City Ballet. În programul de sală ni se dezvăluie semnificația numelui acestui balet DSCH, o notație muzicală literală folosită de compozitor făcând trimitere la numele său propriu, ca o semnătură-acronim. Baletul s-a mai reprezentat și la Teatro alla Scalla din Milano și la Mariinsky din Sankt Petersburg. Mărturisesc, fără nicio rezervă, că acest spectacol m-a fascinat pur și simplu pornind de la coregrafie și până la realizarea artistică a companiei de balet a Operei.

Ratmansky construiește un balet modern ce are drept suport muzical un concert de pian de Șostakovici, extrem de dificil el însuși de executat. Tonalitățile compozitorului sunt diferite, se succed într-un spirit alert, se schimbă cu ușurință, impunând un anumit tip de mișcare. Ratmansky a înțeles perfect muzica compozitorului rus și și-a construit mișcarea într-o concordanță perfectă cu accentele muzicale ale partiturii. În spațiul coregrafic plastica trupurilor balerinilor se dăltuiește perfect, se sincronizează într-o ambianță trepidantă în părțile de scherzo, capătă poezie și delicatețe în celebrul adagio, când curge cu frumusețe și eleganță.

Fiecare mișcare este motivată coregrafic, nimic nu este în plus, este o succesiune de figuri care te uimește prin coerență, forță de expresie și coordonare într-un tot impresionant. Asistentul de coregrafie și maestrul de repetiții Laura Contardi în colaborare cu maeștrii de repetiții Corina Dumitrescu și Gigel Ungureanu au ales o distribuție echilibrată în care toți balerinii s-au subsumat ideii coregrafului.

Primul cuplu a fost interpretat Sena Hidaka, o balerină cu brațe frumoase, cu o evoluție specială, elegantă și elaborată, partenerul ei fiind Henry Dowden. Ei au realizat acel Adagio din partea a doua a concertului cu o mișcare plină de poezie și delicatețe.

Terțetul Bianca Fota, Takahiro Tamagawa și Shuhei Yoshida s-a acomodat perfect în spectacol, integrându-se coregrafic ideilor novatoare ale creatorului.

Ar fi nedrept să nu elogiem și contribuția excelentă a celorlalți balerini: cele trei cupluri: Akane Ichii, Mihaela Soare, Bianca Stoicheciu, Liam Morris, Egoitz Segura, Barnaby Bishop, dar și cele patru cupluri: Nastazia Philippou, Raquel Gil Bergstrom, Fiona Cameron Martin, Amy Lee Bale, Răzvan Cacoveanu, Alessandro Audisio, George Murray Nightingale, Miquel Duran Torrents.

Costumele au fost asigurate de Holly Hines. După opinia noastră piesa de rezistență a serii a fost această partitură pe care o considerăm excelent lucrată de coregraful rus amintit.

În partea a doua ni s-a prezentat o variantă cunoscută a „Visului unei nopți de vară” de F. Mendelssohn, în coregrafia unui reputat maestru englez, Sir Frederick Ashton, în scenografia lui David Walker și pusă în scenă la București de Patricia Thierney (care a păstrat notația coregrafică originală) în colaborare cu maeștrii de repetiții: Florica Stănescu, Petruța Almosnino și Johan Kobborg.

Nastazia Philippou, Raquel Gil Bergstrom, Fiona Cameron Martin, Amy Lee Bale, Răzvan Cacoveanu, Alessandro Audisio, George Murray Nightingale, Miquel Duran Torrents

Baletul într-un act „The Dream” a cunoscut premiera la Covent Garden din Londra în 1964.

Sir Frederick a pornit de W. Shakespeare, concepând o coregrafie ce transpune piesa marelui dramaturg pe două planuri: cel real, al unei lumi în care două perechi de îndrăgostiți își trăiesc aventura erotică și cel al fantasticului, într-o lume de spirite ale pădurii conduse de regele lor Oberon și soția sa Titania. În acest cadru, spiridușul Puck plănuiește o serie de glume inocente care-i pun pe eroi în mare încurcătură. Totul se termină ca într-un basm printr-un happy-end fericit.

Coregraful, pornind de la partitura lui Mendelssohn, a creat acest balet pe un aranjament muzical al lui John Lanchbery. Pentru iubitorii de balet această creație este deja de mult cunoscută. Între timp, am avut șansa să vedem la București o superbă variantă a lui John Neumeier, devenită de referință, într-un turneu al baletului din Hamburg. În 1989, cunoscuta coregrafă

Mihaela Atanasiu a prezentat un spectacol pe această temă, care avea modernitate şi fantezie, iar în 2003 şi coregraful Marc Bogaerts (pe muzica lui Virgil Popescu) ne-a prezentat o altă variantă.

The Dream, în coregrafia lui Asthon, ni se pare astăzi depăşită de timp şi de evoluţia baletului internaţional. Ea stă însă în picioare prin forma poetică în care a compus-o renumitul coregraf englez, impunându-se, fără îndoială, ca un frumos şi captivant balet pentru copii, prin caracterul ei de basm.

Se desfăşoară într-un decor sugestiv, ce induce o atmosferă de vis, de fantastic.

Spectacolul a fost realizat în colaborare cu Royal Opera House Covent Garden din Londra. Coregrafia lui Ashton pune accente speciale pe aspectele de teatralitate, pe jocul actoricesc al balerinilor si aşa cum foarte corect se prezintă şi în programul de sală, „stilul Ashton este recognoscibil datorită mişcărilor ample de braţe şi interesului acordat părţii superioare a corpului, umorului şi aluziilor subtile prezente în baletele sale, unor înlănţuiri de mişcări specifice, un stil mai degrabă liric decât dramatic”.

Alina Cojocaru (Titania) şi Ansamblul de balet al Operei Naţionale Bucureşti (Zâne)

În sensul celor afirmate scenele umoristice sunt foarte bine realizate: transformarea ţăranului Bottom de către Puck în măgar şi variaţiile acestuia în pielea animalului, secvenţa comică a grupului de săteni dau culoare şi creează efecte rizibile.

Distribuţia a beneficiat la premieră de prezenţa mult aşteptată a cunoscutei noastre balerine Alina Cojocaru, care ne-a demonstrat, o dată în plus, că s-a impus ca o artistă sensibilă, rafinată, care-şi dozează mişcarea cu inteligenţă acordându-i culoare, delicateţe, puritate a braţelor ei minunate. Poate coregrafia nu a servit-o în totalitate, dar ea i-a conferit o conotaţie simbolică specială realizând o Titanie impunătoare, dar caldă şi sensibilă, în acelaşi timp. A secondat-o ca partener, David Trzensimiech, în Oberon, o prezenţă impecabilă în acest rol, foarte bine machiat, suplu, un adevărat rege al zânelor pădurii. Excelent a fost Shuhei Yoshida în spiriduşul Puck. Acest balerin s-a detaşat net în ultima vreme în toate producţiile în care a dansat. Are o plastică a mişcării trupului remarcabilă. Are o mobilitate specială, supleţe, turaţie frumoasă, o tehnică bine stăpânită, care-i conferă în toate rolurile mari succese.

Cele două cupluri de îndrăgostiţi Hermia - Lysander, Helena şi Demetrius sunt interpretate de Bianca Stoicheciu - Henri Dowden şi Andra Ionete - Liam Morris s-au integrat cu umor şi calităţi actoriceşti în structura baletului.

Foarte amuzant a fost Alistair Beattie, în rolul lui Bottom. Metamorfoza acestuia în măgar s-a produs în mod igenios, transfigurarea fiind sugerată de mişcări specifice animalului, executate cu o paletă bogată de efecte umoristice.

În alte roluri episodice s-au relevat Raquel Gil Bergstrom, Akane Ichii, Francesca Velicu, Nastazia Philippou.

Este de remarcat şi contribuţia ansamblului feminin - zâne ale pădurii, care a fost bine condus, fetele demonstrând o tehnică impecabilă, s-au coordonat în mişcări şi au creat o stare de fantastic prin desenul lor în spaţiul scenic.

La pupitrul orchestral s-a aflat tânărul dirijor Cristian Sandu, cunoscut publicului bucureştean din seria reprezentaţiilor cu noua producţie a operei „Rigoletto” de Verdi, care a demonstrat, în timp, că nu este un muzician specializat doar pe operă, ci şi pe balet, dar căutându-şi un traseu şi spre muzica simfonică sau concertantă. S-a impus în seara respectivă prin abordarea a două partituri muzicale total diferite, demonstrându-şi capacitatea de a se coordona cu mişcarea coregrafică a balerinilor, într-o simbioză demnă de relevat.

L-a avut ca solist la pian pe Ştefan Doniga, pe care-l mai ascultasem şi într-o altă producţie de balet, un muzician serios şi cu bună tehnică a instrumentului la care cântă.

În „The Dream” dirijorul a beneficiat de colaborarea Corului de Copii şi Tineret „Symbol”.

Spectacolul a fost bine primit de public, fiind o reuşită a companiei de balet, care poate satisface şi pe cunoscătorii artei coregrafice, dar şi pe copii care vor fi încântaţi de „The Dream”, prin atracţia pentru basm ce o poate stârni acest balet.

Îmi exprim cu această ocazie un deziderat pe care l-am manifestat de mai multe ori în ceea ce priveşte modalitatea în care se face publicitate la operă. Din nefericire, s-a renunţat în mod inexplicabil la afişele cu programarea pe o perioadă de timp a reprezentaţiilor cu distribuţiile aferente. Nu există decât afişe cu titlul lucrării, care se fac la premiere. Întrucât Opera Naţională a introdus o manieră de includere în repertoriu a unui spectacol de două ori consecutiv, în distribuţii diferite, mi se pare normal ca publicul să le cunoască, să poată opta pentru una dintre ele. Menţionăm că la toate marile teatre din lume afişele cu spectacolele şi interpreţii nu lipsesc, ele facilitând posibilitatea unei alegeri. S-ar cuveni măcar la casa de bilete să se afişeze o listă cu titlurile lunii şi interpreţii respectivi. (Foto: operanb.ro)

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Maestrului GHEORGHE FIRCA – o ultimă reverență

La primele ore al anului 2016, Maestrul Gheorghe Firca ne-a părăsit, intrând în lumea celor drepți.

A fost unul dintre reprezentanții de seamă ai Muzicologiei românești, personalitate bine conturată în peisajul muzicii contemporane, caracterizată printr-un echilibru perfect între natura sa de cercetător riguros și sensibilitatea muzicianului de marcă.

S-a născut la data de 15 aprilie 1935 în comuna Cacova, (cunoscută sub numele de Grădinari), o pitorească așezare de pe Valea Cărașului (județul Caraș – Severin), fiind fiul unui preot renumit, Iova Firca, strălucit absolvent al Facultății de Teologie din București, doctor în Teologie, care a activat ca preot la Cacova, profesor la Academia Teologică din Caransebeș, protopop și iconom stavrofor la Catedrala Banatului, preot la Catedrala Mitropolitană - Timișoara, paroh la parohia I Cetate, preot la Otopeni – București. Într-o perioadă de oprimare a religiei și a reprezentanților săi, părintele Iova a avut de suferit pentru verticalitatea și demnitatea sa de teolog punând mai presus de orice, respectul pentru credință și idealurile naționale.

Gheorghe Firca s-a apropiat de muzică încă din anii copilăriei, făcând cunoștință cu muzica religioasă, în calitate de corist în corul bisericii din Cacova și apoi la corul bisericii Iosefin din Timișoara, unde era dirijor renumitul compozitor Sabin Drăgoi. Prima sa compoziție a fost o „priceasnă” care avea să-i fie interpretată de corul Catedralei Mitropolitane din Timișoara, condus de un alt compozitor bănățean, Nicolae Ursu, pe care l-a avut profesor la Liceul de Muzică din Timișoara, cel care (după spusele Maestrului Firca), i-a îndrumat „cu dragoste, aș zice paternă, pașii în tot ceea ce privea corul și dirijatul acestuia, precum și folclorul” (apud *Lucrări corale religioase,* Editura Arhiepiscopiei Timișoarei, 1998, p.6).

Studiile muzicale le-a urmat la Conservatorul din București, ca student la secția Muzicologie, având ca profesori, maeștri de seamă ai muzicii românești: George Breazul, Ion Dumitrescu, Nicolae Buicliu, Tudor Ciortea, Alexandru Pașcanu, Victor Giuleanu, Emilia Comișel, Radu Negreanu, Adriana Sachelarie.

În perioada 1969 – 1970, Gheorghe Firca a urmat cursuri de specializare la Seminarul de Muzicologie al Universității din Saarbrüken, cu prof. Walter Wiora, ca bursier al Fundației „Alexander von Humboldt”.

În anul 1970, primește titlul de Doctor în Muzicologie, cu teza *Structuri și funcții în armonia modală,* sub îndrumarea compozitorului Sigismund Toduță, șeful renumitei „școli de compoziție” clujene, inițiatorul „Doctoratului în Muzică” din România.

Gheorghe Firca a funcționat ca Secretar muzical la Filarmonica din Timișoara, conducător de studii muzicale la Opera de Stat din Timișoara, documentarist principal la Uniunea Compozitorilor, redactor la revista „Muzica”, inspector și apoi Director General în Ministerul Culturii, redactor principal la Editura Științifică și Enciclopedică din București, cercetător științific principal și coordonator al sectorului muzical din Institutul de Istorie a Artei al Academiei Române (din 1990), Membru în Consiliul UCMR, Secretar al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, la secția Muzicologie, timp de două mandate.

Maestrul Gheorghe Firca a desfășurat o activitate de îndrumare de excepție, în calitate de Conducător de Doctorate în cadrul Institutului de Istorie a Artei al Academiei Române, Universitatea de Muzică – București, Universitatea de Muzică – Iași. Personal, am avut privilegiul de a susține Doctoratul în muzică sub îndrumarea Maestrului, având astfel prilejul de a cunoaște un „muzicolog cu capacitate de sinteză” (așa cum l-a caracterizat Sigismund Toduță), dublat de tact pedagogic, împletit cu o blândețe și noblețe sufletească rar întâlnită.

Gheorghe Firca a fost o autoritate în domeniul Muzicologiei, pe care a îmbogățit-o în permanență prin lucrările sale: *Bazele modale ale cromatismului diatonic, Structuri și funcții în armonia modală, Reflexe ale memoriei.* La acestea se adaugă numeroasele studii muzicologice și articole care au contribuit la afirmarea muzicologiei românești, autorul impunându-se în permanență, „în primele rânduri ale frontului muzical prin profunzimea cercetărilor, temeinicia culturii, spirit interdisciplinar, puterea de asociație, frumusețea verbului, puternica ancorare în problematica creației contemporane, atașamentul față de opera compozitorilor din generația sa (aceste cuvinte aparținând regretatului Iosif Sava, în *Majestatea sa muzica,* București, 1996, p. 175).”

Dotat cu un spirit de analist de mare profunzime, Gheorghe Firca a abordat tematici de o

mare diversitate cu referire în mod special, la muzica secolului XX, la limbajul modern al şcolilor naţionale: *Muzicologia contemporană şi problemele limbajului muzical; Conceptul modal în muzica lui George Enescu; Cromatismul bartókian. Organicitate modală şi sistem; Caracterul modal al muzicii lui Sigismund Toduţă; La musique électronique en Roumanie; Muzicalitatea versului eminescian şi liedul românesc,* etc.

Numele său este de asemenea prezent în numeroase ediţii critice: *G. Breazul. Pagini din istoria muzicii româneşti; Creaţia muzicală românească. Sec. XIX – XX,* precum şi în lucrări de redactare: *Dicţionar de termeni muzicali; Scrisori şi documente, vol I* . În anul 1999, a publicat volumul de eseuri cu caracter autobiografic - *Reflexe ale memoriei.*

Gheorghe Firca nu s-a limitat numai la activitatea de cercetare a muzicii, abordând domeniul compoziţiei în care putem remarca aria largă de genuri, pornind de la muzica corală, la lucrări instrumentale: *Sonatină pentru pian pe teme populare, Trei mici preludii pe melodii bisericeşti din Banat,* pentru orgă; muzică de cameră: *Şapte cântece pe versuri de Clément Marot de George Enescu* pentru cvintet de suflători, *Al doispreprezecilea peşrev (Palimsest cantemirean)* pentru cvintet de suflători, *Kontakion* pentru cvartet de saxofoane şi lucrarea pentru orchestră: *Rapsodia bănăţeană.*

În muzica sa corală este evidentă preferinţa pentru muzica bisericească, Gheorghe Firca menţinând permanent contactul cu corul bisericesc, în pofida interzicerii acesteia în perioada comunistă. Ciclul de lucrări intitulat *Doamne strigat-am*, pe cele opt glasuri, reprezintă rodul cunoaşterii muzicii bizantine care este adaptată într-un limbaj modern, predominant polifonic. Doru Popovici caracterizează sugestiv cele opt piese: „Un hieratism şi o grandoare austeră definesc aceste laconice, dar pline de forţă emoţională creaţii de cult, ce pot fi socotite ca o continuare firească a muzicii bisericeşti concepute de Vidu, Drăgoi sau Vancea". (Doru Popovici, *Însemnări despre compoziţiile lui Gheorghe Firca,* revista „Muzica", nr.4, 1991, p. 49).

În muzica corală, înafara genurilor miniaturale, Gheorghe Firca a abordat şi genurile monumentale, cum ar fi Cantata *Mântuire* pentru cor mixt şi orchestră de tip clasic care îşi are rădăcinile în cântecul de strană bănăţean, evidenţiindu-se printr-o melodică cu caracter modal.

Gheorghe Firca, în tripla sa calitate de muzicolog, compozitor şi pedagog, a slujit muzica cu pasiune şi profesionalism. În semn de înaltă recunoaştere pentru contribuţiile sale la afirmarea muzicologiei româneşti, i s-au acordat Premiul Academiei Române şi Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Nu putem uita eleganţa, modestia, căldura cu care îşi trata semenii.

Cu respect şi veneraţie, cu o ultimă reverenţă, ne luăm rămas bun de Maestrul care ne va rămâne mereu în memorie şi în suflet.

Mariana POPESCU

Concert dăruit

Cu toată experienţa acumulată de-a lungul carierei mele - şi mă refer aici în egală măsură la cea de critic ca şi la cea de meloman avizat - tot mă mai minunez, din când în când, de emoţia, candoarea şi căldura artistică de care sunt capabili unii muzicieni, mai ales când oferă artă la domiciliu. O astfel de mirare, dublată de bucurie melancolică am trăit-o la sfârşitul anului trecut la un matineu ce a avut loc la Căminul pentru persoane în vârstă Nicolae Cajal, într-o frumoasă sală primitoare şi luminoasă, ca o sufragerie domnească de pe timpuri. Atunci, şase artişti, nume reprezentative ale scenelor româneşti, prin sensibila lor interpretare a unui program diversificat şi complex format din: arii celebre din opere consacrate, chansonete, chiar muzică uşoară (vârfuri nemuritoare ale genului), piese instrumentale clasice şi moderne, au încântat audienţa cât şi pe invitaţii ei, cu şarmul, ţinuta, glasul, sunetul plin şi vibrant al instrumentelor, într-un concert presărat cu inspirate dialoguri ce s-au înfiripat firesc între artişti şi public. Un public de oameni frumoşi ce-şi purtau cu eleganţă şi decenţă vârsta, amintirile, experienţa şi cultura evidentă. Concertul susţinut de soliştii vocali Daniela Vlădescu şi Florin Budnaru, flautistul Augustin Creznaru, violonista Geanina Meragiu şi pianistul Marius Meragiu pentru care nu am decât cuvinte de laudă şi admiraţie, este doar unul din cele opt desfăşurate în perioada 14 noiembrie - 20 decembrie, şi face parte dintr-un proiect mai mare denumit „Dăruind vei dobândi", proiect social organizat de Asociaţia Culturală SpectacolArt din Bucureşti, manageriată de Iulian Rădoi şi finanţată spre lauda ei de Uniunea de Creaţie Interpretativă a Muzicienilor din România. Personal, am savurat cu plăcere duioasă acest eveniment valoros atât din punct de vedere interpretativ cât şi al repertoriului excelent ales şi, sincer mi-aş dori ca mai mulţi iubitori ai muzicii să participe alături de gazde, în calitate de public invitat, aducând astfel în mijlocul destinatarilor de drept, alături de artişti şi public, reconstituind în felul acesta, evident la o scara mai mică, sălile de spectacole la care cei din aceste centre cu siguranţă erau abonaţi până nu demult. În fond, totul se cheamă „Dăruind vei Dobândi". Să fim deci mai mulţi, cei ce fac asta.

Daniela Vlădescu

Doina MOGA

Concert Festiv al Orchestrei Medicilor

Unul dintre cele mai aşteptate evenimente ale sfârşitului de an de la Ateneul Român a fost tradiționalul Concert Festiv de Crăciun şi Anul Nou al Orchestrei Medicilor *"Dr. Ermil Nichifor"* dirijată de Iosif Ion Prunner. Cu această ocazie a avut loc şi o sesiune de autografe la cartea *„Iosif Ion Prunner, Trei generații la Ateneul Român"* (editura *Allfa*), scrisă de colega noastră de Oana Georgescu, maestrul Prunner fiind din 1998 dirijorul orchestrei a cărei istorie a început să se scrie în 1954. Un capitol aparte în carte este dedicat Orchestrei Medicilor, care funcționează sub patronajul Fundației *„Medicina şi Muzica"*, înființată în 1997, preşedinte fiind Prof. Univ. Dr. Mircea Penescu, Manager al Spitalului Clinic de Nefrologie *„Carol Davila"* din Bucureşti, concert-maestru.

Sopranele Irina Iordăchescu şi Alina Bottez, mezzosoprana Oana Andra, tenorul Adrian Dumitru şi baritonul Cătălin Toropoc au fost invitații speciali în concertul care a culminat cu *Valsul Secolului* al lui Eugen Doga, *Suita de Crăciun* de Leroy Anderson,

celebrul vals din *„Frumoasa din Pădurea Adormită"* de P.I. Ceaikovski sau Valsul Musettei din opera *„Boema"* de Puccini (solistă Oana Andra).

Şi *„Ave Maria"* din opera *„Otello"* (solistă Irina Iordăchescu) şi *„Felice ancor ion son? Per me e giunta il di supremo"* din opera *„Don Carlo"*, ambele de de Giuseppe Verdi sau aria lui Calaf (*Nessum dorma*) din opera *„Turandot"* de Puccini (solist Adrian Dumitru) au fost pe gustul publicul spectator în seara magică, de neuitat de la Ateneu. O seară care s-a încheiat cu valsul *„Dunărea Albastră"* de Johann Strauss fiul şi cu bis-ul cel mult aşteptat - *Marşul lui Radetzky* de Johann Strauss tatăl, pentru că, în mod tradițional, concertul e gândit din punct de vedere artistic după modelul Concertului de Anul Nou de la Viena. Emoționant a fost discursul Mr. Dr. Remus Iulian Nica, medic primar chirurgie generală la Spitalul Universitar Militar *"Carol Davila"*, violonist în Orchestra Medicilor, membru alături de alți instrumentişti în Orchestra Mondială a Medicilor.

„Pentru Orchestra Medicilor, Iosif Ion Prunner înseamnă enorm" - scria Prof. Univ. Dr. Mircea Penescu în postfața cărții *„Iosif Ion Prunner, Trei generații la Ateneul Român"*. *„Bunăvoința, entuziasmul, dedicarea sa, pigmentate cu momente de autoritate artistică urmărind cu obstinență elemente de frazare, nuanțe, maniera specifică de interpretare reprezintă elemente de progres constant al ansamblului (…) recunoşti în bagheta sa, în privirea sa transpusă, în gestica distinsă şi inspirată, magnetismul ce emană şi face ca orchestra să sune ca o orgă, într-o perfectă armonie şi cu un dozaj optimal al nuanțelor. Alături de maestrul Prunner am realizat că sunetul unei orchestre nu este numai suma instrumentelor care o compun, ci peste acest sunet de ansamblu domneşte măiestria dirijorului, trăirea, emoția şi participarea afectivă a celor ce compun ansamblul. Contează de asemenea foarte mult comuniunea cu sala, acel fluid imperceptibil care circulă biunivoc potențând deopotrivă capacitatea de a reda şi a*

recepta muzica. Desigur medicii, neavând timpul necesar de studiu şi nici exerciţiul de-o viaţă al profesioniştilor, nu se ridică adesea la cotele perfecţiunii tehnice. Se pare însă că reuşesc să compenseze prin dăruire, elan, entuziasm, înţelegere profundă a sensului muzicii emoţia şi teama de a nu greşi, toate acestea constituindu-se într-un amestec de sentimente care sunt primite şi resimţite în sală ca un plus în interpretare. Maestrul Prunner ştie acest lucru şi se

bazează pe el, abordând cu temeritate piese de repertoriu ce aparent depăşesc capacitatea tehnică a orchestrei. Niciodată însă nu face rabat la exigenţa artistică, niciodată nu adaptează interpretarea la capacitatea de moment a ansamblului şi chiar forţează orchestra să se auto-depăşească şi să se apropie de ideal. Istoria Orchestrei Medicilor, din care ultimii 18 ani se leagă total de aportul dirijoral al maestrului Iosif Ion Prunner, reprezintă o poveste lungă şi fascinantă care, desigur, ar putea să constituie o lucrare de sine stătătoare".

O istorie de peste 60 de ani

Orchestra Medicilor a luat fiinţă la iniţiativa reprezentanţilor Şcolii Româneşti de Medicină, care nu erau doar melomani pasionaţi, ci şi remarcabili instrumentişti. Printre cei care au alcătuit nucleul iniţial al orchestrei s-au numărat Dr. Ermil Nichifor, Dr. Emil Bittman, Dr. Alexandru Gheorghiu, Dr. Şerban Fotino, Dr. Dan Pereţianu, Dr. Dan Vasiliu, Dr. Marita Ţiţeica, Dr. Vasile Dragomir, Dr. Constantin Bocarnea, Dr. Ion Matei, Dr. Andrei Abraham, Dr. Vladimir Valter - Clemens, Dr. Cornel Katz, Dr. Paul Zissu. Timp de şase ani a fost condusă de dirijorul Mircea Cristescu, fiind o perioadă de activitate intensă, cu numeroase concerte şi turnee, evidenţiată printr-un repertoriu bogat şi variat. Din 1964, la pupitrul Orchestrei Medicilor a venit Dr. Ermil Nichifor (de la înfiinţarea orchestrei şi până în 1963 fusese timpanist), un eminent medic şi muzician, care a condus-o timp de treizeci de ani. „*Personalitatea excepţională a dirijorului, farmecul, devotamentul, modestia şi talentul, pasiunea şi profesionalismul au constituit elementele catalizatoare ce au transformat orchestra într-o adevărată familie*" – nota o cronică a vremii. La aniversarea a 60 de ani de la înfiinţare, pianistul Dan Grigore şi violonistul Eugen Sârbu, venit special de la Londra pentru acest eveniment, au încununat prin prestaţia artistică un moment aniversar unic, memorabil, de referinţă în peisajul muzical al Bucureştilor.

Pe lângă Concertul Festiv de Crăciun şi Anul Nou, cu ocazia fiecărui început de an universitar la Ateneul Român are loc concertul Orchestrei Medicilor, eveniment care atrage sute de personalităţi ale vieţii culturale şi ale vieţii medicale româneşti. Un alt concert festiv tradiţional al Orchestrei Medicilor este cel dedicat an de an Zilei Mondiale a Sănătăţii, sărbătorită pe 7 aprilie, care reuneşte lumea

academică medicală, pe reprezentanţii tuturor instituţiilor medicale şi ai forurilor din sănătate din Bucureşti şi din ţară. (Foto: Alex Pitulice)

Lena PAPP

Celebrarea romanței la Târgoviște

Romanța, ca gen muzical, este extrem de apropiată de sufletul românului, ni se potrivește, suntem sentimentali, nostalgici, vărsăm ușor o lacrimă, suferim că îmbătrânim, că a trebuit să plecăm de-acasă, că iubirea a murit... toate acestea se regăsesc în romanțe celebre, pe care le ascultăm cu emoție oricând avem ocazia. Paradoxal, avem destul de puține discuri cu romanțe în magazine, iar emisiuni specializate de radio și de televiziune mai deloc, deși melomanii amatori sunt extrem de numeroși – și nu neapărat doar cei în vârstă. Cum mass-media nu se fac ecoul acestui interes (iar aici în primul rând posturile publice de radio și TV se cuvine a ține seama de preferințele publicului), artiștilor care-și ilustrează talentul în acest domeniu nu le rămân decât festivalurile. Poate nu știți, dar sunt destul de multe manifestări deschise romanței în toată țara, toate sub forma unor concursuri de interpretare, cu recitalurile de rigoare ale maeștrilor genului. E un fel de activitate de nișă, underground, cum ar spune rockerii, unde cele câteva zeci de împătimiți, unii la vârste venerabile, vin nu neapărat pentru a câștiga premii, cât pentru a se întâlni, a schimba impresii, partituri și pentru a depăna amintiri... în bunul spirit al romanței. Am cunoscut pentru prima oară această lume aparte în urmă cu câțiva ani, când primarul Silviu Ponoran

Juriul concursului

m-a invitat să prezint la Zlatna festivalul omagiindu-l pe tatăl său, valoros muzician și dascăl, ”Te-aștept pe-același drum – In memoriam Valer Ponoran”. Iar când în 2014 am poposit pentru prima oară la ”Crizantema de aur” de la Târgoviște am fost conștient că am intrat într-o veritabilă ”Champions League” a romanței, unde ajung doar corifeii autentici ai genului, compozitori, textieri, instrumentiști, dirijori, interpreți...

Alina Mavrodin, Mihail Vlădăreanu

Am cunoscut spectatori amatori de romanță și în alte părți, la Zlatna sau la Deva, de pildă, dar este mai mult decât evident că la Târgoviște, veritabilă Capitală a genului, există un adevărat cult, o educație specială, un spirit perpetuat de decenii, fiecare cumpărător de bilet fiind capabil să-și fredoneze ore în șir romanțele preferate. Și cum să nu fie așa, când s-a ajuns la ediția a 48-a, cifră egalată, în România, doar de festivalul de muzică ușoară de la Amara? Dar competiții de top în domeniul muzicii ușoare mai sunt, la Brăila sau la Medgidia, în schimb pe tărâmul romanței evenimentul autumnal de la Târgoviște nu are rival. Cu atât mai mult cu cât nu vorbim doar de tezaurizare, prin ”arhivarea” titlurilor istorice, fiindcă din 2 în 2 ani are loc și un concurs de Creație, patrimoniul romanței fiind permanent

îmbogăţit, putându-se astfel vorbi de romanţa modernă, în raport cu aceea clasică. Aşa încât, alături de autori ”specializaţi”, am spune, cum ar fi Guilelm Şorban, P. Popescu-Peppo, Vespasian Vasilescu, Ionel Fernic, Nelu Danielescu, M. Lydic, Ioanin Lupescu, Grigore Perieţeanu, Aurel Maxiny, C. Ionescu Turcu, Iosif Paschill, Ionel Băjescu Oardă, Năstase Ionescu, Mia Braia, Mihăilescu Toscani, A. Leon, Ion Mânzatu s-au impus cu creaţii memorabile, mai aproape de noi, Vasile Vasilache, Gherase Dendrino, Ion Vasilescu, Nicolae Kirculescu, H. Mălineanu, Elly Roman, Florentin Delmar, Aurel Giroveanu, Dan Mizrahy, Temistocle Popa, Noru Demetriad, Ion Cristinoiu, Jolt Kerestely (aproape că nu e autor de muzică uşoară care să nu fi cochetat măcar o dată cu romanţa). În deceniile din urmă patrimoniul romanţei a fost îmbogăţit cu creaţiile remarcabile semnate Titel Popovici şi Paraschiv Oprea, în primul rând, apoi Constantin Bardan, Ionel Bratu Voicescu, Larisa Corobcean, Cornel Vântu, Mircea Vasilescu, reprezentanţi ai ”noului val”. Pentru că, iată, apar mereu noi autori, unii tineri, aşa cum la nivel interpretativ media de vârstă este foarte scăzută, încât sintagma ”romanţa, cântecul celor vârstnici” nu-şi mai are rostul...

În urmă cu câţiva ani, sub cupola Palatului Cantacuzino, revista ”Actualitatea Muzicală” premia monumentala lucrare ”Istoria Crizantemei de aur”, aparţinând jurnalistului Teodor Vasiliu, cunoscător perfect, din interior, al fenomenului, pentru că a fost de multe ori prezentator al festivalului. După ce anul trecut s-a implicat şi în organizare (lui datorându-i-se salutara deschidere către alte genuri muzicale, prin recitalurile susţinute de Marina Voica, Stela Enache, Alexandru Jula), la ediţia actuală a lansat ediţia revizuită şi adăugită a acestei veritabile ”biblii” a romanţei, oferind tuturor spectatorilor cartea sa de 750 de pagini, gratuit, prin grija organizatorilor! A fost indiscutabil unul din evenimentele majore ale actualei ediţii, gândite şi structurate inteligent (merit incontestabil al Alinei Mavrodin Vasiliu, care este nu numai o artistă de valoare, divinizând romanţa, dar şi ziaristă redutabilă, Trustul ”Artpress” editând o superbă ”Foaie a festivalului”) pe 3 secţiuni distincte: concurs de interpretare, recitaluri şi, între ele, în pauze, evenimente în foyer, cu lansări de carte şi disc în prezenţa protagoniştilor. În felul acesta publicul a fost ţinut mereu în priză, având în plus ocazia de a achiziţiona cărţi despre unii din eroii incontestabili ai festivalului, compozitorii Jolt Kerestely (acesta, membru în juriu, a acordat autografe pe cartea apărută la editura ProUniversitaria împreună cu autoarea cărţii, Oana Georgescu, Alina Mavrodin oferind un moment muzical inedit, surprinzându-l şi pe compozitor cu memoria sa uluitoare!) şi Titel Popovici (în prezenţa văduvei muzicianului, doamna Mimi Popovici din păcate momentul a fost semi-ratat din cauza unei lansări gratuite anterioare...), precum şi

Rodica Seling Pop, trofeul festivalului

Cristina Mihaela Dan

albume discografice cu Daniela Vlădescu, Alina Mavrodin, Corala Catedralei Mitropolitane din

V. Cucu, V. Albeşteanu

Târgovişte - dirijor Mihail Vlădăreanu, membru în juriu, Matilda Pascal Cojocărița. Structurarea inspirată de care vorbeam s-a produs şi la nivel de orchestre şi prezentatori, pentru a nu încărca programul nimănui şi a asigura diversitate. Astfel, prima parte, cea a concursului de interpretare, a fost prezentată de tinerii şi foarte talentații, inclusiv sub raport muzical, actori Miruna Ionescu (vedetă la TVR2, post care a filmat tot festivalul – pe când totuşi, aşa cum este firesc, şi transmisiuni în direct, cum a procedat anul trecut TV Favorit?) şi Silviu Biriş, acompaniamentul fiind asigurat de orchestra ”Romanticii”, condusă de compozitorul şi pianistul (pe viitor trebuie totuşi găsită o soluție scenografică pentru poziționarea corectă a pianului) Dan Ardelean. Artiştii din recitaluri au avut alături o altă orchestră redutabilă, ”Dor românesc” din Bistrița, sub bagheta violonistului Ştefan Cigu, atractivitatea rezidând şi din abordarea diferită a acompaniamentului de către cele două formații, ceea ce iarăşi înseamnă un punct câştigat.

Carmen Rădulescu

La cea de-a 48-a ediție a sa, Festivalul național de interpretare a romanței ”Crizantema de aur” a fost organizat fără cusur de Primăria şi Consiliul local Târgovişte (primar: Cristian Daniel Stan), Teatrul ”Tony Bulandra” (director: M. C. Ranin), Consiliul județean (preşedinte: Adrian Țuțuianu) şi Centrul județean de cultură Dîmbovița. Pentru al doilea an consecutiv gazdă a manifestării, teatrul local, situat pe celebrul Bulevard al Castanilor (de ce nu s-o mai fi numind aşa Dumnezeu ştie...) s-a dovedit din nou o gazdă ospitalieră, intimă (sala are în jur de 250 de locuri) şi primitoare, ambianța imaginată de regizorul-scenograf Mihai Constantin Ranin fiind una de poveste: pod japonez (crizantema este la origine din Țara soarelui răsare) pe platoul din fața instituției, deasupra unui mic lac cu peşti exotici, apoi aranjamente florale copleşitoare încă de la intrare, în foyer (unde peştişorii roz înotau în zeci de acvarii!) şi fireşte pe scenă, decorul, în culorile toamnei, fiind unul de gust, cu elemente teatrale (sfeşnice şi fotolii de epocă pentru prezentatori). În aceste condiții nu e de mirare că abonamentele pentru cele trei zile s-au epuizat rapid, fiind nevoie de scaune suplimentare (noroc că nu era încă psihoza care a dus la închiderea de către ISU a multor săli!) chiar şi pentru concurenți! Înafara Foii festivalului, de care am amintit, la dispoziția publicului s-a aflat, tot gratuit, şi un documentat Program de sală,

Maria Buză

în care găseai absolut toate informațiile, plus fotografii şi mesaje din partea invitaților. Juriul a alăturat

inspirat personalităților reprezentând meleagurile dâmbovițene (dirijorul Voicu Enăchescu – preşedinte, tenorul Florin Georgescu, ambii bătând recorduri de participare, dirijorul Mihail Vlădăreanu) celor nu mai puțin respectate, de asemenea legate trainic de romanță: compozitorul Jolt Kerestely (ani de zile regizor muzical din partea TVR, dar şi laureat al concursului de Creație), soprana Daniela Vlădescu, realizatoarea TV Florentina Satmari, muzicologul şi compozitorul Leonid Gorceac (Republica Moldova), Adriana Florentina Mihai (Radio România, din partea căruia de asemenea dorim o implicare mai susținută), Matilda Pascal Cojocărița. E bine de subliniat că romanța a aruncat întâiul ”pod de flori” peste Prut, prin apariția unei ”fiice” mai mici la Chişinău, Gorceac fiind inițiator, preşedinte al Comitetului de organizare a festivalului ”Crizantema de argint” şi preşedinte al fundației cu acelaşi nume. Cei 16 finalişti au fost aleşi în urma preselecțiilor de la Baia-Mare, Cluj-Napoca, Bucureşti şi Târgovişte, dar investigarea talentelor în domeniu ar trebui să capete o bază mai largă, fiindcă au fost câțiva concurenți care nu s-au ridicat la nivelul prestigiului manifestării. Premiul special al Consiliului județean Dâmbovița a revenit lui Adrian Ioachim Stănilă din Braşov, acesta dând viață unei romanțe de Doru Popovici, pe versuri de Octavian Goga, iar celălalt premiu special, al Municipiului Târgovişte, a fost acordat Cristinei Mihaela Dan din Mărceşti, jud. Dâmbovița, ei înmânându-i-se şi premiul oferit de Daniela Vădescu. Pe podium s-au situat, în ordine crescătoare, Ilie Constandache din Dărăbani, jud. Botoşani (se impune a se programa o selecție şi la Iaşi, pentru zona Moldovei) – premiul III, Ionuț Boancheş din Constanța – pr. II, Andrei Ştefăneț din Republica Moldova – pr. I. Confirmînd din plin Trofeul cucerit anul trecut la festivalul de la Zlatna, Rodica Seling Pop din Zalău, jud. Sălaj, a fost distinsă şi aici cu Marele premiu, de care se pare că i-a fost tare dor, din moment ce melodiile cărora le-a dat viață au fost ”Să treci prin lume fără dor” şi ”Mi-e dor”! Ea a absolvit Academia de muzică ”Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, dar în interpretarea sa se simte mai puțin reminiscența studiilor de canto clasic (cântă de altfel şi muzică populară), în schimb au fost destui finalişti care interpretează romanța în forță, punând accent pe ambitusul vocal şi mai puțin pe rafinament şi nuanță. Este ceea ce a provocat, cu ani în urmă, nemulțumirea îndreptățită a lui Titel Popovici, puțini fiind cântăreții de operă care să se plieze perfect pe exigențele romanței. Chiar şi organizatorii au simțit asta, dovadă

Ştefan Cigu, Daniela Vlădescu

Ş. Cigu, Florin Georgescu

Nicolae Furdui Iancu

că în 1993, de pildă, Mioara Manea a fost distinsă cu premiul I la secțiunea ”Romanță clasică universală” și cu premiul III la ”Canțonete”. Compozitorul Jolt Kerestely, membru în juriu, declara după festival că din concurs i-a plăcut Ion Ioniță din București (cu o înțelegere a spiritului romanței, printr-o interpretare caldă, intimistă), iar dintre recitaluri cel care s-a detașat, în opinia sa, a fost al Alinei Mavrodin Vasiliu – mult bun gust, neostentativ, cu echilibru repertorial și varietate stilistică.

Miruna Ionescu și Silviu Biriș au prezentat concursul în manieră musical-teatrală, cu șarm, dans, cântec, umor și farmec, dar și-au demonstrat înzestrările muzicale certe și într-un aplaudat recital comun. Chiar dacă îi despart 12 ani, pasiunea pentru muzica lui Ionel Fernic a dus la alcătuirea unui repertoriu reunind ”Minciuna” (Pe boltă când apare luna), ”Iubesc femeia”, ”Mai spune-mi înc-o dată”, ”Aprinde o țigare”, doar ”Să-mi cânți cobzar” neaparținând lui Fernic, actor, pianist, textier și autor născut la Tîrgoviște și care în doar 38 de ani de viață ne-a dăruit zeci de cântece de patrimoniu. Miruna Ionescu a absolvit Liceul de arte la Ploiești, încă de la 7 ani fiind descoperită și inclusă în spectacolele sale de cunoscuta interpretă de muzică populară Maria Tănase Marin, care la actuala ediție a fost producător din partea TVR2. Ca și Silviu Biriș (acesta însă are o

Miruna Ionescu, Silviu Biriș

mai mare experiență teatrală și cinematografică), Miruna a terminat UNATC, pe lîngă activitatea scenică fiind gazda emisiunii ”Popasuri folclorice” de la TVR2. Dar nu numai Fernic a fost omagiat, ci și Titel Popovici, prin micro-recitalul Inei Cristea, laureată a festivalului, sau Paraschiv Oprea (Florin Georgescu

Teodor Vasiliu, Horia C. Deliu

i-a cântat ”Romanța inimii mele” - Trofeu în 1997, iar Carmen Rădulescu, la rândul ei elevă a lui Titel Popovici, a oferit două colaje realizate de neuitatul dirijor). Mioara Manea Arvunescu, prim-solistă a Teatrului național de operetă ”Ion Dacian”, de care am amintit, s-a oprit la un potpuriu alăturând romanțe celebre, asemeni Danielei Vlădescu. Basarabeanca Tatiana Jacot, Trofeu în 2014, a făcut apel la piese scrise de Nicolae Kirculescu și Mia Braia, bistrițeanca Domnica Dologa n-a uitat că a cucerit Trofeul în 1998 cu romanța ”Ce știți voi, strunelor?” de Paraschiv Oprea, iar un alt laureat (frumoasă această inițiativă de a invita foști premianți, ce va continua am înțeles în anii următori), din 2003, Bogdan Hrestic, profesor de Teologie în Târgoviște, a optat pentru ”Vioara” Miei Braia și o piesă de Constantin Bardan laureată la ”Creație”, ”Părinții mei”. Actrița și cântăreața Maria Buză, cândva și prezentatoare aici, a venit împreună cu taraful condus de soțul ei, George Pătrașcu, în timp ce Matilda Pascal Cojocărița a fost la rându-i pe scenă lângă soțul personal, Ștefan Cigu, alegând extrase de pe albumul oferit gratuit în foyer, ”Melodii de-atunci, cântate acum”, între ele creații de Richard Stein și Vasile Veselovski. Inspirat intermezzo-ul instrumental cu Valentin Albeșteanu (vioară) și Valentin Cucu (pian), cu ”Amapola”, ”Mica mea stea” (transcripția lui Yasha Heifetz), ”Melodii lăutărești” de Sarasate.

Falnicul moț Nicolae Furdui Iancu ne-a reamintit că are în portofoliu un album de romanțe, ”Cruce albă de mesteacăn”, cântând vibrant celebrele ”Car frumos cu patru boi”, ”Călugărul din vechiul schit” (la care a lăcrimat cu siguranță în fața televizorului cunoscutul promotor de concerte Dorin Irimia...), ”Numai una” (Pe umeri pletele-i curg râu), ”De ce m-ați dus de lângă voi”, ”Frumoasa mea cu ochii verzi” - o adevărată colecție de bijuterii ale genului! Acest din urmă cântec a figurat şi în recitalul tenorului Florin Georgescu, care a marcat a 34-a prezență la festival interpretând copleşitor, în maniera-i cunoscută, ”Îți mai duci aminte, doamnă?” şi ”Iubesc femeia” de Ionel Fernic, dar şi ”Zaraza” sau un potpuriu de valsuri. Alina Mavrodin Vasiliu s-a pus cu toată energia în slujba festivalului şi a colegilor săi, dar ar fi fost nedrept să nu ne încânte cu vocea sa răscolitoare. Câştigătoare a Trofeului Mamaia şi a concursului TVR ”Steaua fără nume” în 1987, laureată în 1992 a primei ediții internaționale a ”Crizantemei de aur”, ea şi-a intitulat excepționalul recital ”Omagiu marilor compozitori români”, cu o tulburătoare trecere în revistă a unor cântece de neuitat, cum ar fi ”Când felinarele se-aprind” (Petre Andreescu), ”Două viori” (Elly Roman), ”Să-mi cânți un cântec de iubire”, ”Păstrează-mă doar pentru tine”, ”Cel mai frumos tango din lume” (Ion Vasilescu), ”Să nu ne despărțim”, ”Tangoul de demult” (Gherase Dendrino), ”Inima” (Temistocle Popa), ”Nu se poate” (H. Mălineanu), ”Scrisoare de dor” (Ionel Fernic), ”De ce nu eşti ca-n prima zi” (Vasile Veselovschi), iar la bis ”Je ne regrette rien” (Alina este neîntrecută în tălmăcirea şansonetei), aşadar valsuri, tangouri, romanțe nemuritoare, dar mai ales cântece vechi româneşti de muzică uşoară. Pentru că, aşa cum s-a văzut atât în concurs, cât mai ales în recitaluri, nu există romanță pură, ci melodii romantice, de suflet, de dor şi alean: putem să le spunem romanțe, şansonete, canțonete, fado, important e că ele ating cele mai sensibile corzi ale sufletului. Iar meritul ”Crizantemei de aur” tocmai acesta este: că ne ajută să descoperim cele mai tainice emoții, ascunse într-un colț al inimii, că ne face să nu ne fie ruşine să mai vărsăm o lacrimă, chiar şi pe furiş, că aduce la suprafața bijuterii muzicale despre care nu se mai scrie şi care nu sunt difuzate la radio sau pe micul ecran. De aceea, formidabilul festival de la Târgovişte este unul 100% românesc, chemat să ne aducă aminte că mai există şi muzică adevărată... (Foto: Corvin Dumitrică)

Jolt Kerestely, Oana Georgescu

Alina Mavrodin

Pagini de Octavian URSULESCU

Spiritul Johnny Răducanu din nou la Brăila

Singurul Festival Internațional de Jazz *personalizat* actualmente în România (întrucât, din păcate, Festivalul ieşean numit **Richard Oschanitzky** s-a oprit acum câțiva ani după ediția a X-a), este cel ce poartă emblematicul nume al lui **Johnny Răducanu**. Evenimentul şi-a derulat cea de a treia ediție în serile de 16, 17 şi 18 octombrie 2015 la Brăila, burgul natal al artistului. Important de precizat, recitalurile „consacraților" din Festivalul propriu-zis s-au constituit în cele trei seri drept cuvenite prelungiri ale **„Concursului Johnny Răducanu"** – compartiment ocupând ponderea principală în ansamblul manifestării. Juriul Concursului i-a cuprins, alături de muzicianul **Ionel Tudor** în calitate de preşedinte, pe pianistul compozitor şi profesor **Mircea Tiberian**, pe contrabass-istul şi directorul artistic **Mihai/Michael Crețu** (rezident în Marea Britanie) – nepot al lui **Johnny Răducanu**, pe saxofonistul şi clarinetistul **Alex Simu** (rezident în Olanda), pe pianistul şi compozitorul brăilean **Cornel Cristei**, pe jurnalistul bucureştean **Alex Revenco** şi pe subsemnatul. Invitat pentru prima oară să fac parte din acest juriu, mă voi referi cu deosebire, în rândurile ce urmează, la această competiție valorică găzduită anual de Festival.

Ana-Cristina Leonte primind premiul de la Michael Crețu

Pe lângă festivalurile similare de la Sibiu şi Târgu Mureş care includ Secțiunea ***Concurs*** în cadrul ***Festivalului***, evenimentul brăilean se relevă drept cel mai generos în ceea ce priveşte valoarea pecuniară a premiilor (peste 15.000 euro în total), prin foarte buna organizare, dar şi prin atribuirea unei distincții aparte, demnă a fi recomandată şi celorlalți organizatori de asemenea manifestări festivaliere: **Premiul „Cel mai promițător tânăr interpret"** (retribuit cu nu mai puțin de 2.500 euro!). La cea de a treia ediție competitivă au evoluat paisprezece solişti şi formații din treisprezece țări, concurenți pre-selectați anterior de juriu prin audierea până la data de 30 septembrie a unor înregistrări ***demo***. Ei au fost: **Duo-ul Toma Dimitriu** - pian **& Michael Acker** - contrabass (România), **The Sander Baan Quartet** (Olanda), **JC Trio** (Portugalia - Italia - Spania), **Logo30** (Bulgaria), **The Twisters** (România & Republica Moldova), **Mo Tow Trio** (Grecia – Cipru - Ungaria), **Sketchbook Quartett** (Austria), **Sergey Chashkin** (Rusia), **Nick Conn** (Anglia), **Paolo Recchia** (Italia), **Mădălina Ioana Petre** (România), **Ana-Cristina Leonte** (România), **Oana Muresan** (România), **Victor Jimenez** (Spania). Dintre ei s-au remarcat Cvintetul vocal **The Twisters**, alcătuit din studente în anul IV la clasa prof. **Mircea Tiberian** de la Universitatea Națională de Muzică bucureşteană, grup care a primit înainte amintitul **Premiu „Cel mai promițător tânăr interpret"** (**Nicoleta Gavriliță, Izabela Simion, Maria Arsene, Ana Dubyk, Roxana Ardelean**); au primit premii individuale în valoare fiecare de 2.500 euro, rafinatul ghitarist rus **Sergey Chashkin**, înzestrat cu un simț armonic deosebit (**Premiul „Cel mai bun instrumentist"**) şi vocalista noastră **Ana Cristina Leonte**, afirmată şi ca lideră de grup, compozitoare, aranjoare **(Premiul „Cel mai bun solist vocal")**; talentații, interesanții instrumentişti bulgari ai grupului **Logo30** şi-au adjudecat **Premiul** de 3.000 euro atribuit pentru **„Cea mai bună formație"**; iar **Trofeul „Johnny Răducanu"** (5.000 euro) a revenit în 2015 saxofonistului italian **Paolo Recchia** (saxofon alto) care a dovedit publicului şi juriului că este un muzician matur, deşi tînăr, un improvizator plin de imaginație, un creator de traiecte sonore abundînd de zig zag-uri şi contururi melodice imprevizibile.

Cât priveşte cele cinci prezențe scenice ale consacraților în Festivalul propriu-zis, dincolo de ținuta interpretativă lăudabilă, unele au reprezentat doar capitole colaterale contextului principal al jazz-ului... mă refer la artiştii spanioli reuniți în grupul **„Carlos Maza & Familia"** (un fel de ***flamenco-jazz***) ori Trio-ul braziliano - german **„Bossarenova"**. Mai interesante mi-au apărut recitalurile prezentate de valorosul saxofonist britanic **Sam Healey** – câştigător al Trofeului la ediția a doua festivalieră (2014), de **„Michael Crețu Band"** (inclusiv pentru evocarea unor creații ale unchiului său **Johnny Răducanu**) şi moderna, insolita apariție a quartetului polonez având-o drept solistă pe **Beata Przybytek**.

O notă bună grupului de acompaniament ce a însoțit cu autoritate şi promptitudine demersul scenic al soliştilor / solistelor din concurs şi festival, grup condus de pianistul **Andrei Tudor** şi alăturîndu-i pe experimentații instrumentişti **Eugen Tegu** - ghitară bass. **Marian Georgescu** - ghitară, **Laurențiu Zmău** - baterie, **Dan Ioniță** - saxofon alto şi sopran.

„Greul" organizării, care s-a dovedit ireproşabilă, sinonimă cu reuşita efectivă, a însemnat rodul competenței şi al pasiunii investite nedrămuit de **Maria Puşcaciu**, manager al **Centrului de Creație** brăilean, ca şi consilierului artistic / prezentatorului **Lucian Sabados**. TVR a înregistrat Festivalul, a realizat interviuri (realizatoare **Daniela Boboş**) şi a difuzat în direct (parțial în 2 decembrie) şi în reluare, integral, pe 30 decembrie (TVR 1) o emisiune „Conviețuiri" dedicată în totalitate lui **Johnny Răducanu**.

Sugestii pentru ediția 2016? Poate o mai pregnantă contribuție a unor formații româneşti reprezentative şi organizarea unui Simpozion muzicologic care să aibă ca subiect predilect personalitatea aceluia care a fost şi rămâne pentru memoria posterității **Johnny Răducanu**.

Florian LUNGU

Festivaluri

Tg. Jiu - XIV

Cu o titulatură interesantă - Festivalul Național de Muzică Folk și Baladă ”Poarta Sărutului” - a ajuns la ediția cu ediția a 14-a, având o durată de trei zile și fiind organizat de Primăria și Consiliul Local ale municipiului Târgu Jiu, în parteneriat cu Școala Populară de Artă Târgu Jiu (director - Alexandru Bratu), Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, Centrul Municipal de Cultură “Constantin Brâncuși”, Ansamblul Artistic Profesionist “Doina Gorjului” și Teatrul Dramatic “Elvira Godeanu” Târgu Jiu.

Prezentarea a fost fericit încredințată cuplului Adrian Bezna - Andrei Maftei, iar președintele juriului a fost Emeric Imre. Concursul a stat sub semnul dezechilibrului valoric, unii - amatori care încearcă

Cristian Buică

mereu fără succes, alții – consacrați deja. Au fost 14 soliști și două grupuri, dintre care au fost aleși 9 laureați. La grupuri: locul trei - “Axis”, locul întâi - “Zări”. La soliști: locul trei (ex aequo) Theea Sarah Nicorescu și foarte tânăra Kethy Bivolaru, locul doi (tot ex aequo) Laura Todică și Patricia Tomith, iar locul întâi i-a revenit lui Cosmin Mariciuc. S-a impus foarte clar câștigătorul trofeului - Mihai Boicu. S-au dat și două trofee speciale: Stefan Geraksiev (liderul grupului bulgar Denvar) a acordat un premiu unui puști de nouă ani – Mario Niculescu, iar Enciclopedia Muzicală a României i-a premiat pe Mihai Boicu și grupul ”Zări”.

Foarte numeroase recitalurile: vineri - Dan Vană, Cristian Buică, Dinu Olărașu, Andrei Păunescu și Emeric Imre, sâmbătă - Icarus (câștigătorii trofeului la ediția precedentă), Florin Camen, Stefan Geraksiev cu Denvar (cu colaboratorul Sorin Minghiat) și Victor Socaciu, duminică - Adrian Bezna, Ovidiu Mihăilescu și trupa “Joi”, Magda Pușkaș și Vasile Șeicaru.

Ca de obicei au existat evenimente conexe: lansări de cărți (Spiridon Popescu, Dinu Olărașu, Andrei Păunescu, Clara Mărgineanu, Ovidiu Mihăilescu) și de albume (Victor Socaciu, Ovidiu Mihăilescu, Cristian Buică, Florin Camen, Emeric Imre). Totodată, s-a repetat pelerinajul anual la monumentul lui Mihai Viteazul din Poiana lui Mihai (comuna Schela), unde au recitat Valentin Chepeneag, Gheorghe Drăghescu și Andrei Maftei și au cântat Emeric Imre, Florin Camen și Adrian Bezna.

Calafat - XVIII

Festivalul Internațional de Poezie și Muzică Folk, evenimentul de la malul Dunării, ajuns la cea de-a XVIII-a ediție, este organizat de Casa de Cultură Calafat, Primăria și Consiliul Local Calafat, A.P.L.O.M.B. Calafat și se derulează, ca în fiecare din ultimii ani, sub sloganul *„Asta-i muzica ce-mi place”.*

De fapt, este vorba de un eveniment cu totul aparte, un demers unic în Europa, o *Tabără Folk* (inițiată în 1995) de „poezia cântată”, cu durată între zece și șapte zile, concertele având loc în centrul civic, lângă Casa de Cultură și pe plaja de la Bașcov, în jurul focului de tabără. La Calafat vin mereu mai toți reprezentanții importanți ai genului, de toate vârstele, din România, „poeți cu chitara” care nu așteaptă bani, ci, din contră, de multe ori vin pe banii lor.

Printre cei de anul acesta s-au numărat: Mircea Vintilă, Victor Socaciu – cu cel mai recent album al său, *„Îmbrățișarea”*, integral pe versurile lui Nichita Stănescu (pentru prima dată prezent în Tabără, cu toate că în Calafat și-a făcut stagiatura de inginer și a fost la Festivalul “Floare de ger”), Vali Șerban – care și-a lansat cartea *„Istoria unui vis. O poveste subiectivă a Cenaclului Flacăra”*, Sorin Minghiat, Doru Stănculescu, Emeric Imre, Mircea Bodolan, Eugen Avram, Horia Stoicanu, George Nicolescu!, Florentin Budea, Dan Vană (inițiatorul și coordonatorul proiectului, el însuși un apreciat folkist),

Mircea Bodolan

Raluca Marinescu, Nicu Zotta, Mihai Boicu și grupul ICARUS, “Confesiuni” - trio din Cluj, Vasile Gondoci, Adrian Bezna, Cristian Buică (a deschis seara cu Imnul Taberei), George Popovici (Reșița), Andrei Maftei, Ovidiu Mihăilescu, Cătălin Stepa. Alte lansări de carte - Stere Bucovală (Brăila), Olga Neagu (Reșița), Nicu Alifantis - trei cărți și C.D.-ul ȘOTRON, cronicara festivalului fiind Teodora Ionescu.

Un eveniment de sudură între muzică și poezie, care închegă permanent comunitatea folk autohtonă.

Dan CHIRIAC

"Stela Popescu şi prietenii ei"

La Palatul copiilor, pentru aniversarea unei mari artiste, sărbătoare cu muzică şi omagii, cum sunt cuvenite sentimentele noastre faţă de o strălucitoare carieră!

Stela Popescu şi-a început viaţa sub semnul sărbătorilor hibernale. Poate de aceea este o luptătoare pentru binele şi bucuria celor ce o înconjoară. Am avut şansa de a-i urmări întreaga carieră de până acum, de la finalul studiilor profesionale, când eram colegi de facultate, ea la Teatru, eu la Muzică, pe scenele româneşti, în emisiuni de televiziune sau, uneori, în turnee. Uimitor caleidoscop de imagini şi sunet, pasiunea Stelei Popescu sunt scena, filmul şi microfonul; regula existenţei sale - disciplina şi puterea de muncă; dorinţa de o viaţă - de a se manifesta cu sinceritate, cu veselie când priveşte spectacolul lumii. Iată înţelesurile aniversării, într-un spectacol ai cărui producători erau Palatul Naţional al copiilor, Forumul Muzical Român, Uniunea Criticilor Muzicali. În faţa unei săli arhipline, pe o scenă în care

A. Enache, M. Dragomiroiu, S. Ladoşi, S. Popescu

prezenţa personalităţilor, talentelor, interpreţilor, voci şi balet, răspundea afişului, "Stela Popescu şi prietenii ei", buna dispoziţie a atins recordul maxim. Doamna comediei Româneşti ne-a oferit un zâmbet, o replică, a fredonat o melodie. Cum spuneam, invitaţii care au evoluat pe scenă, în conformitate cu proiectul autoarei scenariului, Smaranda Oţeanu Bunea, au dialogat cu publicul parcurgând câteva grupări repertoriale. Vocile alese erau selectate dintre soliştii cu care Smaranda Oţeanu lucrează de mai mulţi ani, contând pe succesul lor: Vicenţiu, Dani, Gabriela, Oana, Andrei , Mirela.. Aplauzele publicului au confirmat momentele muzicale pe care le-au adus la rampă - melodii, arii de operetă şi operă. "Trioul tinereţii" - Roberta, Bogdan, Jennifer - le-a răspuns cu entuziasm, lansând refrenul "Stela ştie!" În continuare Alexandru Arşinel, partener al artistei, mesager al Teatrului "C. Tănase" la această sărbătoare, a prezentat un microrecital din propriile sale melodii. Pe scenă, oaspeţii Stelei Popescu i-au oferit drept daruri la aniversare cântece care le-au definit succesul: cântec de muzică uşoară – Mirabela Dauer, cântece cu nuanţă folclorică – Maria Dragomiroiu, melodii de repertoriu romantic – Sanda Ladoşi, divertisment muzical-dansant de virtuozitate - Adrian Enache. Ansamblului coregrafic al Palatului, "Trupa AS", laureată în multiple competiţii internaţionale, a strălucit pe scenă cu dansuri pline de energie şi bucurie ritmică. Cu braţele pline de flori şi bucurie în suflet, Stela Popescu mai strecura câte o glumă ("Am împlinit 55 de ani de viaţă şi 80 de carieră") dar şi gânduri de luptă şi încurajare pentru cucerirea unor timpuri mai bune, la care suntem îndemnaţi să visăm. De altfel, punctul final al aniversării îi aparţine, cu firescul unei personalităţi pe care o caracterizează reuşitele existenţei sale artistice: "NU mă las!"

Grigore CONSTANTINESCU

Stela Popescu – STEAUA Revistei şi a Comediei româneşti

Seria de aniversări dedicate marii actriţe Stela Popescu la împlinirea a 80 de ani de viaţă şi peste 55 de ani de carieră a început la Teatrul de Comedie, scenă pe care jucat în perioada 1969 – 1993. Şi totuşi, vedeta a debutat aici în 1967 în spectacolul *„Un Hamlet de provincie"* de A.P. Cehov, sub bagheta lui Lucian Giurchescu, fără a uita să amintim faptul că piesa "*Preşul*" de Ion Băieşu s-a jucat 18 ani, "*Peţitoarea*" de Thornton Wilder, 12 ani, iar "*Plicul*" de Liviu Rebreanu, mai bine de zece ani, cu sute şi sute de reprezentaţii! Foyer-ul Sălii *"Radu Beligan"* a găzduit expoziţia aniversară de fotografie intitulată *"Steaua Teatrului de Comedie – Stela"* ce cuprinde 21 de fotografii - remember cu rolurile remarcabile şi memorabile pe care le-a interpretat în acea perioadă a carierei sale. "*Toate sunt din vremurile când aici era o trupă extraordinară. Am găsit pozele în arhiva teatrului şi le-am pregătit pentru a fi expuse în foyer o bună perioadă de timp"* – a spus Irina Tapalagă, curatorul expoziţiei. Alături de George Mihăiţă, coleg de scenă şi gazdă a evenimentului în calitate de director al Teatrului de Comedie, au ţinut să vorbească despre extraordinara Stela Popescu, Laurenţiu Damian, preşedintele Uniunii Cineaştilor din România

Al. Arşinel, S. Popescu şi colegii de la Teatrul de revistă "C. Tănase"

(UCIN), Octavian Ursulescu, actrița Adriana Trandafir, Dan Puican, Flori Rădulescu, realizator TV, şi Otilia Ostroțki, director Tonica Group.

"*Aplauze, Stela*!" s-a intitulat Spectacolul Aniversar dedicat marii actrițe de Teatrul de Revistă "*Constantin Tănase*", în frunte cu directorul Alexandru Arşinel, partener de scenă aproape de-o viață al Stelei Popescu. Pentru că, din 1963 şi până în 1969, înainte de a debuta oficial la Comedie, ea a jucat aici. Şi, chiar dacă în 1969 a părăsit Revista pentru a se angaja la Teatrul de Comedie, marea actriță a cochetat cu acest gen unic în lume, dar şi cu Radiodifuziunea Română în emisiuni de divertisment, mai ales că în viața sa apăruse marele textier Mihai (Puiu) Maximilian. În 1969 cei doi s-au căsătorit după ce Stela Popescu a divorțat de Dan Puican, binecunoscutul regizor de teatru radiofonic. Timp de 24 de ani, cât a jucat la Teatrul de Comedie, vara, atunci când se încheia stagiunea teatrală, Stela Popescu juca în spectacolele de Revistă de la Grădina Boema. În anii 1971-1979 a făcut un cuplu memorabil, pe scenă şi la televiziune, cu actorul Ştefan Bănică. Cât despre longevivul cuplu umoristic Stela Popescu - Alexandru Arşinel, care s-a lansat oficial în 1979, nu se poate spune decât că acesta a contribuit din plin la scrierea istoriei de peste 140 de ani a teatrului românesc de Revistă. *Cei mai iubiți români, Cei mai de încredere români* sau *Cei mai iubiți actori* sunt doar câteva dintre superlativele care au răsplătit o carieră memorabilă a acestui cuplu de mari actori. Din 1993 Stela Popescu a jucat în zeci şi zeci de spectacole şi în sute de reprezentații atât la Sala Savoy, cât şi la Grădina de Vară Herăstrău, unde an de an are loc Stagiunea Estivală a Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*". Şi continuă să joace cu acelaşi mare succes!

Selfie *cu colegii*

Astfel, întreg colectivul Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*" în frunte cu directorul Alexandru Arşinel a ținut să o sărbătorească pe Stela Popescu chiar pe scena Sălii Savoy! Spectacolul "*Aplauze, Stela!*", în regia lui Gelu Colceag, i-a fost dedicat marii actrițe. Din distribuție au făcut parte Alexandru Arşinel, Vasile Muraru şi Valentina Fătu, Cristina Stamate, Ana Maria Donosa, Alin Gheorghişan, Cristian Simion, Nae Alexandru, Raluca Guslicov, Monalisa Basarab, Miruna Birău, Paul Talaşman, soliştii Sanda Ladoşi, Mirela Boureanu Vaida, Daniela Tănase, Radu Ghencea, Duo Lascu şi Ansamblul de Balet al Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*" (coregrafia Cornel Popovici). Invitați de onoare au fost actorii George Mihăiță şi Horațiu Mălăele, dragi colegi şi prieteni ai actriței Stela Popescu. Conducerea muzicală a fost semnată de Dan Dimitriu, iar scenografia de arh. Teodora Dinulescu. Remarcabile au fost tortul şi imensul buchet de flori oferite de "Catena", în semn de prețuire, dragoste şi respect pentru marea artistă.

Cel de-al treilea spectacol aniversar – "*Stela Popescu şi prietenii ei*", a coincis cu ziua de naştere a actriței şi a avut loc la Palatul Național al Copiilor, fiind organizat de Uniunea Criticilor Muzicali (preşedinte prof. univ. dr. Grigore Constantinescu) şi Forumul Muzical Român (preşedinte Smaranda Oțeanu Bunea). Conceput de Smaranda Oțeanu Bunea şi regizat de Cătălin Voineag, spectacolul a fost un regal de artistic la care si-au dat concursul, într-o călătorie fascinantă pe aripile muzicii şi dansului, de la şlagărul tradițional la ritmurile moderne, de la arii celebre de operă şi operetă la hit-uri de ultima oră, tineri solişti şi dansatori laureați ai numeroase concursuri naționale şi internaționale, alături de câțiva dintre cei mai dragi colegi de breaslă şi prieteni ai vedetei: Alexandru Arşinel, Maria Dragomiroiu, Mirabela Dauer, Sanda Ladoşi si Adrian Enache. Reprizele de dans ale excepționalei Trupe AS (finalista emisiunii "*România dansează*") de la Palatul Național al Copiilor au alternat cu momentele susținute de tinerii solişti Jennyfer Dumitraşcu, Roberta Enişor şi Bogdan Şerban, care au fost şi prezentatorii spectacolului. Mirela Dumitrescu, Oana Şerban, Gabriela Daha, Andrei Lazăr, Daniel Filipescu şi Vicențiu Țăranu, solişti de operă şi operetă, au încântat publicul spectator care a umplut până la refuz Sala Mare a Palatului Național al Copiilor, special pentru Stela lor dragă. Finalul spectacolului i-a aparținut Stelei Popescu şi prietenilor săi artişti care i-au urat şi i-au cântat împreună cu sutele de spectatori un "*Mulți Ani trăiască*" din toate inimile şi sufletele lor. "*Locurile*" unde aceştia o păstrează cu sfințenie pe marea actriță Stela Popescu, Marea Doamnă a teatrului, filmului şi Revistei româneşti! (Foto: Sebastian Oros)

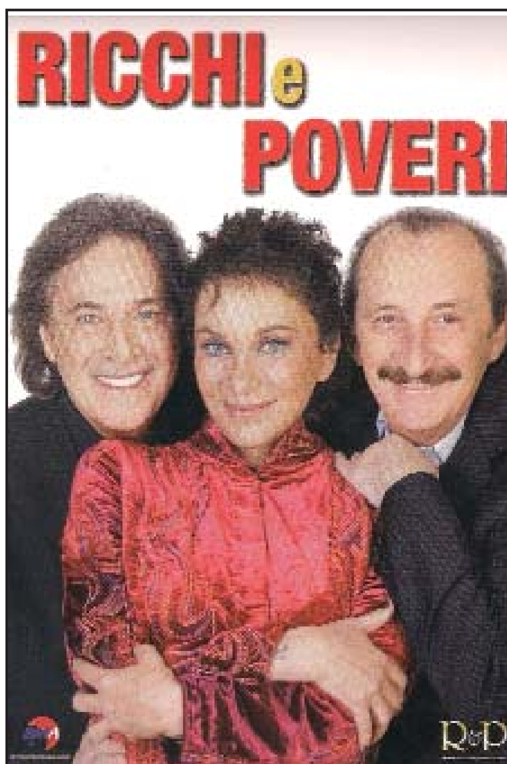

G. Mihăiță, S. Popescu

Oana GEORGESCU

Noaptea legendelor

Nimic mai reconfortant decât să constați că publicul, indiferent de vîrstă, apreciază adevăratele valori muzicale, neuitând melodiile mai vechi. Şi din acest punct de vedere, anul acesta în Piața Unirii din Focşani s-a desfăşurat nu numai cea mai impresionantă paradă a forțelor artistice, dar şi cea mai echilibrată şi mai diversă. În plus, în condițiile în care Capitala n-a mai avut decât un concert de Revelion în aer liber, în sectorul 3, vrâncenii şi-au consolidat supremația în domeniu, la ora de vârf, 24, 6-7000 de spectatori făcând neîncăpătoare nu numai piața, dar şi străzile laterale şi balcoanele blocurilor! A fost un duel amical între legendele incontestabile ale muzicii uşoare (Ricchi e Poveri, Ottawan), artiştii de mare prestigiu, cu decenii de succese în spate (Anastasia Lazariuc, Voltaj, Viorica şi Ioniță cu Taraful de la Clejani) şi reprezentanții "noului val", cu multe hit-uri în topuri (Randi, Lora, Alexandra Shine). Adaugați dinamica trupă de dans modern, cu accesorii "la zi" (săbii-laser, ca în "Războaiele stelelor"), Rock On, coordonată de Taz, fostul coleg al lui Smiley din formația Simplu, precum şi atrăgătoarele reprize folclorice (Geta Postolache, Ansamblul profesionist "Țara Vrancei") şi aveți imaginea globală a unui show de mai bine de 7 ore în care fiecare şi-a regăsit ritmurile, refrenele şi titulaturile preferate, meritul revenind, indiscutabil, consultanților muzicali Andreea şi Radu Fornea. Aceştia colaborează perfect, de ani de zile, cu omul care stă în spatele acestor mari manifestări populare la Focşani, preşedintele C. J., Marian Oprişan, iubitor şi cunoscător de muzică. Din acest punct de vedere, aici nimic nu este lăsat la voia întâmplării, condițiile fiind efectiv la nivel internațional: artiştii respectă la minut programul supravegheat îndeaproape de Alexandra şi Mihai Paraschiv (aşa încât Ricchi e Poveri şi-au încheiat recitalul exact la orele 23,59!), iar dotările tehnice (sunet, lumini) puse la dispoziție ca de fiece dată de Ovidiu Popică ("Visual Emotion") sunt şi ele de clasă, fapt probat şi de fantasticele jocuri de lasere care au făcut intrarea în 2016. Iar încântătoarea Adelina Pestrițu, aflată pentru a treia oară în această postură la Focşani, a fost o amfitrioană mai mult decât agreabilă, fiind asaltată de amatorii de autografe.

În acest paragraf introductiv am creionat ambianța specială în care s-a desfăşurat ceea ce mass media au numit "cel mai tare Revelion în aer liber din țară". Detaliind, să notăm că nu se putea ca tocmai într-unul din județele cu mari tradiții în domeniu muzica populară să nu fie reprezentată de două importante titulaturi locale: veterana Geta Postolache şi Ansamblul

Ottawan

profesionist "Țara Vrancei", condus de solista Maria Murgoci. După care s-a făcut, absolut firesc, trecerea la repertoriul tradițional, asezonat cu elemente pop (percuția, bass-ul electric), al faimosului Taraf de la Clejani. Viorica, posesoare a unei voci de excepție, şi acordeonistul-orchestrator-lider Ioniță s-au cunoscut de tineri, copiii lor, Margherita şi Fulgi, făcînd acum parte din trupă. Au cîntat pe scene de operă în Franța, au fost apreciați de Sir Yehudi Menuhin, Peter Gabriel sau Johnny Depp, iar presa de peste hotare i-a numit "Embleme ale muzicii balcanice". Pornind de la adaptarea piesei lui Anton Pann "Bordeiaş" (de unde şi titlul, definitoriu pentru apelarea la mijloace moderne de expresie, "De la Anton Pann la DJ"), n-au fost ocolite titlurile de succes "Dragostea de la Clejani", "Lume, lume", "Mugur, mugurelule" sau "Tirli dondale". Mai nou apărută pe firmamentul genului, basarabeanca Alexandra Shine n-a avut probleme cu frigul, mama sa fiind originară din oraşul siberian Murmansk! După ce a practicat dansul sportiv la nivel înalt, în binecunoscutul ansamblu "Codreanca", cu participări la campionate mondiale şi europene, a intrat, aşa cum am consemnat în paginile noastre, în "Teodor Show Ballet", având o apariție

aplaudată alături de Teodor Rădulescu la "Românii au talent". A fost şi în finala..."Master Chef" (chiar că are multe talente!), iar în plan muzical a trecut de la Hot Diamonds la Super Trooper, pentru a opta în paralel şi pentru postura solistică. Asemeni ei, şi Lora (Laura Petrescu pe numele real) a venit însoţită de două dansatoare: originară din Vaslui, a studiat la Galaţi, a cântat într-un grup rock, după care în 2004 s-a făcut

A. Lazariuc

remarcată la "Star Factory", ceea ce a dus la cooptarea ei de către Marius Moga în trupa Wassaby. Şi-a încercat şansa şi în finala naţională Eurovision, alături de Sonny Flame, din acel an 2010 dedicându-se carierei solistice şi începând să acumuleze colaborări (cu Loredana, Puya, Matteo, Adrian Sînă, Phelipe, Vunk) şi mai ales hit-uri: "No more tears", "Fall in love tonight", "Un vis" (14 milioane de vizualizări pe you tube), "My passion", "Sad eyes", "Fără el", "Capu' sus", "Singuri în doi", "Floare la ureche".

Extrem de inspirată a fost invitarea remarcabilei interprete Anastasia Lazariuc, mai ales în condiţiile în care organizatorii din alte localităţi, din motive obscure (probabil nu prea sunt familiarizaţi cu acest gen), ocolesc vedetele muzicii uşoare. Iar Anastasia este, din toate punctele de vedere, un star: a absolvit liceul de muzică la Chişinău şi apoi facultatea de Regie la "Institutul de arte "Gavriil Musicescu" (este de altfel Artistă a poporului în Republica Moldova), fiind 16 ani solista Radiodifuziunii din Chişinău. În vastu-i repertoriu figurează piesele scrise pentru ea de Ion Aldea Teodorovici ("Pînă la lacrimi", "Seara albastră", "Fuga, fuga", "Bucuraţi-vă"), Yan Raiburg, Petru Aldea Teodorovici, Eugen Doga ("Orice femeie e frumoasă"), Iurie Sadovnic, multe din ele pe versurile lui Grigore Vieru, aduse la microfon cu glas răscolitor şi tandră feminitate (în aceeaşi noapte i-a încântat şi pe participanţii la revelionul de la "hotelul vedetelor", Laguna din Focşani, dar şi pe cei din Râmnicu-Sărat). Originar din Piteşti, Andrei Ştefan Ropcea, alias Randi, a studiat pianul la Liceul "Dinu Lipatti". Din 2005 a început aventura muzicală alături de Marius Moga, cu formaţia Morandi, cu milioane de discuri vândute, premii, 8 singles pe locul I în topuri şi succese în 20 de ţări ale lumii. Compozitor şi producător (Mishelle, Miruna), Randi şi-a bazat recitalul pe titlurile care l-au consacrat din 2011 încoace, cînd s-a dedicat activităţii solistice: "Anybody", "Prietena ta" (e cunoscută versiunea împreună cu Uddi şi Nadir), "Pînă vara viitoare" (cu Jo).

Şi iată-ne ajunşi la alţi "grei" ai super-show-ului de la Focşani. Puţini ştiu că actuala formulă Voltaj include doi membri fondatori, din 1988! Este vorba de Gabriel Constantin (mare fan Elvis Presley, Beatles, Queen) şi Valeriu Ionescu ("Prunus" a terminat şcoala de muzică în Capitală). În ordinea sosirilor, au urmat fostul component al "Şcolii vedetelor" a lui Titus Munteanu, , clujeanul Gălin Goia (a studiat vioara, flautul, chitara), în 1998, fiul lui Vali Sterian, bateristul Oliver Sterian, în 2002 (a mai cântat anterior cu Compania de sunet, Paula Seling, Bere gratis) şi, în fine, cel mai proaspăt membru, slătineanul Adrian Cristescu, claviaturi: a studiat pianul la Liceul "Dinu Lipatti" şi a absolvit clasa de compoziţie jazz-muzică uşoară la Universitatea naţională de muzică din Bucureşti, fiind producător, compozitor de muzică de film şi teatru. Evident, la Voltaj temperatura a urcat cu câteva grade, toată piaţa reluând în cor "Ca la 20 de ani", "De la capăt" (piesa din finala Eurovision 2015, cu versiunea în limba engleză "All over again"), "Albinutza", "Asta-i viaţa", "Cîte-un pic", "Din toată inima, România!" (ce o mai aştepta federaţia de fotbal pentru a adopta acest cântec drept imn al echipei naţionale?).

Imagine din Piaţa Unirii

Noaptea legendelor a fost una a amintirilor, dar uimitor este faptul că tinerii din Piaţa Unirii, evident majoritari, cunoşteau melodii lansate cu multe decenii în urmă, semn că tot ce e de calitate rămâne peste timp. Ottawan este creaţia a doi producători francezi, fiind una din cele dintâi formaţii disco din Hexagon. În 1979, duetul mixt de culoare lansa "D. I. S. C. O.": nu e vorba

de genul muzical ca atare, ci de o fată, care era D(elirantă). I(ncredibilă). S(uperficială). C(omplicată). O(h-oh-oh!)! Dar marea lovitură vine în 1981, cu "Hands Up" (a ocupat locul I pînă şi în Noua Zeeandă!), un succes aproape comparabil înregistrându-l "You're OK" (T'es OK, ei imprimându-şi piesele şi în franceză), care se menţine şi la ora actuală între cele 50 cele mai vîndute singles din Franţa în toate timpurile. Pe lângă aceste trei titluri-fetiş, Ottawan au provocat la dans publicul şi cu "Shalala song" sau "Crazy music". Dar magia retro a fost adusă în primul rînd de Ricchi e Poveri, cu componenţa originală de trio, consacrată de mai bine de 40 de ani: Angela, Franco (drama acestuia, de acum 3 ani, când şi-a pierdut fiul, era să pună capăt activităţii formaţiei) şi Angelo. S-au lansat la Genova, în 1968 (an când la Braşov avea loc prima ediţie a festivalului "Cerbul de aur"...), beneficiind la începuturi de încrederea şi susţinerea reputaţilor Fabrizio de Andre şi Franco Califano. Într-o carieră prodigioasă, au vândut peste 25 de milioane de discuri, au triumfat la Sanremo (în 1985, cu "Se m'innamoro") şi au lansat la Eurovision piesa "Questo amore". Recitalul celor 3 a fost ca o întoarcere în timp ("Undeva, cândva"...), cu nostalgie, lacrimi de emoţie, dar şi cu fericirea de a reasculta melodii nemuritoare,

Leo Iorga

care vor rămâne veşnic în patrimoniul genului: "Sarà perche ti amo" (cîntec inclus în banda sonoră a 4 filme, cu versiuni în germană, spaniolă, olandeză, engleză), "Ciao Italy", "Acapulco", "Canzone d'amore" (compoziţia lui Toto Cutugno cîntată de acesta pe aceeaşi scenă în octombrie!), "Mi innamoro di te", "Mamma Maria", "La prima cosa bella", "Che sarà" (compoziţia lui Jimmy Fontana devenită hit mondial şi datorită lui José Feliciano)...

Într-un cuvânt, cum cântă Fuego: "Ce seară minunată!". Şi câtă fericire pe chipul oamenilor, la întoarcerea acasă (înafara acelora care au preferat să rămână să patineze, tot gratuit, pe gheaţa amenajată în mijlocul Pieţei Unirii)!

Octavian URSULESCU

Revelionul artiştilor

Asociaţia belgiano-română **Roart asbl**, condusă de neobosita Mihaela Mona Trifu (solistă de muzică uşoară despre ale cărei realizări artistice am mai scris, ca şi despre spectacolele organizate în capitala Belgiei cu artişti români) ne-a invitat din nou la un revelion al artiştilor în primele zile ale lui ianuarie, de data aceasta în colaborare cu asociaţia **Amici della Musica** (Laura

Vladi Cnejevici

Stone, Dan Rădulescu). Spicuim din declaraţia iniţiatoarei: "Este al patrulea an când organizăm Revelionul Artiştilor (marca Roart), iar succesul ediţiilor anterioare ne-au arătat că este o ocazie perfectă să interacţionăm, să socializăm şi să lăsăm publicul să fie alături de artişti. Mulţumim Berăriei H şi Asociaţiei Amici della Musica pentru această colaborare şi mai ales artiştilor pentru participare!". Mulţumiri meritate, toţi muzicienii evoluând fără onorariu. Pe scenă au apărut: MIRCEA VINTILĂ, STORYTELLERS Acoustic Blues (Marcian PETRESCU & Florin GIUGLEA), TUDOR TURCU, PACT BY LEO IORGA & ADI ORDEAN, SUPERCHILL (percuţie), ROCK UNPLUGGED – EUGEN MIHĂESCU & COSTI SANDU, UNPLUGGED ME & Gabi NICOLAU, VLADY CNEJEVICI & TEO BOAR, HAIDUCII, MARIUS DOBRA BAND – (Austria), MARIAN FILIP (country), VICTOR SOLOMON & FLORIAN STOICA, dar şi alţi invitaţi. Un show cu profil stilistic variat, prezentat de Anastasia SURU.

Spectacolul început spre orele 21 a durat peste 5 ore, iar vasta sală a fost plină (la mese s-au aflat cam 1700 de spectatori-clienţi, doar 10 lei biletul) la care s-au adăugat aproape 200 de invitaţi (muzicieni, mass media, impresari). Un succes artistic, dar şi comercial.

Dan CHIRIAC

Interviu Adrian Ordean

Cum vezi starea muzicii româneşti actuale - uşoară, pop, dance, etc?

Pe vremuri, când cineva te întreba: "ce meserie ai, ce faci?"…iar tu îi răspundeai simplu: "eu cânt", inevitabil, urma încă o întrebare: "bine, bine… da' unde lucrezi?". Ok, ce trebuia să învăţ eu de aici? Că treaba cu muzica nu era ceva serios, nu era de viitor, nu era o meserie. Pentru mine a fost exact pe dos: a fost şi este ceva serios, a fost de viitor şi a fost şi mai este meseria mea, o meserie grozavă pe care nu aş schimba-o cu nimic. Sunt convins că foarte mulţi dintre cei care fac muzică în România simt la fel ca mine.

Din păcate, muzica românească a primit multe lovituri de-a lungul timpului. Dacă ne gândim doar la cenzură, până în '89 şi e suficient. Însă una din cele mai dure lovituri a primit-o imediat după "revoluţie", când tot ce se făcuse până în '89 a fost aruncat la gunoi de către producătorii tineri, de casele de discuri nou apărute şi de DJ de la radiourile particulare, care erau atât de importanţi încât păreau că au reinventat roata. Grămezi de solişti talentaţi şi îndrăgiţi de publicul din ţară au dispărut fără urmă. Au apărut în schimb tot felul de nulităţi care au fost promovate în eter la greu, în dorinţa de a schimba radical şi de azi pe mâine o mentalitate instaurată de decenii. Lucrurile şi-au mai revenit în zilele noastre. Se fac lucruri bune şi cei tineri au început să-i caute pe cei mai mari ca ei, mixând cu succes "generaţiile" între ele. Cred că treaba merge spre bine.

Ce părere ai despre concursurile muzicale TV? Lansează ele cu adevărat noi talente româneşti? Ce ar trebui îmbunătăţit la ele?

Am avut norocul să particip la primul concurs muzical produs de o televiziune în România, gen X Factor, The Voice, PopStars, etc: „Alege A.S.I.A.". A fost un "boom" de televiziune în care rating-ul ProTv-ului a întrecut orice aşteptări pe perioada desfăşurării emisiunilor. Scopul a fost atins atunci, trupa alegându-se cu o nouă componentă, după plecarea la studii în America a uneia dintre cele patru fete. Ba mai mult… s-a mai înfiinţat şi o trupă nouă, Pops. Finalizarea a fost cu noroc pentru că în spatele fetelor era o casă de producţie, o agenţie de impresariat, studio de înregistrări, toate ale mele. Lucrurile au mers firesc înainte.

De şansa asta însă nu se bucură toţi concurenţii care câştigă concursuri tv sau festivaluri. În spatele lor, după ce televiziunea respectivă şi-a făcut treaba, nu mai e nimeni. Abia atunci încep problemele şi se pare că nu se poate găsi o cale de a promova artistul câştigător în continuare, aşa că în câteva luni de zile, dacă nu în câteva săptămâni, nu mai ştie nimeni nimic de el sau de ea. Aşa că nu lansează nimeni nimic. Televiziunile îşi fac treaba, concurenţii pleacă acasă.

Trebuie văzute lucrurile aşa cum sunt de fapt. Televiziunile îşi fac treaba cu concurenţii şi nu concurenţii cu televiziunile.

Cum se prezintă difuzarea muzicii uşoare româneşti, la radio, TV, pe discuri?

Să nu credeţi că un cântec care ajunge la radio este obligatoriu şi valoros. Sunt tone de gunoaie care înghit în fiecare zi muzica bună. Cei care fac playlist-urile pe la radiouri, ştiu ei mai bine ce vrem noi să ascultăm, ştiu mai bine decât noi. Eu ascult în maşină la drum, CD-uri sau Radio România Actualităţi, pentru că se prinde cel mai bine şi mai aud nişte vorbă, o informaţie despre trafic, un interviu cu vreo personalitate, e ok. Muzica, însă, te scoate din minţi… Am înţeles că nu mai difuzează trupe cu chitări distorsionate… probabil că le zgârie difuzoarele, dar nu ştiu de unde atâta "Felicità", Toto Cutugno şi Joe Dassin. Cine naiba face playlist-ul acolo, că m-a terminat. Sau mai bine zis, de ce face playlist-ul în felul ăsta?

Au pierit, au murit de-a lungul timpului o grămadă de cântece excepţionale pe principiul "politica postului", de fapt au fost omorâte, ucise, prin nedifuzare la radiouri, pentru că gustul şi "politica" unuia sau altuia dintre şefi lăsa de dorit. Acum, după fraza asta ar trebui să urmeze răspunsul ăla cu: "dacă nu-ţi place, schimbă postul". Staţi liniştiţi, că asta fac şi sunt mulţi care fac la fel ca mine. Eu ştiu să caut posturi de radio care îmi satisfac gusturile, dar mă gândeam că poate un puştan de 15 ani, care vă ascultă pe voi şi crede că tot ce se întâmplă în univers porneşte de la voi, de la radioul vostru, ar putea să-şi educe şi diversifice puţin gustul muzical, dacă ar auzi o chitară şi nişte voci fantastice, pe lângă toate parangheliile pe care le difuzaţi voi cu titlu de hit. Păi dacă aia cu "30 De Grade" e hit, atunci "Let It Be" ce dracu mai e?

De ce compozitorii importanţi ocolesc concursurile de creaţie gen Eurovision?

A devenit destul de plictisitor, într-adevăr, ca la Eurovision să întâlnim aceiaşi şi aceiaşi compozitori şi interpreţi în fiecare an. În primul rând e greu să treci de o preselecţie care funcţionează cu aceeaşi mentalitate an de an. Apoi genul de jurizare cu "like"-uri este după părerea mea depăşit. S-a întâmplat şi la case mai mari, când Taylor Swift şi Justin Bieber au luat premii importante, au luat tot caimacul, sprijiniţi de copiii cu "like"-urile de pe You Tube, în dauna unor artişti ca Mariah Carey sau Pink, enervând o grămadă de oameni şi chiar specialişti, care s-au simţit murdăriţi şi ofensaţi de rezultate. E frustrant atâta timp cât criteriile de votare sunt tatuajele, video-urile în pielea goală sau barba la femei. Dar ce zic

eu aici…? E de fapt încă o emisiune concurs de televiziune.

Ce ar trebui să întreprindă UCMR, cu prestigiul său, pentru a reda muzicii uşoare româneşti demnitatea meritată?

Ar putea să lupte pentru un procent mai mare de muzică românească pe radiouri, nişte emisiuni tv speciale, nu în combinație cu modelele de azi care, după cum am mai spus şi cu alte ocazii, te duc cu gândul la alfabetizare şi nu la emulație. Poate că o influență constructivă a UCMR, cu prestigiul său, exercitată asupra profesorilor de canto, îndemnându-i să se implice mai mult, cu exigență şi profesionalism pedagogic în pregătirea elevilor din zilele noastre pentru zilele noastre şi nu pentru amintirile şi trăirile neîmplinite din timpul vieții care a trecut ca un fulger pe lângă noi.

Crearea unei bănci cu negative de calitate, ca să aibă copiii de unde alege. Să poată face un download de pe site-ul UCMR şi gata, nu să folosească cine ştie ce fosile care nici măcar nu mai sună nimic, ridicate sau coborâte electronic de zeci de ori.

Mergi în jurii la festivaluri? Care crezi că e rolul lor? Câteva dintre ele ("George Grigoriu" - Brăila, "Dan Spătaru"- Medgidia, Amara) sunt televizate în direct, organizate profesionist, cu participare internațională, preluând cu succes rolul defunctelor Mamaia şi "Cerbul de aur".

Am fost invitat la multe festivaluri din țară în calitate de jurat. În general juriile festivalurilor sunt configurate şi împărțite pe găşti, pe prietenii şi pe interese, şi la urmă pe competențe. Unii şi-au făcut chiar o meserie din umblatul ăsta pe la festivaluri, ca şi concurenții care sunt cam aceiaşi pe la toate festivalurile. Pe cei buni îi cunoşti deja, aşa că premiile le faci în mintea ta de jurat, înainte de începerea concursului, rămânând să îi instalezi pe locurile fruntaşe în funcție de starea lor de sănătate din acea zi. Poate e vreunul răcit, poate vreunul are un băț prea mare în fund, poate careva o dă pe lângă, vreo notă aiurea la refrenul al doilea versul 4… din astea...

Sunt într-adevăr câteva festivaluri televizate, însă televiziunile care preiau se pare că nu sunt cele mai potrivite. Se uită puțină lume la televizor, mai mulți aleg

Ma voi intoarce

Dupa ani si ani

Muzica si text: Adrian Ordean

internetul ca să se informeze. Aşa că nu cred că live-uri de acest gen interesează prea multă lume, mai ales dacă sound-ul orchestrelor care cântă live este învechit, iar sunetul lasă de dorit. Avem instrumentişti extraordinari… trebuie doar folosiţi.

În general tinerii care se înscriu la festivaluri şi trec de preselecţii interpretează într-un procent foarte mare o muzică depăşită de timp, de sound şi de perspectivă.

Cine mai vrea să asculte copii sau tineri interpretând nu ştiu ce vechituri lălăite, îmbrăcaţi în costume negre sau rochii lungi, în loc să ne bucurăm de energia lor şi de energia sunetului modern? Să nu mă înţelegeţi greşit, că n-am nimic cu muzica veche, cu compozitorii mai în vârstă, aşa cum sunt şi eu, ba din contră, muzică bună atunci s-a făcut, mai demult, în anii '50-'60, mai ales în anii '80 zic eu, dar trebuie să ne mulăm pe preferinţele celor tineri, pe muzica anilor lor, pe stilul lor, şi nu invers, ei să ne facă nouă plăcerea şi să încerce să ne "ridice tensiunea" cu vreo găselniţă interbelică ieşită din trend.

Din păcate, dacă luăm câştigătorii festivalurilor de la noi, din ultimii 25 de ani, dacă ne uităm la ce au reuşit ei după ce s-au văzut cu trofeele în mână… ne dăm seama că finalizarea este zero, un procent de 95% nu se aleg cu nimic.

Se pare totuşi că pentru alţii festivalurile de la noi au fost cu noroc. Să nu uităm că înainte să devină star-uri internaţionale au păşit pe scena "Cerbului de aur" în calitate de concurenţi nume ca: Julio Iglesias, Kiki Dee sau Christina Aguilera. Da, ăsta e scopul festivalurilor. De aceea ele trebuie să existe.

Care crezi ca a fost cauza dispariţiei manifestărilor amintite?

Nu aş vrea să mă lansez aici în declaraţii gratuite şi în necunoştinţă de cauză. Dar dacă "Mamaia", înainte să crape, costa 2.000.000 euro, după cum am citit într-un ziar, atunci e explicabil…

Oricum, bani, influenţă, şpăgi, politică…?

Proiectele personale pentru perioada următoare?

E greu, oamenii sunt tot mai săraci, preţurile artiştilor se duc în jos, spectacole mai puţine… Din fericire, adevărul nu e compatibil cu ce vedem la tv sau ce auzim la radio. Asta e bine pentru cei care nu sunt prezenţi la radio şi tv, sunt aplaudaţi mai dihai decât "vedetele" pe scenele patriei. Aşa că mergem mai departe… Proiecte? Sunt câteva…

(**Red.**)

Distinto

Recent, "*Distinto*", prima trupa pop-opera din România, a lansat "*Luna*", un foarte frumos şi emoţionant videoclip la o piesă de sezon. Octavian Dobrotă (tenor, membru în Corul Filarmonicii „*George Enescu*", dirijat de Iosif Ion Prunner), Marius Olteanu (tenor) şi Mihai Radu (bas) sunt protagoniştii videoclipului celui mai nou single care le confirmă stilul. Piesa „*Luna*", al cărei compozitor şi textier este Mihai Alexandru, este o poveste de dragoste ce are loc într-un cadru feeric, de iarnă. Atmosfera de basm, dată şi de prezenţa şi de lumina mistică a lunii, a fost imaginată şi creată de Bogdan Alexe, regizorul videoclipului în care mai apar şi balerinii Alexandra şi Adrian Scrimint. După această lansare va urma o serie de concerte pe care "*Distinto*" o va efectua în această iarnă.

Înfiinţată în 2005, formaţia "*Distinto*" a cunoscut succesul adevărat trei ani mai târziu când a cântat în deschiderea concertelor lui Julio Iglesias de la Cluj şi Iaşi. Din 2008 sunt invitaţi să susţină recitaluri la Festivalurile Mamaia şi Callatis (2008 - 2010), la Romanian Music Awards (2010), Romanian Top Hits (2011), Festivalul "*George Grigoriu*" (2011), la "*Crizantema de Aur*" (2012) ş.a. In 2009 "*Distinto*" a lansat primul album din carieră în cadrul Festivalului de la Mamaia, eveniment la care le-a fost alături renumitul Francesco Napoli. Seria colaborărilor cu solişti renumiţi a continuat, "*Distinto*" avându-le ca partenere de scenă pe sopranele Felicia Filip, Daniela Vlădescu sau Ianna Novac (soţia lui Octavian Dobrotă) pe Nicola şi Anna Lesko, dar şi pe Francesco Napoli sau Adrian Romcescu. În anul 2011 "*Distinto*" alături de soprana Ianna Novac câştigă televoting-ul la Selecţia Naţională Eurovision România. După un an cei trei băieţi sunt distinşi cu Premiul „*Voci de Aur*" la Gala Celebrităţilor din România şi tot de atunci încep să fie invitaţi să cânte în Bucureşti şi în ţară; au colaborat cu Opera Naţională Bucureşti, cu teatrele de

operă din Constanţa, Braşov, Craiova, cu Filarmonicile din Bucureşti, Piteşti, Braşov, Craiova, Satu Mare sau cu Teatrul de Revistă „*Constantin Tănase*" (2010 – 2013, spectacolul "*Arca lui...Nae si Vasile*"). În primăvara lui 2014, "*Distinto*" a lansat single-ul "*Aripi să zbor*" şi a început alături de Ianna Novac turneul naţional „*Cu dragoste*".

Oana GEORGESCU

Cine n-are bătrâni...

Scuze pentru cuvântul "bătrâni" din titlu, l-am folosit pentru a cita dintr-un proverb înțelept: artiştii de valoare nu îmbătrânesc niciodată, ei sunt "copaci ce mor în picioare", nu vârsta biologică îi defineşte, ci dragostea marelui public. Iar uimirea şi considerația noastră cresc atunci când constatăm că sunt la fel de "verzi" şi de cuceritori ca în anii tinereții. Poate că unii cititori vor crede că e vorba doar de un public nostalgic, de vârstă apropiată cu aceea a interpreților,

dar aceştia vor fi surprinşi aflând că i-au ovaționat şi au dansat pe şlagărele lor tineri de 20 de ani! E vorba, în rândurile de față, de Marina Voica, "veterană" a unui proiect prin care Paul Breazu şi alți doi tineri DJ şi-au propus să aducă în fața spectatorilor tineri marile vedete ale muzicii uşoare, făcându-i să descopere, practic, valorile genului, pe care ei n-au de unde să le cunoască, datorită difuzării catastrofale. După ce a provocat o adevărată isterie cu cântecele ei într-un club din Bucureşti şi apoi la Cluj-Napoca, la festivalul internațional de film TIFF, de fiecare dată în fața a mii de spectatori, artista a fost din nou protagonista proiectului "Discoteca",

de această dată la un alt club din Capitală, rezultând, după spusele organizatorilor, cel mai grozav spectacol din istoria de câțiva ani a manifestării. De subliniat că Marina Voica a interpretat doar piese româneşti, doar una, "Common People" a formației Pulp, fiind străină, dar şi aceea în versiunea românească a solistei. Dar asta nu e tot, pentru că ultimele săptămâni au fost extrem de "pline" pentru vedeta de la Breaza. La TVR1, în programul de Sărbători, ne-a reamintit că s-a lansat cu melodii latino-americane, cântând "La Cumbia", din păcate televiziunea publică nedezmințindu-se nici de această dată (să ne mai mirăm în ce situație a ajuns?): piesa n-a fost difuzată integral (vechea meteahnă a TVR de a ciunti melodiile şi prezentările), iar lumina a fost sub orice critică. Din fericire, Antena Stars a făcut ceea ce TVR nu (mai) ştie de multă vreme: a pus-o în valoare, în aceleaşi zile, cu un emoționant "Să nu ne despărțim" de Gherase Dendrino cântat LIVE, după care Mihai Morar şi echipa de la "Răi, da' buni!" au invitat-o într-un simpatic show cu ocazia Crăciunului pe stil vechi, în care artista a interpretat un potpuriu de celebre refrene ruseşti pe o scenă în aer liber, la Predeal, pe ger şi un viscol teribil. Şi de această dată, normal, Marina Voica a fost la înălțime. Pentru 2016 ea îşi doreşte cât mai multe reprezentații în cadrul proiectului de mare succes "Şlagărele României".

Denisa TOPOR

De la microfon la catedră

Timp de un deceniu, Gabriela Boțan a fost una din vocile importante ale muzicii noastre uşoare, dobrogeanca având în palmares, în intervalul 1976-1986, o sumedenie de premii şi trofee, la festivalurile ”Steaua litoralului”, ”Timona tinereții”, ”Ancorița de aur” (din păcate, aceste competiții, la care au fost descoperite numeroase talente, au dispărut...), ”Stelele cetății”, ”Mărțişor”, ”Ghiocelul de aur”, publicul din Deva, Constanța, Turnu-Măgurele, Botoşani sau Mangalia fiind cucerit de dezinvoltura sa. Ultima apariție importantă pe coordonatele genului (pentru că, de pildă, a luat parte de câteva ori la secțiunea de Creație a Festivalului romanței, ”Crizantema de aur” de la Târgovişte) a fost în 1986 la festivalul de la Mamaia, unde a dat viață creației regretatului Temistocle Popa, ”Acum o clipă eram doi”. În paralel însă Gabriela Boțan s-a preocupat serios de studiile muzicale: a absolvit Liceul de muzică din Constanța, apoi Facultatea de muzică a Universității ”Spiru Haret”, cu masterat în artă muzicală, cu stagii de perfecționare la Bruxelles, Lisabona şi Barcelona. Dintre profesorii de excepție care au determinat-o ca la rândul ei să îmbrățişeze cariera didactică se detaşează Elena Văcărescu, datorită căreia iubeşte arta corală, dar care i-a oferit şi şansa de a fi co-autor la două manuale şcolare de educație muzicală pentru clasele a X-a şi a XI-a, apărute la editurile All, respectiv Nemira. Aşa încât, după ce timp de zece ani a fost instructor metodist la Casa Tineretului din Mangalia, de peste două decenii este profesoară de educație muzicală în Capitală. Dar nu s-a mărginit să predea, ci a descoperit, de-a lungul unei prodigioase cariere pedagogice, copii şi adolescenți cu aptitudini deosebite, pe care i-a pregătit şi i-a impulsionat să se apropie atât de muzica cultă, cât şi de cea uşoară, unii dintre ei cu performanțe naționale şi internaționale: Claudia Pavel (Cream), Bogdan Constantin (instrumentist la Filarmonica ”George Enescu”), Maria Alexandra Florea, ”Miss Mary” (pentru care Jolt Kerestely a compus câteva şlagăre), Alina Chinie, Nicoleta Aneni, Ana Stănescu, Claudia Mereuță, Francisca Niculae, Larisa Gheorghe. Mulți dintre elevii pregătiți de ea la Mangalia se regăsesc pe un album lansat la casa Tempo Music în iunie 1996, intitulat, la sugestia lui Ioan Ghiuri Pascu, ”În pas de vals cu Gabriela Boțan şi elevii ei”. Un alt album, intitulat ”Crezul meu”, a fost lansat în decembrie 2001, încununând primii 25 de ani de carieră interpretativă în muzica uşoară. Ultima piesă de pe acest album, ”Destin nemeritat” de Liviu Voicu, este cântată alături de Leo Iorga. O carieră remarcabilă, cu piese încredințate ei de Jolt Kerestely (de altfel la Midi Sound Studio a înregistrat majoritatea melodiilor, având sprijinul compozitorilor Ionel Tudor, Jolt şi Andrei Kerestely), Adrian Doxan, Traian Broască, D. D. Stancu, Liviu Voicu (care i-a fost elev), Constantin Ştefănescu. Din creația lui Jolt Kerestely a cântat cu succes la multe concursuri ”Copacul”, primind de la acesta şi o piesă în primă audiție, ”Ileana”. De asemenea s-a bucurat de susținerea instrumentală, la două din cântecele interpretate, din partea lui Adrian Ordean, în studioul căruia le-a şi înregistrat, alături de solistul Leo Iorga. Calitatea interpretărilor a propulsat-o în prim-planul emisiunilor TV şi Radio, fiind extrem de apreciată şi difuzată de

realizatori cum ar fi Ileana Popovici, Adriana Marian, Florin-Silviu Ursulescu, Ovidiu Dumitru, Ion Barta, Maria Gheorghiu, Marian Stere, colaborări fructuoase având şi cu Voicu Enăchescu, Viorel Gavrilă (imnul şcolii ”Titu Maiorescu”), Virgil Popescu, Cristina Manoliu Săvulescu.

Am amintit de dragostea sa pentru muzica corală. Din 15 ianuarie 1996, atunci când a fost reînființat Corul cadrelor didactice din Bucureşti, sub denumirea Corala ”Nicolae Oancea”, Gabriela Boțan este membră a acestuia, având ocazia să cânte sub bagheta lui Valentin Moraru. În egală măsură a dirijat ea însăşi formații corale şcolare, cu care a participat la diverse festivaluri. O altă coordonată importantă în activitatea ei este romanța, de care s-a apropiat decisiv în 2005, când Ioan Tomescu i-a încredințat romanța ”Cânt pentru voi, oameni!”, la secțiunea de Creație a festivalului ”Crizantema de aur”, unde a revenit în 2007 şi 2009, cu compozitorul Grigore Leoveanu (”Romanța de odinioară”, respectiv ”Nu-ți cer decît a ta iubire”), şi în 2014, cu Mircea Andreescu (”Dor de mama”). Aurel Manolache, Dumitru Lupu, Adrian Doxan, Mirela Daday au invitat-o în juriile competițiilor organizate de ei, apreciindu-i pasiunea pentru arta cântului, dar şi dragostea pentru tânăra generație (perpetuată şi în familie, pentru că are 3 fii şi 2 nepoți!). Aşadar, fără a neglija scena (cum ar putea-o face?), Gabriela Boțan se dedică plenar catedrei, propunându-ne cu regularitate talente remarcabile...

Antonia BACIU

Corina Chiriac - "Căutând iubirea"

„Visul este o formă umană de nesupunere în fața unui destin ostil. Pentru cei docili, curajul de a visa e o formă de nebunie inutilă. Pentru cei nesupuşi, trebuința de a visa este singura formă de supraviețuire" - Corina Chiriac

Târgul Internațional de carte "Gaudeamus" a găzduit la Standul Editurii *Orizonturi* o lansare de carte – eveniment. Corina Chiriac, îndrăgita interpretă de muzică uşoară, actriță, prezentatoare şi realizatoare TV de succes a lansat volumul *"Căutând iubirea"*. Este o carte scrisă din adâncul sufletului, cu multă sensibilitate, a cărei profunzime te îmbie la cugetare şi care reprezintă o dedicație pentru toti aceia care *„nu ştiu, au uitat sau nu mai cred că au aripi mari sub samarul peticit"*. Dr. Ioan Enescu, directorul editurii înființae în urmă cu 25 de ani, a apreciat *„lansarea unei creații literare de excepție aparținând doamnei muzicii uşoare româneşti"* ca un eveniment deosebit, de referință în peisajul de gen.

Corina Chiriac nu i-a uitat nici pe cei care îi îndrăgesc muzica. Ea a prezentat cu acest prilej şi dublul album *„Hai, hai lângă mine stai"* (Casa de Discuri *„Eurostar"*) cu melodii la care şi-au adus contribuția compozitorul Nicolae Caragia (muzica şi orchestrația), Corina Chiriac (şi în calitate de textier), dar şi textierii Daniela Doroftei şi Marian Stere. Sunt 20 de creații originale adunate în aproape cinci ani de colaborare dintre interpretă şi compozitor.

Evenimentul a fost urmat de o sesiune de autografe acordate atât pe carte, cât si pe dublul album al sensibilei interprete. *"Să privim cu atenție la aripi. Căci marginile penelor de la aripile oricărei păsări sunt alcătuite întocmai ca lamele tăioase ale unui cuțit (…)* – scrie Corina Chiriac în cartea sa. *"Penele, aflate la marginea oricărei aripi întinse, stau aliniate, ca un set de cuțite de calitate. Alături, umăr la umăr. Ca un escadron de soldați marini în misiune. Gata de luptă, aşteptând porunca „Spre victorie!" (…). Aceste cuvinte sunt dedicate tuturor acelora care avem nevoie să credem că lama victorioasă de cuțit este forța pozitivă a inimii luptătoare din noi, altoită la adevărul posibilităților înconjurătoare. (…). Forța, tăria, încrederea că vom învinge se află în aripile din noi (...) Dacă am mai zburat, ne vom aminti. Dacă nu, vom învăța. Iar dacă nu le putem convinge altfel, le vom vorbi. Stăm de vorbă cu fiecare pană, cu fiecare aripă în parte. Le povestim cum au făcut alții de-au zburat, iar cuvintele noastre prietenoase, aliniate şi sigure le vor da, poate, idei, impermeabilitate şi curaj"*. (Foto: Sebastian Oros)

Oana GEORGESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional: Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr: Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Corina BURA, Mihai-Alexandru CANCIOVICI, Carmen CÂRNECI-CAVASSI, Lavinia COMAN, Grigore CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU, Olga GRIGORESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Alexandru PĂTRAŞCU, Mariana POPESCU, Mircea ŞTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x